

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

Т.В. АВЕРОЧКІНА

ПОРТОВЕ ПРАВО

Навчально-методичний посібник

Освітня програма підготовки здобувачів вищої освіти
ступеня магістра права
в Національному університеті «Одеська юридична академія»
галузь знань – 08 «Право»
спеціальність – 081 «Право»

Одеса
2017

Автор:

Аверочкіна Тетяна Володимирівна – завідувача лабораторією кафедри морського та митного права Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент.

**Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 29 листопада 2016 року).**

Рецензенти:

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри
державно-правових дисциплін Одеського державного
університету внутрішніх справ

Калянов Дмитро Петрович;

доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри
морського та митного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

Федотов Олексій Павлович.

Аверочкіна Т.В.

Портове право: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / Т.В. Аверочкіна. 2017. – 144 с.

© Аверочкіна Т.В., 2017

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Морські та річкові порти є основою водної транспортної інфраструктури держави. Порти виконують роль пов'язуючої ланки в русі товарів і одночасно є промисловими і комерційними центрами переробки вантажів та інформаційного забезпечення в системі виробництва і розподілу товарів. Правове забезпечення портової діяльності визначає ефективність роботи портів та, як наслідок, рівень надходжень податкових платежів до бюджету країни і добробуту її громадян. Це вимагає вивчення як сучасного стану законодавства України, яким врегульовано діяльність портів, так й історичного та міжнародно-правового підґрунтя його формування і новітніх змін. Крім того, важливим є формування наукових концепцій з модифікації законодавства у сфері внутрішнього водного транспорту та діяльності вітчизняних річкових портів у зв'язку із підписанням Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Мета вивчення дисципліни «Портове право» полягає у формуванні у студентів системи знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення портової діяльності, вмінь визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері та набуття навичок щодо пошуку шляхів їх можливого вирішення та удосконалення відповідного законодавства та правозастосовної практики.

Завдання вивчення дисципліни «Портове право» є системою знань, умінь та навичок, зокрема,

- знань національного законодавства та міжнародних угод у сфері портового права, методів правового регулювання морської діяльності з набуттям такого рівня їх сформованості, щоб мати змогу орієнтуватися та застосовувати їх до практичних ситуацій;
- вмінь виявляти у багаточисленних суспільних відносинах такі, що належать до предмета регулювання портового права, визначати суб'єктів, об'єкт та зміст таких правовідносин; аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах; розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження; здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України; виконувати приписи морського, зокрема портового, права та інших галузей матеріального і процесуального права, що є основою діяльності органів публічного управління портами; використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів;
- навичок застосування сучасних інформаційних технологій та інформаційних ресурсів з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач; роз'яснення матеріально-правових та процесуальних особливостей розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та господарських справ, що виникають з портової діяльності; розв'язання практичних задач зі сприяння реалізації та захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекційні заняття	Практичні заняття	Всього ауд. год	Курсові роботи	Контрольні роботи	Самостійна робота	Всього годин	Кількість кредитів ECTS	Екзамен	Залік
очна	5	10	16	30	46	-	-	89	135	4,5	+	-
заочна	6	12	12	2	14	-	-	121	135	4.5	+	-

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Лекційні заняття (год.)		Практичні заняття (год.)		Самостійна робота (год.)	
		д	з	д	з	д	з
1	Правовий статус портів	2	-	4	-	12	24
2	Правовий режим в портах	2	2	4	-	12	25
3	Юрисдикція в портах	2	2	4	-	14	12
4	Державне регулювання діяльності, управління в портах	2	2	4	2	10	10
5	Адміністративні процедури в портах. Трансшипмент.	4	2	6	-	20	20
6	Правове забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним	2	2	4	-	12	20
7	Господарська діяльність, земельні та майнові відносини в портах	2	2	4	-	9	10
	Всього	16	12	30	2	89	121

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

ЛЕКЦІЇ

Лекція № 1
(денна форма навчання)

Тема

Правовий статус портів

Мета вивчення

Надати уявлення та сформувати систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення правового статусу портів, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенция об открытом море, 1958 / Работа комиссии международного права. Изд. IV. – Нью-Йорк: ООН, 1988. – С. 183 - 193.
2. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне, 1958 / Работа комиссии международного права. Изд. IV. – Нью-Йорк: ООН, 1988. – С. 174 - 183.
3. Конвенция ООН по морскому праву 1982 года / Морське право. Джерела: У 3 ч. Ч. 1. Т. 1. Кн. 2 «III Конференція ООН з морського права» / [Додін Є.В. Кузнецов С.О. Аверочкіна Т.В., Нікіша Д.О.]. – О.: Фенікс, 2011. – С. 110 – 451.
4. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
5. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991 р. // ВВРУ. – 1992. – № 2. – Ст. 5.
6. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. // ВВРУ. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
7. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
8. Про відкриття річкових портів України для заходу іноземних невійськових суден: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.1992 р. № 115. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/115-92-п>
9. Порядок відкриття та закриття морських портів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 495 // ОВУ. – 2013. – № 54. – Ст. 1970.
10. Перелік морських портів України, відкритих для заходження іноземних суден, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 466-р // ОВУ. – 2013. – № 50. – Ст. 1803.
11. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
12. Інструкція щодо процедур приймання та скидання водяного баласту на акваторії річкових внутрішніх водних шляхів України, затверджена наказом Мінтрансв'язку України від 13.06.2007 № 491 // ОВУ. – 2007. – № 48. – Ст. 2000.

13. Про закриття морських портів: наказ Мінінфраструктури від 16.06.2014 р. № 255 // ОВУ. – 2014. – № 54. – Ст. 1461.
14. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
15. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

16. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – О.: Фенікс, 2011. – 382 с.
17. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
18. Актуальные вопросы правового регулирования отношений в морском порту: монография / под общ. ред.: Тормосина Г.Г. - Новороссийск: МГА им. адм. Ф.Ф. Ушакова, 2011. – 160 с.
19. Валуєва Л.В. Адміністративний статус морських портів / Л.В. Валуєва // Актуальні проблеми політики: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 46. – С. 309-319.
20. Современное морское право и практика его применения / Александрова К.И., Алымов В.А., Барина И.И., Гицу М.А., и др.; Отв. ред.: Барина И.И., Киселев В.А., Федоров Л.М. - М.: Транспорт, 1985. – 264 с.
21. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: сб. науч. тр. – М.: Транспорт, 1985. – С. 3 – 17.
22. Морской энциклопедический справочник. В 2 т. / под ред. Н.Н. Исанина. – Л.: Судостроение, 1987. – 1040 с.
23. Иванов Г.Г. Правовой режим морских портов / Иванов Г.Г. – М.: «Транспорт», 1971. – 80 с.
24. Федотова А.С. Понятие «территория порта» по законодательству Украины / А.С. Федотова // Социум и власть. – 2013. – № 1 (39). – С. 76-80.

План

1. Порт: визначення поняття, класифікація.
2. Порядок відкриття та закриття портів в Україні.
3. Правовий статус акваторії (вод) портів
4. Річкові порти України: особливості правового статусу.

Основний зміст

1. Порт: визначення поняття, класифікація.

Порт (лат. *portus* – вхід, ворота) – ділянка берега з водним простором, що нього прилягає, де розташований комплекс споруд та устаткування для навантаження/розвантаження суден та повного їх обслуговування (Морской энциклопедический справочник / под ред. Н.Н. Исанина. Т. 2. Л.: Судостроение, 1987. С. 117). В наведеному та інших визначеннях поняття «порт», як правило, зазначається про їхню підвладність прибережній державі та основне призначення – обслуговування суден, пасажирів, вивантаження та навантаження товарів та ін. Для радянського та побудованого на його засадах українського законодавства, а також правничої доктрини було характерним визнання порту транспортним підприємством. Так, найбільш вдалим вважалося визначення цього поняття, надане Г.Г. Івановим: порт – це комплексне транспортне підприємство, яке має морську та суходільну територію, що перебуває під суверенітетом прибережної держави, призначене для навантаження та розвантаження суден, які приймають участь у зовнішній торгівлі, та здійснює певний нагляд за навігацією та дотриманням міжнародних конвенцій та угод з торговельного мореплавства (Іванов Г.Г. Правовой режим морских портов / Иванов Г.Г. М.: «Транспорт», 1971. С. 7.). Закон України від 17.05.2012 р. «Про морські порти України» вперше закріпив норму про те, що морський порт є визначеною

межами територією та акваторією, що обладнані для обслуговування суден і пасажирів, проведення вантажних, транспортних та експедиційних робіт, а також інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності. Існує низка класифікацій портів в залежності від: 1) мети створення та виду основної діяльності (військові, порти-притулки, рибні), 2) географічного фактору (морські: берегові, гирлові, лагунні; річкові; водосховищні, острівні), 3) тривалості навігації (постійні, сезонні); 4) рівня води (відкриті та закриті (припливні)); 5) задіяності в міжнародній торгівлі (міжнародні та каботажні); 6) режиму доступу суден під іноземними прапорами (відкриті та закриті). Відповідно до ст. 73 КТМ України, перелік морських портів України, відкритих для заходження іноземних суден, визначається Кабінетом Міністрів України та оприлюднюється в Повідомленнях мореплавцям України. На виконання цієї вимоги Перелік морських портів України, відкритих для заходження іноземних суден було затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 466-р. Це, зокрема, наступні морські порти України: Рені, Ізмаїл, Усть-Дунайськ, Білгород-Дністровський, Чорноморськ, Одеса, Южний, Миколаїв, Херсон, Скадовськ, Бердянськ, Маріуполь, спеціалізований морський порт Октябрськ (названі в цьому розпорядженні порти Керч, Севастополь, Феодосія, Ялта, Євпаторія закрито відповідно до наказу Мінінфраструктури від 16.06.2014 р. № 255 «Про закриття морських портів»). Перелік відкритих річкових портів для заходу іноземних невійськових суден затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.1992 р. № 115. До них, зокрема, належать річкові порти Запоріжжя, Дніпропетровськ, Київ, Кременчук, Миколаїв, Нова Каховка, Херсон та Черкаси.

2. *Порядок відкриття та закриття портів в Україні*

Порядок відкриття та закриття морських портів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 495, визначає, що рішення про відкриття морського порту приймається Мінінфраструктури України за поданням державного підприємства «Адміністрація морських портів України», погодженим Укрморрічінспекцією, після: прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про визначення меж акваторії морського порту та надання її у користування державному підприємству «Адміністрація морських портів України», а також визначення меж території морського порту; утворення адміністрації морського порту, що відкривається, яка забезпечуватиме його функціонування; відповідного обладнання території та акваторії морського порту та здійснення заходів, визначених законодавством та необхідних для безпечного обслуговування вантажів, пасажирів та транспортних засобів, а також проведення інших пов'язаних з цим робіт. Рішення про відкриття морського порту приймається на підставі правовстановлюючих документів на нерухоме майно та земельні ділянки. Рішення про закриття морського порту приймається Мінінфраструктури України за поданням державного підприємства «Адміністрація морських портів України», погодженим Укрморрічінспекцією. Підставами для закриття морського порту є: неможливість здійснення у морському порту обслуговування суден і пасажирів; неможливість проведення в морському порту вантажних, транспортних, експедиційних робіт та інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності; неможливість забезпечення належного рівня безпеки судноплавства, дотримання вимог міжнародних договорів України; неможливість забезпечення охорони навколишнього природного середовища; відсутність попиту на послуги, що надаються в морському порту.

3. *Правовий статус акваторії (вод) портів*

Відповідно до Закону України від 4.11.1991 р. «Про державний кордон України», води портів України, обмежені лінією, яка проходить через постійні портові споруди, які найбільше виступають у бік моря, а також обмежена лінією державного кордону частина вод річок, озер та інших водойм, береги яких належать Україні, є внутрішніми водами України. Цим визначається їх правовий статус. Правовий режим внутрішніх вод встановлюється прибережною державою на власний розсуд (Современное морское право и практика его применения / Александрова К.И. и др. М.: Транспорт, 1985. С. 62). Визнання за прибережними державами права на самостійне регулювання умов заходу іноземних суден до портів не повинне означати, що це право взагалі

жодним чином не обмежене, оскільки насамперед, компетенція прибережної держави стосовно іноземних суден повинна погоджуватися із загальноновизнаними нормами міжнародного права (наприклад, із принципом недискримінації) (Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты. Морское право и международное судоходство. М.: Транспорт, 1985. – С. 5.). Міжнародні конвенції, що визначають правовий статус та режим морських водних просторів (Конвенція ООН з морського права 1982 р. та Женевські конвенції про відкрите море, про територіальне море та прилеглу зону 1958 р.) лише побіжно згадують про внутрішні морські води, що пояснюється тим, що режим перебування в таких просторах встановлюється прибережною державою. Але це не означає, що намагання встановити в міжнародній угоді певні правила щодо режиму відвідання таких просторів не здійснювалися. Під егідою Ліги Націй у 1921 р. було прийнято Конвенцію про свободу транзиту, а у 1923 р. – Конвенцію і Статут про міжнародний режим морських портів, до яких, проте приєдналося лише декілька держав. Окремі намагання розробки проекту конвенції про режим в морських портах було також здійснено в рамках ООН.

4. Річкові порти України: особливості правового статусу

Річкові порти в Україні, їх території та акваторія, як й у випадку морських портів, перебувають під суверенітетом та юрисдикцією прибережної держави. Територією України протікає третя за величиною ріка Європи – Дніпро. На її берегах і берегах ріки Південний Буг розташовані 11 українських річкових портів і пристаней (Каменський, Дніпровський, Запорізький, Київський, Кременчуцький, Миколаївський, Нікопольський, Новокаховський, Херсонський, Черкаський, Чернігівський річкові порти). На Дністрі розташований Могилів-Поільський, а на Дунаї – Ізмаїльський річковий порт та Ренійський морський порт, що поєднує річковий та морський напрям діяльності. Річкові порти є транспортними вантажопереробними комплексами, які містять в собі: портальні, плавучі крани вантажопідйомністю від 5 до 30 т, екскаватори, автокрани, авто – та електронавантажувачі та інші механізми; гідротехнічні споруди, включаючи причали та захисні споруди; портові акваторії з підхідними фарватерами; відкриті складські території та закриті склади; під'їзні автомобільні та залізничні шляхи; ремонтні майстерні та інші допоміжні об'єкти. Законодавче визначення поняття «річковий порт» на сьогодні відсутнє. Вказівка на правовий статус рік міститься у Інструкції щодо процедур приймання та скидання водного баласту на акваторії річкових внутрішніх водних шляхів України, затвердженій наказом Мінтрансв'язку України від 13.06.2007 № 491, відповідно до якої річкові внутрішні водні шляхи – судноплавні шляхи, що проходять акваторіями рік, озер, водосховищ і належать до категорії внутрішніх водних шляхів України. Проекти законів у сфері внутрішнього водного транспорту (проект Закону України «Про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України», «Про внутрішній водний транспорт») розглядалися Верховною Радою України, проте не були прийняті.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Проаналізуйте визначення поняття «порт» у вітчизняних та зарубіжних джерелах.
2. Яким чином має бути структурований та які норми має містити закон про внутрішні водні шляхи?
3. Чи мають пріоритет норми законодавства держави порту щодо обслуговування судна в її порту перед нормами законодавства держави прапору судна, що підлягає обслуговуванню?

Тема
Правовий режим в портах

Мета вивчення

Надати уявлення та сформувати систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення правового режиму в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах
- 2) застосовувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 3) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література

нормативно-правові акти:

1. Convention on the International Regime of Maritime Ports, signed at Geneva, December, 1923 // League of Nations Treaty Series. – 1926 – 1927. – № 1379.
2. Конвенция МОР 108. Конвенция 1958 года об удостоверениях личности моряков // Конвенции и рекомендации, принятые Международной Конференцией Труда. 1957 – 1990. Том II. – Женева, 1991. – С. 1193 – 1197.
3. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
4. Двосторонні угоди про торговельне судноплавство.
5. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.
6. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
7. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
8. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // ОВУ. – 2005. – № 29. – Ст. 1694.
9. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
10. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
11. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7

12. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

13. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
14. Аверочкіна Т.В. Режим морського порту, судоходних путей и транзита в документах Лиги Націй / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2008. – № 4. – С. 47-48.
15. Аверочкіна Т.В. К вопросу о правовом режиме судна в морском порту / Т.В. Аверочкіна // Материалы докладов XVI Международной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых «Ломоносов» / Отв. ред. И.А. Алешковский, П.Н. Костылев, А.И. Андреев. – М.: МАКС Пресс, 2009. – С. 5-7.
16. Аверочкіна Т.В. Режим экипажей судов в двусторонних соглашениях Украины о торговом мореплаванні / Т.В. Аверочкіна // Правове життя сучасної України: тези доповідей Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу / Відп. ред. д-р юрид. наук. проф. Ю.М. Оборотов; ОНЮА. – О.: Фенікс, 2009. – С. 283 - 285.
17. Дмитриев С.Н. Проблема нормативно-правового регулирования сферы обеспечения транспортной безопасности морских портов / С.Н. Дмитриев // Общество и право. – 2013. – № 4 (46). – С. 200-204.
18. Иванов Г.Г. Соглашения о торговом судоходстве // Словарь международного морского права / [отв. ред. Ю.Г. Барсегов]. – М., 1985. – С. 220.
19. Иванов Г.Г. Режим наибольшего благоприятствования (режим наиболее благоприятствуемой нации) / Г.Г. Иванов // Словарь международного морского права / [отв. ред. Ю.Г. Барсегов]. – М., 1985. – С. 204 – 205.
20. Иванов Г.Г. Правовой режим морских портов / Г.Г. Иванов. – М.: Транспорт, 1988. – 125 с.
21. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: Сб. научн. тр. / [под ред. А.Л. Колодкина]. – М., 1985. – С. 3 - 17.
22. Колодкин А.Л. К разработке проекта конвенции о режиме морских судов в иностранных портах / А.Л. Колодкин // Морское право и практика. Информационный сборник. – Вып. 135. – М. – Л., 1965. – С. 3 - 18.
23. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
24. Кузнецов С.А. Организационно-правовые основы предупреждения незаконного проникновения и учета посторонних лиц на судах в портах Украины / С.А. Кузнецов // Информационное обеспечение противодействия организованной преступности: сб. науч. статей / под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – Библиотечка журнала «Юридический вестник». – О., 2003. – С. 135 – 142.
25. Поляков К.И. Историко-правовой анализ развития международноправового режима торговых портов / К.И. Поляков // Ученые записки Орловского государственного университета. 2013. – №4 (54). – С. 33-36.
26. Черныш В.Ф. Правове регулювання діяльності морського порту / В.Ф. Черныш, Т.Р. Короткий. – О.: Латстар, 2001. – 96 с.

План

1. Режим порту: визначення, нормативно-правове забезпечення.
2. Підтримання режиму порту.
3. Двосторонні угоди про торговельне мореплавство як основа режиму в морських портах
4. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.
5. Режим суден та їх екіпажів в портах

Основний зміст

1. *Режим порту: визначення, нормативно-правове забезпечення*

Режим в акваторії та на території портів підтримується прибережною державою. Відповідно до внутрішнього законодавства більшості прибережних держав встановлюються вимоги щодо перебування суден у портах, щодо заходу і виходу з портів, про транзит через води портів. У випадках, коли такі об'єкти використовуються для міжнародного сполучення (а щодо портів це є майже аксіомою) виникає питання про правовий режим заходу, виходу та перебування в них (Аверочкина Т.В. Режим морського порта, судоходних путей и транзита в документах Лиги Націй. Митна справа. 2008 № 4. С. 47). Відповідно до ст. 85 КТМ України, під час перебування в морському порту будь-яке судно зобов'язане дотримувати чинних законів і правил України, у тому числі тих, що стосуються безпеки порту і судноплавства в порту, митного, прикордонного, санітарного (фітосанітарного) режимів, лоцманського проведення, буксирування, рятувальних і суднопіднімальних робіт, якірної стоянки і надання місць біля причалів, навантаження і вивантаження вантажів, посадки і висадки людей, послуг, пов'язаних з навантажувально-розвантажувальними роботами, і будь-яких інших портових послуг, портових зборів, запобігання забрудненню навколишнього природного середовища. Отже, забезпечення режиму порту покладене на широке коло державних органів та служб, які в ході своєї діяльності підтримують правопорядок в морських портах України, що в свою чергу «служує стабілізації, підтриманню рівноваги..., створює необхідну безпеку, тобто такий стан, коли є можливість передбачити вирішення юридичних ситуацій та розраховувати на гарантоване здійснення прав» (Скакун О.Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс). Харьков: Эспада, 2005. С. 724 – 725). Окремі аспекти правового режиму заходу та перебування іноземних суден в морських портах неодноразово порушувалося на міжнародних конференціях через специфічність правового статусу портів, де мають бути встановлені такі правила, що полегшать товарообіг між державами, прискорять та спростять формальності. За відсутності загальносвітової підтримки Конвенції та Статуту про міжнародний режим морських портів 1923 р., найбільш загальним правилом стало підписання двосторонніх угод про торговельне мореплавство, а щодо заходження та перебування у річкових портах – угод про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.

2. *Підтримання режиму порту*

Контроль за встановленим режимом перебування і переміщення в межах морського порту здійснюють служби морської безпеки, загони охорони морського порту спільно з органом охорони державного кордону з дотриманням вимог міжнародних договорів України. Загони охорони морського порту, служби морської безпеки можуть створюватися в установленому законом порядку адміністрацією морських портів України, власниками морських терміналів та портовими операторами і діють на підставі положень про них, типові форми яких затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах морського і річкового транспорту. Підтримання режиму перебування в морському порту із залученням сторонніх охоронних послуг здійснюється на договірних засадах відповідно до вимог законодавства. Загальний контроль за дотриманням режиму перебування і переміщення в морському порту здійснює адміністрація морських портів України. На території морських портів і морських терміналів, через які здійснюється міжнародне сполучення, за рішенням Кабінету Міністрів України відкриваються пункти пропуску через державний кордон України у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Режим у пунктах пропуску через державний кордон України встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері захисту державного кордону, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах морського і річкового транспорту. Адміністрація морських портів України або власник морського терміналу на безоплатній основі надає у користування приміщення для організації пункту пропуску через державний кордон України, де здійснюються в установленому

законодавством порядку прикордонний, митний, санітарно-карантинний та екологічний контроль і пропуск через державний кордон України осіб, транспортних засобів, вантажів та іншого майна. У морських портах (морських терміналах) утворюються зони прикордонного і митного контролю, у межах яких здійснюються всі види контролю та огляду пасажирів, вантажів і транспортних засобів, перевірка та оформлення документів пасажирів, водіїв транспортних засобів і супроводжуваних осіб, а також документів на вантаж і транспортні засоби. У цих зонах не дозволяється виконувати сертифікацію товарів та інші операції, що не стосуються безпосередньо пропуску через державний кордон України пасажирів, транспортних засобів і вантажів.

3. Двосторонні угоди про торговельне мореплавство як основа режиму в морських портах

Двосторонні угоди про торговельне мореплавство є зручною практикою регулювання не лише перебування суден у портах договірних сторін, а й порядку взаємного визнання документів моряків та деяких інших питань. Їх основною метою є регулювання і розвиток взаємовідносин, забезпечення тісного співробітництва між двома державами в сфері торговельного судноплавства, уникнення дій, які завдають шкоди нормальному розвитку міжнародних морських перевезень, заохочення використання існуючих суднобудівних та судноремонтних потужностей обох країн, сприяння загальному розвитку торговельних та економічних відносин між двома державами. Вони покликані врегулювати режим перебування суден договірних сторін в їхніх портах, порядок взаємного визнання документів моряків, питання, пов'язані зі спільним проведенням рятувальних операцій, а також адміністративні, митні та карантинні формальності і питання кримінальної юрисдикції щодо членів екіпажів суден договірних сторін, які вчинили злочин на борту судна, що знаходиться в порту іншої договірної сторони (Аверочкина Т.В. Двусторонние договоры о морском торговом судоходстве как основа правового режима пребывания судов в иностранных портах. Правове життя сучасної України: Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції «Правове життя сучасної України». О.: Фенікс, 2008. С. 224). Зазвичай двосторонні угоди містять один з двох видів режиму, що застосовується до суден договірних держав: національний режим або режим найбільшого сприяння. Питання допуску суден до портів також включаються до угод. Так, угоди можуть містити умову допуску тільки до «відкритих портів» (ст. 2 Угоди України з Німеччиною); перелік закритих та/або відкритих портів (ст. ст. II, III Угоди України з США). У більшості двосторонніх угод передбачена норма про «прискорення і спрощення, наскільки це можливо, проходження митних та інших формальностей». В деяких угодах містяться вимоги про проходження моряками при сході на берег прикордонного, імміграційного і митного контролю (ст. 10 Угоди України з Гонконгом, ст. 11 Угоди України з Грецією).

4. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.

Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах містять зазвичай наступні правила: загальні положення (визначається сфера дії угоди, загальні засади співробітництва сторін), судові документи та документи членів екіпажів (визначається, що кожна з Договірних сторін на своїй ділянці ріки буде визнавати видані іншою Договірною стороною кваліфікаційні документи членів екіпажу, судові документи, які знаходяться на борту (класифікаційні та інші посвідчення і свідоцтва), а також документи, що стосуються вантажу); правові умови співробітництва (Судна та інші плавучі об'єкти однієї Договірної Сторони після прибуття у внутрішні води іншої Договірної Сторони або вибуття з них зобов'язані пройти прикордонний, митний і інші види контролю в одному з портів другої Договірної Сторони, відкритих для заходу іноземних суден, згідно національного законодавства цієї Договірної Сторони. Судна, що входять у порти тільки для поповнення судових запасів (продуктів харчування, питної води, паливно-мастильних матеріалів) або в силу надзвичайних обставин, мають право на отримання такого самого режиму проведення митних формальностей, як і національні судна, що беруть участь у міжнародному судноплавстві). Також угоди містять правила щодо юрисдикції держави порту: якщо член екіпажу судна однієї Договірної Сторони

на борту судна, що знаходиться в територіальних водах іншої Договірної Сторони, здійснить правопорушення за законами країни перебування, відповідні органи останньої не будуть вживати заходів проти зазначеного члена екіпажу якщо: а) правопорушення не викликає наслідки, що поширюються на територію країни, у якій знаходиться судно; б) правопорушення у конкретному випадку не спричиняє порушення суспільного порядку і безпеки Договірної сторони, у якій знаходиться судно; с) здійснене правопорушення за законами країни, у якій знаходиться судно, не розглядається як важкий злочин; d) злочин не здійснено проти будь-якої особи, яка не є членом екіпажу.

5. *Режим суден та їх екіпажів в портах*

Зазвичай двосторонні угоди містять один з двох видів режиму, що застосовується до суден договірних держав: національний режим або режим найбільшого сприяння. Якщо угодою встановлений національний режим, то іноземні торговельні суда користуються в портах іншої держави тим самим режимом, що й вітчизняні торговельні суда. Надаючи на основі взаємності судам національний режим, держави не ставлять за мету зрівняти вимоги до суден в портах обох держав. Основним при національному режимі є те, що вимоги до процедури оформлення, розмір стягуваних зборів та інші повинні бути такими самими, як й до національних суден. Тобто передбачається, що кожна договірна сторона надає судам іншої сторони такий самий режим, який вона надає своїм судам, зайнятим в міжнародних сполученнях, щодо вільного доступу до портів, їхнього використання для навантаження та вивантаження вантажів, посадки та висадки пасажирів, сплати зборів і податків, здійснення звичайних комерційних операцій та використання послуг, призначених для забезпечення мореплавства. У двосторонніх угодах про торговельне мореплавство питанням доступу моряків на територію порту приділено значну увагу. Ці угоди закріплюють, конкретизують і розвивають положення Конвенції МОП № 108 про національні посвідчення особи моряків, а також Міжнародної конвенції про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 року стосовно до двосторонніх угод. Зазвичай в угодах вказується, що Договірні сторони будуть визнавати посвідчення особи членів екіпажів судна, видані компетентними органами однієї зі сторін. Члени екіпажів суден, що мають відповідні посвідчення особи (іноді та/або загальногромадянські або закордонні паспорти, морехідні книжки і т.д.), мають право на спрощений доступ на територію держави-учасниці угоди. Зазвичай в угодах уточнюється, що мова йде про «порт», «портове місто», «район порту стоянки», «головний населений пункт, в порту якого судно перебуває» і про час, протягом якого судно буде перебувати в ньому. Особливо оговорюється право перебування моряка-власника посвідчення особи в лікувальному закладі до закінчення терміну лікування. Гібридні види режимів суден та їх екіпажів в портах.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Якою є позиція вітчизняного законодавця до визначення поняття «режим порту»? Порівняйте її із підходами, що містяться в зарубіжній доктрині та законодавстві окремих держав.
2. Яким чином визначити режим, що надається судам під прапором Панамі в портах України?
3. Яким може бути нормативно-правовий акт, що визначить загальні засади режиму портів України?

Тема
Юрисдикція в портах**Мета вивчення**

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення дії юрисдикції держави («держави прапору», «держави порту») в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах; застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та кримінальних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література**нормативно-правові акти:**

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // ОВУ. – 2005. – № 29. – Ст. 1694.
4. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
5. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
6. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
7. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

8. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
9. Додин Е.В. Двусторонние соглашения Украины о торговом мореплавании: учебное пособие / Е.В. Додин, С.А. Кузнецов, Т.В. Аверочкина / [под общей ред. академика С.В. Кивалова]. – Львов, «Сполом», 2009. – 380 с.

10. Аверочкина Т.В. Режим экипажей судов в двусторонних соглашениях Украины о торговом мореплаваннии / Т.В. Аверочкина // Правове життя сучасної України: тези доповідей Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу / Відп. ред. д-р юрид. наук. проф. Ю.М. Оборотов // Одеська національна юридична академія. – О.: Фенікс, 2009. – С. 283 - 285.
11. Джунусова Д.Н. Международное морское право: учеб. пособ. / Д.Н. Джунусова. – Астрахань: Астраханский государственный университет, Издательский дом «Астраханский университет», 2012. – 328 с.
12. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: Сб. научн. тр. / [под ред. А.Л. Колодкина]. – М., 1985. – С. 3 - 17.
13. Клименко Б.М. Право прохода через иностранную территорию / Клименко Б.М. – М.: Междунар. отношения, 1967. – 136 с.
14. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
15. Кузнецов С.А. Организационно-правовые основы предупреждения незаконного проникновения и учета посторонних лиц на судах в портах Украины / С.А. Кузнецов // Информационное обеспечение противодействия организованной преступности: сб. науч. статей / под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – Библиотечка журнала «Юридический вестник». – Одесса, 2003. – С. 135 – 142.
16. Современное международное морское право. Режим вод и дна мирового океана / Бараболя П.Д., Гуреев С.А., Иванашенко Л.А., Клименко Б.М., и др.; Отв. ред.: Лазарев М.И. – М.: Наука, 1974. – 307 с.
17. Черныш В.Ф. Правове регулювання діяльності морського порту / В.Ф. Черныш, Т.Р. Короткий. – Одеса: Латстар, 2001. – 96 с.
18. Gidel G. Le droit international public de la mer / G. Gidel. – Vol. 2. – Paris, 1932. – 393 р.

План

1. Юрисдикція держави порту.
2. Юрисдикція держави прапора судна в портах.

Основний зміст

1. Юрисдикція держави порту

У межах внутрішніх вод (зокрема вод морських та річкових портів) офіційна влада України здійснює юрисдикцію в повному обсязі, але із застереженням щодо військових кораблів. Вважається, що, входячи до внутрішніх морських вод, іноземне судно добровільно підпорядковує себе юрисдикції прибережної держави (зокрема «держави порту») та повинне виконувати всі її приписи щодо додержання режиму цього простору. На внутрішні води на відміну від територіального моря, як пише Б.М. Кліменко, «конвенційні обмеження юрисдикції прибережної держави не поширюються» (Клименко Б.М. Право прохода через иностранную территорию. М.: Междунар. отношения, 1967. С. 66.). Ця юрисдикція виникає з суверенітету держави і є виключною. З неї можуть допускатися вилучення на основі міжнародних угод, укладених «державою порту», або міжнародних звичаїв. Адміністративна юрисдикція здійснюється державою шляхом встановлення порядку посадки і висадки пасажирів, вантажно-розвантажувальних робіт, стягнення податків і мит, оформлення документації, власне порядку заходження іноземного судна до внутрішніх морських просторів. Адміністративна юрисдикція зокрема включає в себе: митну, санітарну, прикордонну, ветеринарну, фітосанітарну та ін., в залежності від виду здійснюваного контролю, адміністративну юрисдикцію. Всі іноземні суда повинні дотримуватися відповідних законодавчих актів та звичаїв прибережної держави. Торговельні суда під час їх перебування в будь-якій частині внутрішніх вод прибережної держави, повністю підпорядковуються її юрисдикції (Современное международное морское право. Режим вод и дна мирового океана / Бараболя П.Д. и др. М.: Наука, 1974. С. 62).

Особливості адміністративної юрисдикції держави порту. Імунітет від адміністративної юрисдикції держави порту. Слід підтримати твердження Ж. Жиделя стосовно того, що суверенітет держави стосовно морських портів – це влада прибережної держави, здійснювана нею відповідно до норм міжнародного права (Gidel G. *Le droit international public de la mer*. Paris, 1932. Р. 35.). Дійсно, прибережна держава, здійснюючи владу на власній території, враховує норми, які нею прийняті відповідно до міжнародних угод або визнані нею такими, що не суперечать її інтересам. США за відсутності угоди дотримуються англо-американського підходу абсолютної юрисдикції над іноземними судами, що стоять у порту. Точка зору США була виражена в рішенні Верховного суду у справі «Wildenhus», коли під час стоянки в американському порту бельгійського судна один член екіпажу вбив іншого. Суд вказав, що якщо злочин, скоєний на борту судна, порушує мир і спокій країни, в яку прийшло судно, то злочинці ніколи не можуть посилалися на виключення з юрисдикції місцевої влади, якщо суди вважають за необхідне застосувати свою владу (Джунусова Д.Н. *Международное морское право*. Астрахань, 2012. С. 38.). Норми двосторонніх угод про торговельне мореплавство про юрисдикцію держави порту. Наприклад Угодою між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Хорватія про морське торговельне судноплавство від 17.06.2009 р., 12.02.2010 р. встановлено: «Якщо член екіпажу судна однієї з Договірних Сторін скоїть правопорушення на борту судна, що перебуває в територіальному морі або внутрішніх морських водах держави іншої Договірної Сторони, Компетентні Органи цієї іншої Договірної Сторони не переслідують зазначеного члена екіпажу, якщо тільки: а) це не забруднення морського середовища; б) це не порушення стандартів морської безпеки та захисту середовища, що визначені міжнародними договорами, за якими держави Договірних Сторін мають зобов'язання; в) скоєне правопорушення не кваліфікується як кримінальний злочин відповідно до національного законодавства держави, де перебуває судно; г) наслідки правопорушення не поширюються на територію держави, де перебуває судно або це не забруднення моря; д) правопорушення не порушує громадський порядок та безпеку в державі, де перебуває судно; е) правопорушення не скоєне проти будь-якої особи, яка не є членом екіпажу цього судна; є) правопорушення не стосується незаконного переміщення зброї, наркотиків та психотропних речовин». Огляд нормативно-правової бази здійснення юрисдикції держави порту в Україні.

Цивільна юрисдикція держави порту передбачає компетенцію судових установ прибережної держави розглядати позови, пов'язані з невиконанням контрактів чи інших договірних зобов'язань, заподіянням шкоди, відшкодуванням шкоди, рятуванням і т.д., що пред'явлені іноземному судну за цими цивільно-правовими підставами. Цивільна юрисдикція включає також право компетентних властей держави порту затримати чи заарештувати іноземне судно на забезпечення позовів чи рішень, винесених судовими органами (державними або арбітражними). При цьому арешт іноземного судна може мати місце тільки за постановою компетентних органів прибережної держави, зазначених у її законах. Зазвичай прибережна держава утримується від здійснення своєї цивільної юрисдикції щодо іноземних суден, коли предмет спору не стосується інтересів самої держави або її фізичних або юридичних осіб. Цивільна юрисдикція щодо іноземних торговельних суден, що перебувають знаходяться у внутрішніх морських водах, включає право провести арешт судна на забезпечення позовних вимог або виконання вже винесеного судового чи арбітражного рішення.

2. Юрисдикція держави прапора в портах

Принцип юрисдикції прибережної держави у внутрішніх морських водах, зокрема портах, не застосовується до кримінальної юрисдикції, та в ряді випадків іноземне судно (точніше члени його екіпажу) підпадає під кримінальну юрисдикцію держави прапора. На цей потенційний «конфлікт» юрисдикцій було звернуто увагу багато років тому, і в рішеннях судів різних держав поступово знайшли відображення деякі принципи, якими держави керуються і в своїй договірній практиці. Зазвичай розрізняють два підходи до цієї проблеми: французький та англо-американський. Французький підхід був сформульований у вирішенні Державної ради Франції щодо двох американських суден, на бортах яких відбулися бійки між членами екіпажів. Французький суд встановив, що в разі вчинення правопорушення, що зачіпає лише судно або

його внутрішній розпорядок, місцева влада не повинна втручатися, якщо тільки це не загрожує спокою порту або якщо до них не поступило прохання про допомогу. Англо-американський підхід полягає в тому, що кожна сторона за відсутності договору має право здійснювати кримінальну юрисдикцію в своїх портах. Іншим чином вирішуються питання кримінальної юрисдикції щодо злочинів, скоєних на борту іноземного військового корабля. Якщо злочин скоєно одним членом екіпажу проти іншого, лише держава прапора має кримінальну юрисдикцію. Якщо злочин вчинено на борту військового корабля громадянином прибережної держави проти громадянина цієї ж держави, командир корабля повинен передати злочинця місцевій владі. При знаходженні членів екіпажу на березі у формі і при виконанні службових обов'язків вони володіють імунітетом від кримінальної юрисдикції прибережної держави. Якщо ж члени екіпажу судна скоюють злочин при перебуванні в звільненні, вони підлягають кримінальній відповідальності за законами прибережної держави. При незначних правопорушеннях, в порядку міжнародної ввічливості, члени екіпажу можуть бути передані командирі військового корабля. Однак якщо після вчинення злочину член екіпажу сховається на кораблі, місцева влада не має права вимагати від командира корабля його видачі, і питання вирішується дипломатичними каналами (Джунусова Д.Н. Международное морское право. Астрахань, 2012. С. 40).

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Які підходи до визначення меж дії юрисдикції держави порту та держави прапора є визнаними законодавством, доктриною та правозастосовною практикою за кордоном?
2. Чи є необхідним розроблення окремого нормативно-правового акта з питань діяльності портів та, зокрема, закріплення в ньому загальних засад дії юрисдикції держави порту та держави прапора? Якщо так, то визначте структуру та основні норми. Здійсніть його правове обґрунтування та експертизу на предмет відповідності діючому законодавству.
3. Роз'ясніть матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та кримінальних справ, що виникають з портової діяльності.

Тема

Державне регулювання діяльності, управління в портах

Мета вивчення

Надати уявлення та сформувати систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення державного регулювання діяльності та управління в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх вирішення.

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 2) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та господарських справ, що виникають з портової діяльності
- 3) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 4) виконувати приписи морського, зокрема портового, права та інших галузей матеріального і процесуального права, що є основою діяльності органів публічного управління портами
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література***нормативно-правові акти:***

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
4. Стратегічний план розвитку річкового транспорту на період до 2020 року, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 № 543. URL: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20річкового%20Додаток%20до%20наказу%20543.pdf>
5. Стратегічний план розвитку морського транспорту на період до 2020 року, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 № 542. URL: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20морського%20транспорту%20Додаток%20до%20наказу%20542.pdf>
6. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
7. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

8. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

9. Аверочкіна Т.В. Участь органів місцевого самоврядування в управлінні спеціальними (вільними) економічними зонами / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2005. – № 2. – С. 60-63.
10. Аверочкіна Т.В. Морський торговельний порт – орган господарського розвитку і управління спеціальної (вільної) економічної зони / Т.В. Аверочкіна // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць – Одеса: Юрид. л-ра, 2004. – Вип. 22. – С. 517 – 520.
11. Андреева А.Е. Объекты портового контроля безопасности международного мореплавания / А.Е. Андреева // Вестник Челябинского государственного университета. 2010. – № 9 (190). Право. Вып. 23. – С. 97–100.
12. Арустамов И.А. Совершенствование государственного управления морским портом / И.А. Арустамов, В.В. Троилин // Юридический вестник РГЭУ. – 2008. – № 4 (48). – С. 35-40.
13. Бадура И.А. Участие общественных организаций в управлении морскими портами / Бадура И.А., Троилин В.В. // Юридический вестник РГЭУ. – 2007. – № 3. – С. 16-22.
14. Валуєва Л. Удосконалення системи управління морськими портами у світлі прийнятого Закону України " Про морські порти України" / Людмила Валуєва // Актуальні проблеми європейської інтеграції. – 2012. – Вип. 10. – С. 70-76.
15. Валуєва Л. Становлення державної системи управління морськими портами: міжнародний досвід / Людмила Валуєва // Актуальні проблеми європейської інтеграції. – 2012. – Вип. 9. – С. 48-54.
16. Дем'янченко А.Г. Підходи до визначення структур власності та управління в морських портах / А.Г. Дем'янченко // Університетські наукові записки : часопис Хмельницького університету управління та права: Право. Економіка. Управління. – 2013. – Вип. 2. – С. 178-185.
17. Лебедев В.П. Еще раз об управлении портами и инвестициями в них / В.П. Лебедев // Транспорт. – 2008. – № 28. – С. 14-16.
18. Попелюк В.П. Сучасні тенденції розвитку управління морськими портами і транспортній інфраструктурі України / В. П. Попелюк // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 65. – С. 385-390.
19. Рядінська, В.О. Проблеми управління морськими портами в Україні / В.О. Рядінська // Право і суспільство. – 2011. – № 3. – С. 121-125.
20. Тасліцький Г. Законодавча невизначеність річкових портів / Герман Тасліцький // Юридична газета. Юр. газета : Юридичні питання: практика. – 2015. – 8 вересня (№ 35/36). – С. 18-19.
21. Токман Г.Н. Управление портами и инвестициями в их развитии: доклад на Третьей Международной конференции «Практика морского бизнеса: делимся опытом», Одесса, 31 мая-1 июня 2007 г. / Г.Н. Токман. URL: <http://www.murs.com.ua/ru/press/tokman.pdf>

План

1. Основи державного регулювання діяльності в морському порту
2. Функції та повноваження Міністерства інфраструктури України з управління портами.
3. Функції та повноваження Департаменту морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України з управління портами.
4. Адміністрація морських портів України: функції, структура.
5. Адміністрування діяльності річкових портів України.

Основний зміст

1. Основи державного регулювання діяльності в морському порту

Державне регулювання діяльності в морському порту здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах морського і річкового транспорту, національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту, іншими центральними органами виконавчої влади в межах їх повноважень з метою забезпечення: 1) безпеки мореплавства, життя і здоров'я громадян; 2) порядку в морському порту; 3) безпечної експлуатації об'єктів

портової інфраструктури у межах території та акваторії морського порту; 4) комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності морських портів; 5) належного утримання, ефективного управління та використання об'єктів портової інфраструктури державної власності; 6) створення рівних умов для провадження господарської діяльності у морському порту; 7) рівного доступу до послуг, що надаються в морському порту; 8) недопущення забруднення навколишнього природного середовища, дотримання вимог щодо використання та охорони водних об'єктів у межах території та акваторії морського порту. До повноважень Кабінету Міністрів України щодо портової діяльності належать: 1) забезпечення провадження державної політики у сфері портової діяльності, спрямування та координація діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади; 2) відведення акваторії та визначення меж територій морських портів; 3) визначення морських портів, відкритих для заходу іноземних суден; 4) затвердження Стратегії розвитку морських портів України; 5) інші повноваження, передбачені цим Законом та іншими законодавчими актами.

2. Функції та повноваження Міністерства інфраструктури України з управління портами.

Основними повноваженнями центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах морського і річкового транспорту, щодо портової діяльності є: 1) формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері портової діяльності; 2) визначення пріоритетів розвитку портової діяльності; 3) забезпечення нормативно-правового регулювання у сфері портової діяльності; 4) управління об'єктами портової інфраструктури державної власності; 5) формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства, торговельного мореплавства; 6) призначення капітанів морських портів; 7) розроблення Стратегії розвитку морських портів України на основі планів розвитку морських портів; 8) здійснення інших визначених законами повноважень. Основними повноваженнями центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському і річковому транспорті, є: 1) реалізація державної політики у сфері безпеки на морському транспорті; 2) здійснення державного нагляду (контролю) за безпекою на морському транспорті та в морських портах; 3) внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері безпеки на морському транспорті; 4) надання адміністративних послуг у сфері морського транспорту, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України; 5) здійснення інших визначених законами повноважень. Основними завданнями у сфері підвищення конкурентоспроможності портової галузі: підвищення ефективності, якості і швидкості обробки вантажів; модернізації і розвитку об'єктів портової інфраструктури загального користування, зокрема автомобільних та залізничних під'їзних шляхів; забезпечення ефективного державного регулювання спеціалізованих послуг, що надаються в морському порту суб'єктами природних монополій, та послуг, плата за надання яких включається до складу портових зборів; удосконалення системи документообігу, спрощення дозвільних процедур, зменшення часу обробки вантажів; створення умов для розвитку добросовісної конкуренції між вітчизняними морськими портами; забезпечення створення рівних і конкурентних умов для провадження господарської діяльності та отримання послуг у морському порту тощо.

3. Функції та повноваження Департаменту морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України з управління портами.

Правовий статус Департаменту морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України. Структура Департаменту морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України. Завдання Департаменту морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України: розроблення та реалізація заходів щодо розвитку інфраструктури морського і річкового транспорту України, а також забезпечення взаємодії, координації діяльності, створення рівних умов для розвитку господарської діяльності підприємств морського і річкового транспорту всіх форм власності; забезпечення у межах своїх повноважень проведення єдиної економічної, тарифної та науково-технічної політики в галузі

Адміністрація морських портів України утворюється з метою: 1) утримання та забезпечення ефективного використання державного майна, переданого їй в господарське відання, у тому числі модернізації, ремонту, реконструкції та будівництва гідротехнічних споруд, інших об'єктів портової інфраструктури, розташованих у межах території та акваторії морського порту; 2) надання послуг суднам на підходах і безпосередньо в акваторії морського порту для їх безпечного судноплавства, маневрування та стоянки; 3) організації та забезпечення безпечної експлуатації об'єктів портової інфраструктури державної власності, у тому числі гідротехнічних споруд, систем забезпечення безпеки мореплавства, розташованих у межах території та акваторії морського порту; 4) організації та забезпечення безпеки мореплавства; 5) збору та обліку даних, що вносяться до Реєстру морських портів України; 6) організації розроблення та виконання плану розвитку морського порту, підготовки пропозицій щодо його вдосконалення; 7) організації та координації аварійно-рятувальних робіт; 8) організації робіт з підйому затонулого майна в акваторії морського порту; 9) забезпечення дотримання законодавства про охорону навколишнього природного середовища; 10) забезпечення проведення робіт з ліквідації наслідків забруднення території та акваторії морського порту; 11) надання допомоги потерпілим; 12) визначення районів обов'язкового використання буксирів; 13) справляння та цільового використання портових зборів; 14) координації своєї діяльності та діяльності капітана морського порту, лоцманської служби, власників морських терміналів, портових операторів, інших суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у морському порту, у разі виникнення стихійного лиха, аварій, катастроф, інших надзвичайних ситуацій, що потребують взаємодії; 15) забезпечення створення рівних і конкурентних умов ведення господарської діяльності та отримання послуг у морському порту; 16) контролю і підтримання оголошених глибин. Організаційна структура Адміністрації морських портів України представлена на мал. 1.

5. Адміністрування діяльності річкових портів України.

Державне підприємство «Адміністрація річкових портів» є державним унітарним підприємством, яке діє як державне комерційне підприємство, засноване на державній власності, входить до сфери Управління Міністерства інфраструктури України. Підприємство створене 28.04.2005 року для забезпечення збереження та утримання в належному технічному стані річкових гідротехнічних споруд згідно з вимогами чинних нормативно-правових актів та найбільш ефективного використання державного майна, яке не ввійшло до статутних фондів річкових портів (гідротехнічних споруди, плавзасоби та інше майно) та надання відповідних послуги. Державне підприємство «Адміністрація річкових портів» є єдиним підприємством державної форми власності в сфері річкового транспорту, яке за основними напрямками діяльності, що передбачені статутом, зобов'язано виконувати роботи пов'язані із: забезпеченням збереження і ефективного використання державних гідротехнічних споруд, пасажирського флоту та іншого державного майна, а також контролем за їх будівництвом, експлуатацією, ремонтом та модернізацією; стягненням та ефективним використанням річкових портових зборів в річкових портах; надання послуг з перевезення пасажирів та вантажів річковим транспортом, буксирними та маневровими роботами, а також роботам, що пов'язані з навантаженням та розвантаженням вантажів, фрахтування суден для перевезення пасажирів, вантажів та інших цілей судноплавства на внутрішніх водних шляхах; здійснення інструментальних обстежень будівель та інших берегових об'єктів річкових портів; здійснення водозахисних обстежень підводних частин гідротехнічних споруд річкових портів; виконанням всіх видів ремонтів, модернізації, реконструкції гідротехнічних конструкцій та флоту річкових портів; визначенням перспектив і напрямків щодо організації робіт із забезпеченням науково-технічного розвитку, інвестиційної політики річкових портів; навантаженням та розвантаженням вантажів, наданням послуг з перевезенням пасажирів та вантажів річковим транспортом та для інших цілей судноплавства безпосередньо на внутрішніх шляхах України.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Чи вважаєте Ви за необхідне розроблення нормативно-правових актів про засади державного регулювання діяльності в морських або річкових портах України?
2. Роз'ясніть матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності та здійснення повноважень органами державного адміністрування портів.
3. Здійсніть правову експертизу окремих проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України.
4. Здійсніть правову експертизу окремих рішень або нормативно-правових актів з приводу роботи портів Міністерства інфраструктури України, Департаменту морського та річкового транспорту цього Міністерства, Адміністрації морських портів України, Адміністрації річкових портів.

Тема

Адміністративні процедури в портах. Траншипмент.

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення адміністративних процедур в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література**нормативно-правові акти:**

1. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
3. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
4. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // ОВУ. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
5. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
6. Про адміністративно-юрисдикційну діяльність органів охорони державного кордону України // Наказ Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України № 530 від 21 листопада 1999 року / Правова бібліотека «Інфодиск», 2005. – 1 електрон. Опт. Диск (CD-ROM) : кольор.; 12 см. – («Законодавство України» № 4, 2005).
7. Державні санітарні правила для морських суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 20.12.2000 р. № 57. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0057488-00>
8. Державні санітарні правила для річкових суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 р. № 48. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=261249

9. Інструкція про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів Державної прикордонної служби України, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України, затверджена наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України 21.10.2003 р. № 200 // ОВУ. – 2003. – № 43. – Ст. 2287.

10. Порядок оформлення приходу суден у морський порт, надання дозволу на вихід суден у море та оформлення виходу суден із морського порту, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 27.06.2013 р. № 430 // ОВУ. – 2013. – № 76. – Ст. 2857.

11. Порядок справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них, затверджений наказом Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 р. № 804 // ОВУ. – 2014. – № 10. – Ст. 349.

12. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // ОВУ. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.

13. Про портові збори: наказ Міністерства інфраструктури України від 27.05.2013 р. № 316 // ОВУ. – 2013. – № 44. – Ст. 1586.

14. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7

15. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

16. Аверочкіна Т.В. Адміністративно-юрисдикційна діяльність митних органів у прибережних водах України / Т.В Аверочкіна // Митна справа. – 2011. – № 6. – С. 85-99.

17. Аверочкіна Т.В. Здійснення санітарної адміністративної юрисдикції України в морських портах / Т.В Аверочкіна // Правова система України в умовах державних реформаційних процесів сьогодення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 26-27 жовтня 2012 р. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2012. – С. 153-154.

18. Андреева А.Е. Объект ы портового контроля безопасности международного мореплавания / А.Е. Андреева // Вестник Челябинского государственного университета. 2010. – № 9 (190). Право. Вып. 23. – С. 97–100.

19. Арустамов И.А. Совершенствование государственного управления морским портом / Арустамов И.А., Троилин В.В. // Юридический вестник РГЭУ. № 4 (48) - Ростов-на-Дону: Изд-во РГЭУ, 2008. – С. 35-40.

20. Боліщук М.А. ІСПС: застосування новітніх технологій для прискорення проходження митних процедур в морських портах / М. А. Боліщук, Г. Л. Карпенко // Митна справа. – 2014. – № 6. – С. 54-59.

21. Бразовская Я.Е. Упрощение процедуры очистки судов и грузов в морских портах и интересы реализации энергетической стратегии РФ / Я.Е. Бразовская, А.С. Скаридов // Международное публичное и частное право. – 2007. – № 1. – С. 23-32.

22. Власов А.Б. Некоторые вопросы контроля судна в морском порту / А.Б. Власов, С.А. Був // Вестник АГТУ. Сер.: Морская техника и технология. – 2016. – № 3. – С. 107-112.

23. Дмитриев С.Н. Проблемы организации государственного контроля и надзора в морских портах / С.Н. Дмитриев // Транспортное право. – 2009. – № 4. – С. 10-16.

24. Иванов Г.Г. Таможенный режим судов в портах / Г.Г. Иванов // Митна справа. – 2011. – № 1. – С. 85-92.

25. Кузнецов С.А. Контроль за судами в портах как разновидность административного надзора / С.А. Кузнецов // Система контроля судов государством порта в Украине: Семинар-совещание (Киев, 3 сент. 2002 г.). – 2002. – С. 42-55.

26. Ницевич А. Контроль за морскими судами со стороны государства порта и государства флага: вчера, сегодня, завтра / А. Ницевич, В. Торский // Морское страхование. – 2011. – № 3. – С. 46-57.

27. Самойловская В.П. Порядок и особенности расчета таможенной стоимости в морских портах / В.П. Самойловская, С.В. Куприенко // *Економіко-правові аспекти розвитку транспортних систем*: Вип.1 : зб. наук. праць. – 2001. – С.192-198.

28. Скрынник А.М. Административный контроль и надзор за обеспечением транспортной (морской) безопасности в морских портах / А.М. Скрынник // *Административное право и процесс*. – 2012. – № 2. – С. 58-63.

29. Скутина А.В. Зарубежный опыт формирования административно-правового статуса органов, обеспечивающих контроль и надзор за деятельностью в морских портах, и возможность его использования в российских условиях / А.В. Скутина // *Международное публичное и частное право*. – 2011. – № 4. – С. 46-48.

План

1. Контрольні адміністративні процедури в портах.
2. Сервісні адміністративні процедури в портах.
3. Портові збори і тарифи.

Основний зміст

1. Контрольні адміністративні процедури в портах.

Митні, еколого-санітарні, прикордонні, ветеринарні процедури в портах. Port-state control. Основою правового регулювання митних процедур на морському транспорті є Глава 30 «Митні формальності на морському і річковому транспорті» МК України, а також Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Мінфіну від 10.03.2015 р. № 308. Крім того, з метою впорядкування справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них, наказом Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 р. № 804 затверджено відповідний Порядок. Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 затверджено Типову технологічну схему здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон. Початок регулярному широкомасштабного контролю за судами в портах було покладено в 90-ті роки ХХ ст., коли ІМО був прийнятий ряд резолюцій з цього питання. В даний час масштаби такого контролю передбачається ще більш розширити. Контроль за морськими судами з боку держави прапора фактично має не менш тривалу історію, однак з об'єктивних і деяким суб'єктивним причинам ця форма державного контролю не вийшла ще на той рівень розвитку, який відповідав би викликам сучасності. Серед факторів, стримуючих цей розвиток, можна виділити соціально-економічні, політичні та правові (Ницевич А. Контроль за морськими судами со стороны государства порта и государства флага: вчера, сегодня, завтра / А. Ницевич, В. Торский // *Морское страхование*. – 2011. – № 3. – С. 46-47). Важливим етапом у розвитку цього виду контролю був Паризький меморандум про взаєморозуміння щодо контролю суден державою порту від 23.01.1982 р. (далі – Paris MOU). Система контролю, створена на базі Paris MOU і зараз залишається найбільш авторитетною, хоча з того часу було створено багато й інших подібних систем, зокрема: Латиноамериканський меморандум від 05.11.1992 р. (далі – Угода Вінья-дель-Мар), Токійський меморандум від 02.12.1993 р., Карибський меморандум від 09.02.1996 р., Середземноморський меморандум від 11.07.1997 р., Індокітський меморандум від 05.06.1998 р., Африканський меморандум від 22.10.1999 р., Чорноморський меморандум від 07.04.2000 р. і т.д. У порівнянні з контролем за морськими судами зі сторони держави прапора контроль з боку держави порту довів свою велику ефективність.

2. Сервісні адміністративні процедури в портах.

Митні, еколого-санітарні, прикордонні, ветеринарні сервісні процедури в портах. Основою правового регулювання митних процедур на морському транспорті є Глава 30 «Митні формальності на морському і річковому транспорті» МК України, а також Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Мінфіну

від 10.03.2015 р. № 308. Крім того, з метою впорядкування справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них, наказом Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 р. № 804 затверджено відповідний Порядок. Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 затверджено Типову технологічну схему здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, яка хоча й визначає процедуру здійснення митного контролю, але містить окремі норми, пов'язані з окремими сервісними аспектами оформлення водних транспортних засобів. Також діє Порядок оформлення приходу суден у морський порт, надання дозволу на вихід суден у море та оформлення виходу суден із морського порту, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 27.06.2013 р. № 430. Правові засади здійснення прикордонних сервісних процедур визначено законами України «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України» та низкою підзаконних нормативно-правових актів (зокрема, , наказом Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України від 21.11.1999 р. № 530 «Про адміністративно-юрисдикційну діяльність органів охорони державного кордону України, Інструкцією про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів Державної прикордонної служби України, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України та ін. Згідно із Законом України «Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення України» підставою для ввезення імпортої продукції на Україну є висновок державної санітарно-епідемічної експертизи - документ, що дозволяє ввезення і використання продукції, відповідної встановленим санітарно-епідеміологічним вимогам, який служить офіційним підтвердженням безпеки продукції для здоров'я людини при дотриманні певних умов зберігання, транспортування, реалізації, застосування і утилізації. Враховуючи специфіку морських вантажних перевезень, завантаженість портів і складів тимчасового зберігання, а також необхідність швидкого, без необґрунтованих затримок, оформлення дозволу на ввезення вантажу на територію України, Висновок може бути оформлено до надходження вантажу на Україну: на стадії укладення контракту, на підставі представлених наперед зразків продукції; після проведення комісійної сертифікації заводу-виробника імпортої продукції.

3. Портіві збори і тарифи.

Часто портіві збори розглядаються владними структурами та економістами, що спеціалізуються на ціноутворенні за послуги морських портів, як джерело коштів для утримання та розвитку портів (акваторій, причалів, каналів, фарватерів, молів, хвилеломів, берегозахисних споруд, доків тощо) і забезпечення безпеки плавання суден в портах і на підходах до них (включаючи утримання маяків, засобів навігаційного обладнання, лоцманських служб, криголамів, систем радіолокаційного управління рухом суден тощо). Наочно ці підходи відображені у чинному в Японії законі про порти і гавані, прийнятому в 1950 р., у ст. 29 якого йдеться: «Витрати, на які приречена портова адміністрація на здійснення своєї діяльності (включаючи витрати на будівництво порту), покриваються за рахунок зборів, орендної плати за портіві засоби, що знаходяться в управлінні адміністрації порту, інших доходів, отримуваних з роботи портів» (История портовых сборов. URL: <http://freightmarkets.ru/?p=178>). Так сформувалася сучасна англійська концепція портівіх зборів, яка передбачає, що порти повинні функціонувати на принципах самоокупності. Відповідно величина портівіх зборів, як основного та іноді єдиного джерела коштів, повинна будуватися на основі реальних витрат і включати в себе певну частку прибутку. Ця концепція розглядає портіві збори як плату за послугу, а їх величину – як ціну послуги, що включає в себе всі витрати з надання цієї послуги. Як правило, вона застосовується в портах, які не потребують великих витрат на своє утримання, мають стійкі вантажопотоки, що функціонують в умовах відсутності або малої конкуренції зі сторони інших портів, що розташовані в регіоні. Відповідно до цієї концепції сформовані портіві збори в портах Великої Британії, Данії, Польщі, Фінляндії, України, РФ, Японії, в деяких портах Португалії. Застосування англійської концепції не виключає фінансової допомоги

держави в тих випадках, коли потрібні разові великі вкладення, пов'язані з будівництвом капіталомістких об'єктів з великим терміном окупності (наприклад, каналів, хвилеломів, басейнів докового типу, портових під'їзних колій тощо). Зокрема, в Англії така допомога може бути надана за допомогою державного кредитування, відстрочки платежів, прямого субсидування; в Польщі – шляхом звільнення доходів, отриманих за рахунок портових зборів, від податку на прибуток; в Японії – шляхом урядових субсидій і позик у місцевих органів влади, що заснували орган управління портів (Концепции ценообразования портовых сборов. URL: <http://freightmarkets.ru/?p=179>). В той же час, у багатьох портах іноземних держав портові збори сформовані на основі так званої французької концепції, яка розглядає порти як частину єдиної національної транспортної системи, завдання якої – задовольнити потреби країни в перевезенні вантажів. На відміну від англійської, французька концепція розглядає фінансування зі сторони держави в якості обов'язкової умови роботи і розвитку портів (Портовые сборы: что? где? когда? URL: <http://portsukraine.com/node/2760>). Французька концепція передбачає лише часткове покриття витрат порту за рахунок портових зборів. Інша частина фінансування забезпечується за рахунок господарської діяльності самого порту, інвестицій, участі державних та місцевих бюджетів у розвитку інфраструктури. І це є логічним, адже розвиток інфраструктури обумовлює зростання кількості робочих місць, розвиток транспортних послуг та відповідно – зростання податкових надходжень. Як правило, французька концепція ціноутворення портових зборів застосовується в портах, що вимагають великих витрат на їх підтримку (наприклад, через великі підхідні канали і фарватери, необхідність криголамного проведення в зимових умовах тощо), які працюють у гострій конкурентній боротьбі з іншими портами регіону, мають важливе значення для економіки країни або декількох країн, соціально-економічної ситуації в прибережному регіоні, місті. Згідно з цією концепцією, сформовані портові збори в портах Бельгії (Антверпен), Німеччини (Гамбург, Бремен), Франції (Марсель, Гавр), Іспанії, Канади, Норвегії, США, лоцманський збір за проведення Сайменським каналом у Фінляндії.

Таким чином обидві концепції передбачають участь держави в значних проектах на територіях, в акваторіях, на під'їзних коліях і шляхах, водних підходах до портів. Різниця полягає лише в тому, що за англійської моделі підтримка надається шляхом кредитування, податкових пільг або розстрочення платежів, а за французької – більш глобальної участі держави у розвитку та підтриманні роботи портів, спрямованої на довгострокову перспективу з вирішенням не лише сьогоденних економічних питань, а й на здійснення значних соціальних проектів та розвитку прибережних територій. Не зайвим є також й створення вільних економічних зон у портах та в регіонах, де зосереджено велику кількість портів та портопунктів, адже порти – один з найголовніших механізмів наповнення бюджетів країн, саме через порти надходить найзначніша частина імпорту і транзиту, стягується найбільший об'єм мита.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Якими є контрольні адміністративні процедури в портах?
2. Які особливості здійснення митних процедур (контрольних та сервісних) в морських та річкових портах передбачені діючим законодавством України?
3. В чому полягає сервісна складаюча процедур в морських та річкових портах України?
4. Назвіть види портових зборів і тарифів, що застосовуються в Україні.

Тема

Адміністративні процедури в портах. Траншипмент.

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення траншипменту в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література**нормативно-правові акти:**

1. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
3. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення митного оформлення транзитних вантажів: Закон України від 01.06.2010 р. // ВВРУ. – 2010. – № 30. – Ст. 400.
5. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
6. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // ОВУ. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
7. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
8. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // ОВУ. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.
9. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
10. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

11. Васьков Ю. Трансшипмент играет важную роль в борьбе за транзит / Ю. Васьков. URL: <http://cfts.org.ua/opinions/40833>
12. Венгрук А. Трансшипмент ускоряет перевозки / А. Венгрук // Митна справа. – 2011. – № 5. – С. 56-61.
13. Вороной В.И. Перспективы оптимизации таможенного регулирования трансшипмента в портах Украины / В.И. Вороной // Митна справа. – 2009. – № 6. – С. 48-51.
14. Додін Є.В. Митне регулювання трансшипменту / Є.В. Додін // Митна справа. – 2010. – № 6. – С. 26-31.
15. Кириллова В.Ю. Трансшипмент как новый режим перевалки транзитных грузов в украинских портах / В.Ю. Кириллова. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer30/601.pdf>
16. Мачкур Н. Формування системи трансшипменту і перспективи розвитку / Н. Мачкур // Митна справа. – 2012. – № 1. – С. 105-111.
17. Мачкур Н.О. Трансшипмент і перспективи його розвитку / Н.О. Мачкур // Верховенство права очима правників-початківців : матеріали Всеукр. студент. наук. конф., присвяч. 15-річчю Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." та 165-річчя Одес. школи права (Одеса, 26 квітня 2012 р.). 2012. – С. 852-854.
18. Михайлова В. Трансшипмент как зеркало транспортных проблем / В. Михайлова // Порты Украины. – 2010. – №8. – С. 36-39.
19. Овруцкая Т. Трансшипмент вверх по Днепру / Т. Овруцкая // Моряк Украины. – 2010. – 10 ноября. – № 45. – С. 3.
20. Опанчук Б.А. Трансшипмент как перспективное направление развития контейнерных перевозок / Б.А. Опанчук // Економічні інновації: зб. наук. пр. — Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2010. — Вип. 41. — С. 168-173.
21. Подцерковний О.П. Законодавчі проблеми трансшипменту в контексті розвитку морських портів України / О.П. Подцерковний, Д.Ю. Сіюшов // Актуальні проблеми держави і права. – 2013. – Вип. 72. – С. 483-489.

План

1. Поняття трансшипменту.
2. Правове забезпечення здійснення трансшипменту в Україні.
3. Перспективи розвитку трансшипменту в портах України

Основний зміст

1. Поняття трансшипменту.

У теперішній практиці судноплавства та оформлення вантажів, що перевозяться морем в контейнерах, поняття «трансшипмент» (англ. transshipment – перевалка) має декілька значень: в лінійному судноплаванні воно означає умову коносаменту, відповідно до якої перевізник може в будь-який час та з будь-якої причини вивантажити вантаж з судна або будь-яку його частину, складувати його на березі, перевантажити на інше судно, залишаючись при цьому відповідальним за виконання договору перед власником вантажа (Кириллова В.Ю. Трансшипмент как новый режим перевалки транзитных грузов в украинских портах / В.Ю. Кириллова. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer30/601.pdf>); особливий режим перевалки контейнерів, за якого вони не залишають територію порту, а за спрощеної форми їх митного оформлення перевантажуються з одного судна на інше та відходять до порту призначення. Тобто трансшипмент – це спрощена схема оформлення транзиту контейнерних вантажів, що не виходять за межі пункту пропуску або зони митного контролю, у сполученні «море-море» або «ріка-море». Процедура обробки вантажів у режимі трансшипменту використовується у світовій практиці вже протягом доволі тривалого періоду часу і стосується вантажів, що переміщуються тільки із застосуванням контейнерів. Однак, основною ознакою, що визначає зміст поняття «трансшипмент» є не стільки особливість використовуваних засобів транспортного устаткування, скільки специфіка реалізації митних операцій щодо їх оформлення. Усталеного визначення поняття «трансшипмент» на теперішній час не вироблено. Його не містять ані міжнародні, ані чинні національні нормативно-правові акти, що, як представляється, вимагає

його розроблення за участі представників морегосподарського комплексу, Міністерства інфраструктури України та профільного комітету Верховної Ради України з метою якнайкращого врахування досвіду його впровадження в Україні та світі. На наш погляд, поняттю «траншипмент» можна надати наступне визначення: операція з перевантаження вантажів у контейнерах під час морського або річкового перевезення з полегшеним режимом митного оформлення з метою відправлення до пункту призначення.

2. Правове забезпечення здійснення траншипменту в Україні.

Внаслідок прогалин нормативної бази з проходженням контейнерних вантажів в українських портах за останні роки виникає дуже багато проблем, через це вантажопотоки надходять до портів інших країн. Законодавчо режим траншипменту було врегульовано у 2010 р. з прийняттям Закону України від 01.06.2010 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення митного оформлення транзитних вантажів», відповідно до якого, було внесено зміни до Закону України від 20 жовтня 1999 р. «Про транзит вантажів». Так, зокрема, передбачалося, що «Декларування транзитних вантажів, що переміщуються морським і річковим транспортом, відповідно до вимог законодавства України здійснюється за поданням митним органам коносаменту (BILL of Lading) та вантажної митної декларації. На товари (крім підакцизних), що переміщуються транзитом морським і річковим транспортом у контейнерах та під час зберігання залишаються в межах одного пункту пропуску чи зони митного контролю морського порту, вантажна митна декларація не подається». Ці зміни в митному законодавстві України були палко підтримані усіма власниками операцій з транзиту вантажів. Відправниками та одержувачами – у зв'язку із спрощенням митного контролю та оформлення при перевалці вантажу з багатовантажних суден на фідерний флот та прискоренням його доставки до одержувача; портами – у зв'язку з підвищенням росту переміщення транзитних товарів, митними службами морських портів – у зв'язку із зменшенням їх навантаження. Проте приваблення тарншипменту до портів України ще потребує впровадження низки організаційно-правових заходів.

3. Перспективи розвитку траншипменту в портах України

Створення в Україні правового поля, що регулює процедуру траншипменту, сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських портів в Чорноморському регіоні. На практиці це означає, що компанії будуть витрачати менше грошей і часу на проходження територією України. Незважаючи на всі позитивні фактори, що сприяють розвитку траншипменту в Україні, правове врегулювання цього процесу ще не досягло необхідного рівня. Потрібно передусім прийняти відповідні зміни до Закону України «Про транзит вантажів» та скасувати обмеження щодо підакцизних товарів. Важливою умовою якісного, швидкого й економічно вигідного оброблення контейнерів у режимі траншипменту може стати прийняття Закону України «Про особливості здійснення обробки та оформлення вантажів в контейнерах, контейнерів та транспортних засобів, що їх перевозять», який сконсолідує норми щодо траншипменту й полегшить їх розуміння як контролюючими органами, так і суб'єктами господарювання. Необхідно ввести в законодавство положення про застосування процедури траншипменту до LCL контейнерів. Адже іноді вантажовласникам не вигідно орендувати весь контейнер, а тому в один контейнер завантажуються товари декількох власників. LCL контейнер містить у собі не тільки товари, що передбачені для перевантаження на інше судно в режимі траншипменту, а й товари, що передбачені для ввезення на митну територію держави в режимі імпорту. У такому випадку порядок обробки таких контейнерів має передбачати їх доставку до спеціального місця в порту перевантаження для розподілення в присутності працівників митної служби та наступним опломбовуванням і поверненням контейнера на судно. Важливим є розвиток законодавчої бази та практичної реалізації програм та інфраструктурних проєктів для залучення інвесторів і створення необхідних господарсько-правових та митних умов для режиму траншипменту.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Надайте визначення поняттю «траншипмент».
2. Якими є особливості митних процедур в портах при режимі траншипменту?
3. Проаналізуйте генезу впровадження траншипменту в портах України.
4. Які зміни до діючого законодавства України у сфері траншипменту Ви можете запропонувати?

Тема

Правове забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література***нормативно-правові акти:***

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
4. Положення про державних річкових лоцманів, затверджене наказом Міністерства транспорту України від 14.01.2002 р. № 11 // ОВУ. – 2002. – № 6. – Ст. 253.
5. Положення про морських лоцманів, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 08.05.2013 р. № 292 // ОВУ. – 2013. – № 46. – Ст. 1639.
6. Перелік районів обов'язкового лоцманського проведення та категорій суден, що звільняються від обов'язкового лоцманського проведення, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 04.09.2013 р. № 662 // ОВУ. – 2013. – № 71. – Ст. 2622.
7. Тарифи на послуги із забезпечення лоцманського проведення суден, затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 03.12.2013 р. № 965 // ОВУ. – 2014. – № 1. – Ст. 17.
8. Правила льодового проведення суден, затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 12.03.2011 р. № 14 // ОВУ. – 2011. – № 27. – Ст. 1134.
9. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
10. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

11. Змерзлый Б.В. Проблемы введения Правил 1888 г. для Керчь-Еникальских лоцманов и принятие Положения о морских лоцманах 1890 г. / Б.В. Змерзлый // Митна справа. - 2014. - № 4(2). - С. 36-41.
12. Попов В. Правова природа та особливості договору буксирування / В. Попов // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 3. - С. 43-46.
13. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

План

1. Договір морського буксирування.
2. Портове та міжпортове буксирування.
3. Правове забезпечення лоцманського проведення суден.
4. Льодове проведення суден.

Основний зміст

1. Договір морського буксирування.

За договором морського буксирування власник одного судна зобов'язується за винагороду відбуксирувати інше судно чи плавучий об'єкт на певну відстань або буксирувати його протягом певного часу, чи для виконання маневру. Кожна із сторін договору морського буксирування зобов'язана завчасно привести своє судно або інший плавучий об'єкт у стан, придатний для виконання передбачених договором морського буксирування робіт. Власники суден і об'єктів буксирування не несуть відповідальності за недоліки свого судна, якщо доведуть, що вони не могли бути виявлені при проявленні ними належної дбайливості (приховані недоліки). Власник буксируючого судна не відповідає за шкоду, заподіяну судну, яке буксирується, або іншому плавучому об'єкту чи майну і вантажу, що знаходиться на ньому, при буксируванні у кригових умовах, якщо не буде доведено, що шкода заподіяна з вини буксируючого судна. Відповідальність за шкоду, заподіяну при буксируванні судну, що буксирується, або іншому плавучому об'єкту чи майну і вантажу, що знаходяться на ньому, у випадку, коли капітан буксируючого судна управляє буксирувальною операцією, у разі відсутності іншої угоди сторін, несе власник буксируючого судна, якщо ним не буде доведено відсутність його вини. Відповідальність за шкоду, завдану при буксируванні буксируючому судну чи майну і вантажу, що знаходяться на ньому, у випадку, коли капітан судна, що буксирується, або іншого плавучого об'єкта управляє буксирувальною операцією, у разі відсутності іншої угоди сторін, несе власник судна, що буксирується, або іншого плавучого об'єкта, якщо ним не буде доведено відсутність його вини. Початком відповідальності власника буксируючого судна за договором морського буксирування вважається момент прийняття судна, що буксирується, або іншого плавучого об'єкта на буксир у початковому пункті буксирування і закінченням відповідальності - момент поставлення судна, що буксирується, або іншого плавучого об'єкта на швартові або на якір у кінцевому пункті буксирування. У разі аварійної морської події з судном, що буксирується, або іншим плавучим об'єктом з причини, що не залежить від буксируючого судна, капітан останнього зобов'язаний надати судну, що буксирується, або іншому плавучому об'єкту рятувальні засоби і подавати йому необхідну допомогу доти, доки постраждале судно (об'єкт) не зможе обійтися без рятувника, з відшкодуванням лише фактичних витрат буксируючого судна і без виплати рятувальної винагороди.

2. Портове та міжпортове буксирування.

За договором портового буксирування буксировласник за винагороду здійснює ввід у порт або вивід з порту суден та інших плавучих об'єктів, виконання маневрів судна, що буксирується, швартовних та інших операцій в акваторії морського порту. Договір портового буксирування може бути укладено в усній формі. Управління портовим буксируванням здійснює капітан судна (об'єкта), що буксирується, якщо договором не встановлено інше. Угода

про покладення обов'язків управління буксируванням на капітана судна, що буксирує, може доводитися тільки письмовими доказами. З метою забезпечення безпеки плавання в акваторії порту капітаном морського порту може бути встановлено обов'язкове використання буксирів для входу, виходу і переміщення в акваторії порту, виконання маневрів, швартовних та інших операцій, а також визначено умови буксирування.

За договором міжпортового буксирування власник одного судна (буксира) зобов'язується за винагороду буксирувати інше судно або інший плаваючий об'єкт з одного порту (пункту) до іншого порту (пункту). Договір міжпортового буксирування укладається у письмовій формі. Договір повинен містити умови про порти (пункти) відправлення і призначення, про час буксирування, про права і обов'язки сторін, про відповідальність за порушення договору, про ті особливості об'єктів, що буксируються і можуть впливати на безпеку буксирування, про інші обставини, які сторони вважають за необхідне обумовити окремо. Буксирування між портами України може здійснюватися виключно суднами під прапором України. Порядок буксирування між портами України, а також буксирування з (до) іноземних портів, що виконується суднами під прапором України, регулюється цим Кодексом. Управління міжпортовим буксируванням здійснюється капітаном судна, що буксирує. Капітан такого судна не має права втручатися у внутрішньосуднове життя судна (об'єкта), що буксирується. У разі призначення власником буксируючого судна начальником буксиральної операції особи, яка не є капітаном одного з буксирів, правовідносини цієї особи з капітанами буксирів і об'єкта, що буксирується, визначаються договором міжпортового буксирування. У разі неготовності об'єкта до буксирування в обумовлені договором строки після прибуття буксира в пункт відправлення власник буксируючого судна має право розірвати договір з покладенням на власника об'єкта, що підлягає буксируванню, всіх понесених буксирівласником витрат, пов'язаних з переходом буксира в пункт відправлення і зворотним переходом його в порт базування або інший пункт, розташований не далі ніж порт базування, а також неотриманих прибутків (втраченої вигоди). У разі прибуття буксира в пункт відправлення в неморехідному стані, не підготовленим до обумовленого договором буксирування, власник об'єкта, що підлягає буксируванню, має право розірвати договір з покладенням на буксирівласника всіх понесених ним витрат, а також неотриманих доходів (втраченої вигоди).

3. Правове забезпечення лоцманського проведення суден.

Одним з невід'ємних елементів системи забезпечення безпеки мореплавства є лоцманська служба, до складу якої входять лоцмани. Лоцман - це особа, наділена спеціальними правомочностями зі здійснення проведення суден (лоцманської проводки) на підходах до портів, безпосередньо і акваторіях портів, у затоках, протоках, каналах та інших багатих навігаційними небезпеками та складних для плавання районах. Як свідчать історичні документи, ще в древні часи капітани суден прибігали до послуг місцевих лоцманів в незнайомих та небезпечних районах плавання. Одним з найбільш ранніх нормативних актів з лоцманської справи був Датський морський кодекс 1242 р., що, зокрема, встановлював вимоги до знань і кваліфікації лоцмана. В Україні діє Положення про морських лоцманів, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 08.05.2013 р. № 292, відповідно до якого лоцманське проведення - сприяння забезпеченню безпеки судноплавства, запобігання аварійним морським подіям, захисту навколишнього природного середовища та людського життя під час плавання судна шляхом надання капітану судна морським лоцманом рекомендацій та порад щодо управління судном; морський лоцман - особа, яка має посвідчення морського лоцмана відповідної кваліфікаційної категорії, є спеціалістом із судноплавства у визначеному районі лоцманського проведення і надає рекомендації капітану судна під час управління судном. Лоцманське проведення здійснюється морськими лоцманами, які працюють на лоцманських підприємствах за трудовим договором. Види лоцманських послуг: лінійні (міжпортові) лоцманські послуги (надаються на судноплавних шляхах у територіальних водах, на фарватерах, каналах, крім підхідних до портів каналів, у відкритому морі); портові лоцманські послуги, які надаються в межах акваторій портів, крім тих ділянок акваторій портів, лоцманські послуги на яких належать до лінійних (міжпортових) лоцманських послуг.

Лоцманське проведення по ріках України врегульоване Положенням про державних річкових лоцманів, затвердженим наказом Міністерства транспорту України від 14.01.2002 р. № 11. Лоцманське проведення суден здійснюється на річкових внутрішніх водних шляхах України, включаючи акваторії річкових портів, у тому числі гирлових і на підходах до них. Присутність на борту лоцмана під час лоцманського проведення не звільнює капітана від обов'язків з управління судном і відповідальності за безпеку плавання. Лоцман на борту судна під час виконання своїх функцій є тільки радником капітана. Капітан судна, коли в нього виникли сумніви стосовно правильності рекомендацій лоцмана, має право відмовитися від його послуг, зупинити рух судна та негайно сповістити начальника річкової лоцманської служби ДП «Укрводшлях» і викликати іншого лоцмана, про що здійснити запис у вахтовому журналі. Виписка з вахтового журналу про цей випадок надається лоцману, від послуг якого капітан відмовився.

4. Льодове проведення суден.

Льодове проведення суден здійснюється відповідно до Правил льодового проведення суден, затверджених наказом Міністерства інфраструктури України від 12.03.2011 р. № 14. Дія цих Правил поширюється на торговельні судна, які здійснюють плавання в льодових умовах у територіальному морі України та на внутрішніх водних шляхах. До суден, що плавають під Державним Прапором України в територіальних водах інших країн і перебувають поза полярними водами, крім положень цих Правил, застосовується також законодавство країн, у територіальних водах яких здійснюється плавання. До суден, що здійснюють плавання під Державним Прапором України в полярних водах, додатково застосовуються вимоги Резолюції А.1024 (26) "Керівництво для суден, які здійснюють плавання у полярних водах", прийнятої Асамблеєю Міжнародної морської організації 02.12.2009, та відповідних міжурядових угод. З урахуванням фактичної льодової обстановки та її зміни капітани (судноводії) суден та криголамів для забезпечення безпечного плавання суден у льодових умовах та/або запобігання виникненню аварійної морської події в льодових умовах можуть приймати рішення у частині формування каравану та маневрування в льодових умовах інші ніж ті, що викладені у розділах IV, V та VI цих Правил. У морських портах, які замерзають, з метою забезпечення їх навігаційної доступності і безпеки мореплавства в умовах льодоутворення в морських портах і на підходах до них виконується криголамне проведення суден. У разі потреби криголамного забезпечення додатково до інформації про заходження судна в морський порт капітан судна повідомляє капітанові морського порту: водотоннажність судна; тип, потужність, кількість головних двигунів судна; льодовий клас (наявність і категорію льодового посилення); особливості технічного стану судна, що впливають на його проведення в кризі; кількість гребних гвинтів; матеріал, з якого виготовлено гребний гвинт; кількість пального, води, продовольства на судні та їх добове споживання. Початок і кінець льодової кампанії в окремих регіонах України оголошується наказом Укрморрічінспекції на підставі інформації, отриманої від льодових координаторів з проведення льодових операцій в регіонах, та публікуються в Повідомленнях мореплавцям державною установою "Держгідрографія". Якщо початок або кінець льодової кампанії Укрморрічінспекцією не оголошено, а льодові умови в районі порту різко погіршилися або покращилися, капітан відповідного порту має право самостійно оголосити про початок або кінець льодової кампанії в зоні дії порту, про що в якомога стислий термін інформує Укрморрічінспекція. На підставі інформації, отриманої від капітана порту, Укрморрічінспекція видає відповідний наказ про оголошення початку або кінця льодової кампанії в зоні дії зазначеного порту. Під час льодової кампанії проведення суден здійснюється лише за допомогою криголамів, за винятком суден, які мають льодовий клас, який дає можливість безпечного проходу суден в існуючих льодових умовах в районі плавання. У період криголамного проведення підхід суден до причалів або місць постановки на рейді в морському порту, а також відхід суден від причалів або місць постановки суден на рейді в морському порту здійснюються шляхом проведення суден за допомогою криголама від краю криги до місця постановки судна біля причалу або на якір і назад. У період криголамного проведення капітан морського порту оголошує інформацію про льодову обстановку в морському порту і на підходах

до нього, види суден (відповідно до обмежень за режимом льодового плавання), звільнених від криголамного проведення або допущених до нього, та повідомляє місце початку і порядок криголамного проведення суден. Судно, що підлягає криголамному проведенню в певних льодових умовах, повинно мати відповідний льодовий клас, присвоєний класифікаційним товариством. На судні повинен бути достатній для переходу запас аварійного постачання відповідно до встановлених норм, суднові водовідливні засоби повинні бути справними, судно повинно мати справну приймально-передавальну радіоустановку. У разі невиконання цих умов капітан морського порту має право відмовити судну в криголамному проведенні.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Які напрями реформування правового забезпечення укладення та виконання договору морського буксирування можна запропонувати на сучасному етапі?
2. На підставі яких нормативно-правових актів здійснюється портове та міжпортове буксирування?
3. Визначте генезу правового забезпечення лоцманського проведення суден в Україні.
4. На підставі яких нормативно-правових актів здійснюється льодове проведення суден?

Тема

Господарська діяльність, земельні та майнові відносини в портах

Мета вивчення

Надати уявлення та сформуванню систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення господарської діяльності, земельних та майнових відносин в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після лекції здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література**нормативно-правові акти:**

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Водний кодекс України, 1995 // ВВРУ. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
3. Земельний кодекс України, 2001 // ВВРУ. – 2002. – № 3. – Ст. 27.
4. Господарський кодекс України, 2003 // ВВРУ. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
5. Цивільний кодекс України, 2003 // ВВРУ. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
6. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
7. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
8. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
9. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

10. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
11. Гусева Ю.Ю. Оцінювання майнових прав на об'єкти інфраструктури морських портів України / Ю.Ю. Гусева, О.Б. Снісаренко, М.С. Отмахова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. - 2012. - № 4. - С. 52-60.
12. Драпайло Ю.З. Господарські правовідносини у морських портах: монографія / Ю.З. Драпайло; НУ «ОЮА». – Одеса: Юрид. л-ра, 2014. – 195 с.

13. Пенчева Г.М. Проблеми правового регулювання майнових відносин у морських портах України / Г.М. Пенчева // Митна справа. – 2012. – № 3.- Частина 2. – С. 225-231.

План

1. Господарська діяльність в портах
2. Земельні відносини у портах.
3. Майнові відносини у портах.

Основний зміст

1. Господарська діяльність в портах

Господарська діяльність у морському порту провадиться відповідно до законодавства, обов'язкових постанов по порту та зводу звичаїв морського порту. У межах морського порту функціонують суб'єкти господарювання усіх форм власності, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням суден, пасажирів, вантажів, та підприємства, продукція та/або сировина яких транспортується територією та акваторією порту. Власники та/або користувачі технологічно пов'язаних об'єктів портової інфраструктури зобов'язані укладати між собою договори, що визначають взаємні права і обов'язки щодо організації та забезпечення безперервності технологічного процесу надання відповідних послуг у морському порту і встановлюють єдиний порядок експлуатації відповідної інфраструктури морського порту. Портові оператори зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти дій, які можуть справляти негативний вплив на конкурентне середовище в морському порту. У морських портах надаються послуги з обслуговування суден, здійснення операцій з вантажами, у тому числі проведення вантажно-розвантажувальних робіт, послуги з обслуговування пасажирів та інші послуги, передбачені законодавством. Виключно державними підприємствами, установами та організаціями надаються послуги з: 1) регулювання руху суден; 2) забезпечення проведення аварійно-рятувальних робіт; 3) навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства; 4) картографічного забезпечення мореплавства; 5) забезпечення запобігання і ліквідації розливу забруднюючих речовин. Суб'єкти господарювання, що провадять господарську діяльність у морському порту, зобов'язані: 1) дотримуватися встановленого у морському порту порядку; 2) здійснювати експлуатацію об'єктів інфраструктури морського порту відповідно до вимог безпеки, законодавства про охорону навколишнього природного середовища; 3) забезпечувати можливість здійснення повноважень органами доходів і зборів, органами охорони державного кордону та іншими державними органами, що здійснюють свої повноваження у морському порту; 4) забезпечувати рівний доступ до послуг, що надаються в морському порту, та відкритість доступу до відомостей про такі послуги; 5) негайно інформувати адміністрацію морського порту про виникнення ситуацій, що створюють загрозу безпеці мореплавства та/або провадженню діяльності у морському порту; 6) сприяти проведенню розслідування причин виникнення аварійних морських подій. Суб'єкти господарювання, що провадять господарську діяльність у морському порту, несуть відповідальність за недотримання вимог законодавства з безпеки мореплавства, охорони праці, пожежної, санітарної, екологічної безпеки відповідно до закону.

2. Земельні відносини у портах

Земельні ділянки в межах території морських портів можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності. Штучно створені земельні ділянки перебувають у державній власності та можуть надаватися у користування, у тому числі в довгострокову оренду. Штучно створені земельні ділянки належать до земель водного фонду. Територія морського порту може складатися із земель морського транспорту, земель промисловості та земель водного фонду. Земельні ділянки, на яких розташовані стратегічні об'єкти портової інфраструктури, та земельні ділянки, які забезпечують діяльність адміністрації морських портів України, не підлягають приватизації та/або відчуженню у будь-який спосіб. Під час здійснення своїх повноважень посадові особи адміністрації морських портів України та капітан морського порту мають право безперешкодного доступу до об'єктів портової інфраструктури,

розташованих на земельних ділянках, що перебувають у власності (користуванні) суб'єктів господарювання, які провадять свою діяльність у морському порту. Земельні ділянки, які перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, можуть бути відчужені у їх власників для задоволення потреб розвитку морських портів чи будівництва нових морських портів у порядку, визначеному законом.

3. Майнові відносини у портах

Майно, що використовується під час провадження діяльності у морському порту, може перебувати у державній, комунальній та приватній власності. Існуючі на день набрання чинності цим Законом стратегічні об'єкти портової інфраструктури не підлягають передачі в оренду чи концесію (крім причалів, залізничних та автомобільних під'їзних шляхів (до першого розгалуження за межами території порту), ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій), приватизації та/або відчуженню у будь-який інший спосіб. Причали можуть бути об'єктами оренди на строк до 49 років. Причали, залізничні та автомобільні під'їзні шляхи (до першого розгалуження за межами території порту), лінії зв'язку, засоби тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерні комунікації можуть передаватися у концесію у складі єдиних майнових комплексів. Створені після набрання чинності цим Законом стратегічні об'єкти портової інфраструктури є об'єктами державної власності, крім випадку, передбаченого частиною п'ятою цієї статті. Державні стратегічні об'єкти портової інфраструктури та інше державне майно, закріплене за адміністрацією морських портів України, належать їй на праві господарського відання. Адміністрація морських портів України володіє, користується та розпоряджається закріпленням за нею державним майном з урахуванням його цільового призначення, а також обмежень правомочностей щодо розпорядження таким майном, визначених цим Законом, іншими законодавчими актами, її статутом. Держава гарантує право приватної власності на об'єкти портової інфраструктури, у тому числі гідротехнічні споруди, набуті на законних підставах до набрання чинності цим Законом. Новостворені гідротехнічні споруди, збудовані за рахунок приватних коштів, є об'єктами приватної власності. Будівництво гідротехнічних споруд державної форми власності за рахунок приватних коштів здійснюється на компенсаційній основі за рахунок джерел, визначених цим Законом.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Який порядок здійснення господарської діяльності в портах?
2. Який порядок здійснення майнових відносин в портах?
3. Якими нормативно-правовими актами врегульовано земельні відносини в портах?
4. Чи вважаєте необхідним удосконалення правового забезпечення здійснення господарської діяльності в портах, майнових та земельних відносин в портах?
5. Як оцінюєте судову практику, що виникає з приводу господарської діяльності в портах, майнових та земельних відносин в портах?
6. Оцініть проєктоване законодавство у сфері господарської діяльності в портах, майнових та земельних відносин в портах

Критерії оцінювання під час поточного контролю

У відповідності до визначених критеріїв поточний контроль здійснюється за визначеною силобусом (робочою навчальною програмою) системою.

Додатки

- 1) банк тестів для самоконтролю здобувачів вищої освіти за темами лекцій.

До Тем 1 «Правовий статус портів»

1. Порт – це

а) визначені межами територія та акваторія, обладнані для обслуговування суден і пасажирів, проведення вантажних, транспортних та експедиційних робіт, а також інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності;

б) державне транспортне підприємство, призначене для обслуговування суден, пасажирів і вантажів на відведених порту території та акваторії, а також перевезення вантажів і пасажирів на суднах, що належать порту;

в) підприємства, призначені для обслуговування суден, пасажирів і вантажів на відведених порту території та акваторії, а також перевезення вантажів і пасажирів на суднах, що належать порту (чинним законодавством розподіл портів на великі, середні, малі тощо не передбачений);

г) власна, найбільш повна та вірна відповідь _____

2. Правовий статус портів визначено

а) міжнародними угодами

б) національним законодавством

в) регіональними угодами

г) прецедентами.

До Теми 2 «Правовий режим в портах»

1. Якими нормативно-правовими актами врегульований захід суден під іноземними прапорами до портів України:

а) міжнародними угодами

б) Законами України

в) Зводами звичаїв портів

г) Обов'язковими постановами по портам

д) постановами Кабінету Міністрів України

е) найбільш правильна та повна відповідь: _____

2. Правовий режим в портах може бути

а) національним

б) найбільшого сприяння

в) найбільш сприятливої нації

г) взаємної недискримінації

д) найбільш правильна та повна відповідь: _____

До Теми 3 «Юрисдикція в портах»

1. Якщо в період стоянки в порту судно порушило санітарні правила прибережної держави, то воно може бути затримане в його прилеглий зоні?

а) так, якщо це «санітарна зона» і затримка здійснюється військовим судном.

б) так, якщо це «санітарна зона» і затримка здійснюється судном санітарної служби та має відмітні знаки.

в) так, якщо затримка здійснюється військовим судном.

г) так, якщо це «санітарна зона», якщо затримка здійснюється судном, що перебуває на урядовій службі та має відмітні знаки.

2. Якщо на судні вчинено злочин, то кримінальне переслідування здійснюватиме:

а) держава порту

б) держава прапору

в) найбільш правильна та повна відповідь: _____

До Теми 4. «Державне регулювання діяльності, управління в портах»

1. До системи організаційного забезпечення адміністрування морської діяльності в Україні належать:

- а) капітани морських портів
- б) Міністерство інфраструктури України
- в) лоцманська служба
- г) адміністрація морських портів
- д) морські навчальні заклади.

2. Які органи здійснюють адміністрування морської діяльності в Україні

- а) начальники морських портів
- б) капітани морських портів
- в) Мінінфраструктури України
- д) Адміністрація морських портів
- г) Державний реєстратор флоту

3. Звід звичаїв морського порту – це

- а) необов'язкові, звичаєві правила
- б) обов'язкові до виконання зводи локальних норм
- в) правила надання послуг у морському порту, обслуговування суден і пасажирів, що склалися і тривалий час застосовуються на практиці у цьому морському порту.

До Теми 5 «Адміністративні процедури в портах. Трансшипмент»

1. Трансшипмент – це...

- а) умова коносаменту
- б) особливий режим перевалки вантажів
- в) митний режим
- д) процедура оформлення вантажів

2. Умови застосування трансшипменту визначено

- а) МК України
- б) КТМ України
- в) ЦК України
- г) правилами портів
- д) умовами договору
- е) спеціальним Законом України.

3. Трансшипмент є умовою

- а) залучення додаткових вантажопотоків до портів
- б) збільшення імпорту товарів
- в) збільшення експорту товарів
- г) збільшення транзиту товарів

До Теми 6 «Правове забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним»

1. Буксирування – це

- а) переміщення одним транспортним засобом іншого транспортного засобу, яке не належить до експлуатації транспортних составів на жорсткому чи гнучкому зчепленні або способом часткового навантаження на платформу чи на спеціальне опорне пристосування;
- б) переміщення морських об'єктів за допомогою тяглових засобів;
- в) найбільш правильна та повна відповідь: _____

2. Лоцман – це

- а) особа, яка має посвідчення морського лоцмана відповідної кваліфікаційної категорії, є спеціалістом із судноплавства у визначеному районі лоцманського проведення і надає рекомендації капітану судна під час управління судном;
- б) провідник суден, добре обізнаний із навігаційними умовами певної ділянки моря, річки, судноплавного каналу тощо;
- в) найбільш правильна та повна відповідь: _____

До Теми 7 «Господарська діяльність, земельні та майнові відносини в портах»

1. Портовий оператор – це

- а) суб'єкт господарювання, який відповідно до вимог чинного законодавства проводить на території і в акваторії порту або ПЗ навантажувально-розвантажувальні роботи, забезпечує зберігання вантажу, обслуговування суден та пасажирів, здійснює операції з вантажами, а також провадить інші пов'язані з цим види діяльності;
- б) суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію морського терміналу, проводить вантажно-розвантажувальні роботи, обслуговування та зберігання товарів, обслуговування суден і пасажирів, а також інші пов'язані з цим види господарської діяльності;
- в) найбільш правильна та повна відповідь: _____

2. Господарська діяльність у морському порту провадиться відповідно до

- а) законодавства,
- б) обов'язкових постанов по порту
- в) зводу звичаїв морського порту

3. Земельні ділянки в межах території морських портів можуть перебувати у

- а) державній власності,
- б) комунальній власності,
- в) приватній власності.

4. Штучно створені земельні ділянки перебувають у

- а) державній власності
- б) не можуть надаватися у користування,
- в) можуть надаватися у довгострокову оренду,
- г) комунальній власності.

5. Територія морського порту може складатися із

- а) земель морського транспорту,
- б) земель промисловості
- в) земель водного фонду
- г) земель оборони
- д) земель територіальних громад.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття № 1
(денна форма навчання)

Тема

Правовий статус портів

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення правового статусу портів, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенция об открытом море, 1958 / Работа комиссии международного права. Изд. IV. – Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1988. – С. 183 - 193.
2. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне, 1958 / Работа комиссии международного права. Изд. IV. – Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1988. – С. 174 - 183.
3. Конвенция ООН по морскому праву 1982 года / Морське право. Джерела: У 3 ч. Ч. 1. Т. 1. Кн. 2 «III Конференція ООН з морського права» / [Додін Є.В. Кузнецов С.О. Аверочкіна Т.В., Нікіша Д.О.]. – О.: Фенікс, 2011. – С. 110 – 451.
4. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
5. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991 р. // ВВРУ. – 1992. – № 2. – Ст. 5.
6. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. // ВВРУ. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
7. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
8. Про відкриття річкових портів України для заходу іноземних невійськових суден: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.1992 р. № 115. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/115-92-п>
9. Порядок відкриття та закриття морських портів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 495 // ОВУ. – 2013. – № 54. – Ст. 1970.
10. Перелік морських портів України, відкритих для заходження іноземних суден, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 466-р // ОВУ. – 2013. – № 50. – Ст. 1803.
11. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
12. Інструкція щодо процедур приймання та скидання водяного баласту на акваторії річкових внутрішніх водних шляхів України, затверджена наказом Мінтрансв'язку України від 13.06.2007 № 491 // ОВУ. – 2007. – № 48. – Ст. 2000.

13. Про закриття морських портів: наказ Мінінфраструктури від 16.06.2014 р. № 255 // ОВУ. – 2014. – № 54. – Ст. 1461.
  14. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
  15. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.
- спеціальна література:**
16. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
  17. Кузнецов С.А. Управление судоходством в Древней Греции: монография / С.А. Кузнецов. – Одесса : Юрид. л-ра, 2004. – 608 с.
  18. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
  19. Актуальные вопросы правового регулирования отношений в морском порту: монография / под общ. ред.: Тормосина Г.Г. - Новороссийск: МГА им. адм. Ф.Ф. Ушакова, 2011. – 160 с.
  20. Валусьва Л.В. Адміністративний статус морських портів / Л.В. Валусьва // Актуальні проблеми політики: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 46. – С. 309-319.
  21. Современное морское право и практика его применения / Александрова К.И., Алымов В.А., Барина И.И., Гицу М.А., и др.; Отв. ред.: Барина И.И., Киселев В.А., Федоров Л.М. - М.: Транспорт, 1985. – 264 с.
  22. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: сб. науч. тр. – М.: Транспорт, 1985. – С. 3 – 17.
  23. Морской энциклопедический справочник. В 2 т. / под ред. Н.Н. Исанина. – Л.: Судостроение, 1987. – 1040 с.
  24. Иванов Г.Г. Правовой режим морских портов / Иванов Г.Г. – М.: «Транспорт», 1971. – 80 с.
  25. Федотова А.С. Понятие «территория порта» по законодательству Украины / А.С. Федотова // Социум и власть. – 2013. – № 1 (39). – С. 76-80.

Питання заняття

1. Історичний розвиток портів в Україні.
2. Визначення поняття «порт».
3. Класифікації портів.
4. Порядок відкриття портів в Україні.
5. Порядок закриття портів в Україні.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Здійснити дослідження розвитку портів часів Київської Русі.
2. Здійснити дослідження розвитку портів Стародавнього світу (Греції, Риму, Єгипту та ін.). Виявити закономірності їх розвитку.
3. Визначте, яким чином здійснювалося управління портами Стародавнього світу, які збори стягувалися при заходженні до портів, які послуги надавалися.
4. Охарактеризуйте розвиток портів, заснованих греками на узбережжі Чорного моря.
5. Визначте правовий статус військових або інших закритих за своїм правовим режимом портів.

Тема
Правовий статус портів

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення правового статусу портів, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенция об открытом море, 1958 / Работа комиссии международного права. Изд. IV. – Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1988. – С. 183 - 193.
2. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне, 1958 / Работа комиссии международного права. Изд. IV. – Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1988. – С. 174 - 183.
3. Конвенция ООН по морскому праву 1982 года / Морське право. Джерела: У 3 ч. Ч. 1. Т. 1. Кн. 2 «III Конференція ООН з морського права» / [Додін Є.В. Кузнецов С.О. Аверочкіна Т.В., Нікіша Д.О.]. – О.: Фенікс, 2011. – С. 110 – 451.
4. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
5. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991 р. // ВВРУ. – 1992. – № 2. – Ст. 5.
6. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. // ВВРУ. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
7. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
8. Про відкриття річкових портів України для заходу іноземних невійськових суден: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.1992 р. № 115. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/115-92-p>
9. Порядок відкриття та закриття морських портів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 495 // ОВУ. – 2013. – № 54. – Ст. 1970.
10. Перелік морських портів України, відкритих для заходження іноземних суден, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 466-р // ОВУ. – 2013. – № 50. – Ст. 1803.
11. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
12. Інструкція щодо процедур приймання та скидання водяного баласту на акваторії річкових внутрішніх водних шляхів України, затверджена наказом Мінтрансв'язку України від 13.06.2007 № 491 // ОВУ. – 2007. – № 48. – Ст. 2000.
13. Про закриття морських портів: наказ Мінінфраструктури від 16.06.2014 р. № 255 // ОВУ. – 2014. – № 54. – Ст. 1461.

14. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
15. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

16. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
17. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
18. Актуальные вопросы правового регулирования отношений в морском порту: монография / под общ. ред.: Тормосина Г.Г. - Новороссийск: МГА им. адм. Ф.Ф. Ушакова, 2011. - 160 с.
19. Валуєва Л.В. Адміністративний статус морських портів / Л.В. Валуєва // Актуальні проблеми політики: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 46. - С. 309-319.
20. Современное морское право и практика его применения / Александрова К.И., Алымов В.А., Барина И.И., Гицу М.А., и др.; Отв. ред.: Барина И.И., Киселев В.А., Федоров Л.М. - М.: Транспорт, 1985. – 264 с.
21. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: сб. науч. тр. – М.: Транспорт, 1985. – С. 3 – 17.
22. Морской энциклопедический справочник. В 2 т. / под ред. Н.Н. Исанина. – Л.: Судостроение, 1987. – 1040 с.
23. Иванов Г.Г. Правовой режим морских портов / Иванов Г.Г. – М.: «Транспорт», 1971. – 80 с.
26. Федотова А.С. Понятие «территория порта» по законодательству Украины / А.С. Федотова // Социум и власть. – 2013. – № 1 (39). – С. 76-80.

Питання заняття

1. Міжнародні угоди та національне законодавство про правовий статус акваторії (вод) портів.
2. Внутрішні води України: правовий статус та режим діяльності.
3. Води морських портів України: визначення та склад
4. Річкові порти України: особливості правового статусу

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Охарактеризуйте історію прийняття та загальний зміст Конвенції і Статуту про міжнародний режим морських портів 1923 року.
2. Визначте історію розроблення міжнародної угоди про правовий режим морських портів у другій половині XX ст.
3. Дослідіть генезу річкових портів в Україні.

Кейси

№1

У Одеській області планується будівництво нового морського порту. Визначте необхідність його створення та перспективи його подальшого розвитку, а також необхідний пакет правових документів для початку роботи такого порту.

№2

У Одеській області планується будівництво нового річкового порту. Визначте необхідність його створення та перспективи його подальшого розвитку, а також необхідний пакет правових документів для початку роботи такого порту.

Тема
Правовий режим в портах

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення правового режиму в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах
- 2) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 3) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література

нормативно-правові акти:

1. Convention on the International Regime of Maritime Ports, signed at Geneva, December, 1923 // League of Nations Treaty Series. – 1926 – 1927. – № 1379.
2. Конвенция МОРТ 108. Конвенция 1958 года об удостоверениях личности моряков // Конвенции и рекомендации, принятые Международной Конференцией Труда. 1957 – 1990. Том II. – Женева, 1991. – С. 1193 – 1197.
3. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
4. Двосторонні угоди про торговельне судноплавство.
5. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.
6. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
7. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
8. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // ОВУ. – 2005. – № 29. – Ст. 1694.
9. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
10. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
11. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
12. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

13. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
14. Аверочкіна Т.В. Режим морського порту, судоходних путей и транзита в документах Лиги Націй / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2008. – № 4. – С. 47-48.
15. Аверочкіна Т.В. Режим екіпажей судів в двосторонніх угодах України о торговому мореплаванні / Т.В. Аверочкіна // Правове життя сучасної України: тези доповідей Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу / Відп. ред. д-р юрид. наук. проф. Ю.М. Оборотов, ОНЮА. – О.: Фенікс, 2009. – С. 283 - 285.
16. Иванов Г.Г. Режим наибольшего благоприятствования (режим наиболее благоприятствуемой нации) / Г.Г. Иванов // Словарь международного морского права / [отв. ред. Ю.Г. Барсегов]. – М., 1985. – С. 204 – 205.
17. Иванов Г.Г. Правовой режим морских портов / Г.Г. Иванов. – М.: Транспорт, 1988. – 125 с.
18. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: Сб. научн. тр. / [под ред. А.Л. Колодкина]. – М., 1985. – С. 3 - 17.
19. Колодкин А.Л. К разработке проекта конвенции о режиме морских судов в иностранных портах / А.Л. Колодкин // Морское право и практика. Информационный сборник. – Вып. 135. – М. – Л., 1965. – С. 3 - 18.
20. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
21. Кузнецов С.А. Организационно-правовые основы предупреждения незаконного проникновения и учета посторонних лиц на судах в портах Украины / С.А. Кузнецов // Информационное обеспечение противодействия организованной преступности: сб. науч. статей / под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – Библиотечка журнала «Юридический вестник». – Одесса, 2003. – С. 135 – 142.
22. Поляков К.И. Историко-правовой анализ развития международно-правового режима торговых портов / К.И. Поляков // Ученые записки Орловского государственного университета. 2013. – №4 (54). – С. 33-36.
23. Черныш В.Ф. Правове регулювання діяльності морського порту / В.Ф. Черныш, Т.Р. Короткий. – О.: Латстар, 2001. – 96 с.

Питання заняття

1. Визначення поняття «режим порту»
2. Нормативно-правове забезпечення режиму в портах України.
3. Підтримання режиму порту.
4. Порядок заходження іноземних військових кораблів до портів України.
5. Двосторонні угоди про торговельне мореплавання як основа режиму в морських портах

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти**Завдання**

1. Здійснити дослідження системи органів, на які покладено підтримання режиму в морських портах України.
2. Визначте, яким чином підтримується режим в іноземних портах.
3. Яким чином погоджується заходження іноземних військових кораблів до портів іноземних держав.
4. Складіть проекти документів для оформлення візиту урядового судна з прем'єр-міністром Філіппін до порту Чорноморськ.

Кейси**№1**

Судно під прапором Єгипту зайшло до порту Одеса. Який режим отримає це судно та яким буде об'єм формальностей для нього?

№2

Група студентів під керівництвом куратора планує візит до морських та річкових портів України. Які документи необхідно отримати для доступу до цих об'єктів?

Тема
Правовий режим в портах

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення правового режиму в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах
- 2) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 3) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література

нормативно-правові акти:

1. Convention on the International Regime of Maritime Ports, signed at Geneva, December, 1923 // League of Nations Treaty Series. – 1926 – 1927. – № 1379.
2. Конвенция МОРТ 108. Конвенция 1958 года об удостоверениях личности моряков // Конвенции и рекомендации, принятые Международной Конференцией Труда. 1957 – 1990. Том II. – Женева, 1991. – С. 1193 – 1197.
3. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
4. Двосторонні угоди про торговельне судноплавство.
5. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.
6. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
7. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
8. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // ОВУ. – 2005. – № 29. – Ст. 1694.
9. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
10. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
11. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
12. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

13. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
14. Аверочкіна Т.В. Режим морського порта, судоходних путей и транзита в документах Лиги Націй / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2008. – № 4. – С. 47-48.
15. Аверочкіна Т.В. К вопросу о правовом режиме судна в морском порту / Т.В. Аверочкіна // Материалы докладов XVI Международной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых «Ломоносов» / Отв. ред. И.А. Алешковский, П.Н. Костылев, А.И. Андреев. – М.: МАКС Пресс, 2009. – С. 5-7.
16. Аверочкіна Т.В. Режим екіпажів судів в двусторонніх угодах України о торговом мореплаванні / Т.В. Аверочкіна // Правове життя сучасної України: тези доповідей Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу / Відп. ред. д-р юрид. наук. проф. Ю.М. Оборотов // Одеська національна юридична академія. – О.: Фенікс, 2009. – С. 283 - 285.
17. Дмитриев С.Н. Проблема нормативно-правового регулювання сфери забезпечення транспортної безпеки морських портів / С.Н. Дмитриев // Общество и право. – 2013. – № 4 (46). – С. 200-204.
18. Иванов Г.Г. Соглашения о торговом судоходстве // Словарь международного морского права / [отв. ред. Ю.Г. Барсегов]. – М., 1985. – С. 220.
19. Иванов Г.Г. Режим наибольшего благоприятствования (режим наиболее благоприятствуемой нации) / Г.Г. Иванов // Словарь международного морского права / [отв. ред. Ю.Г. Барсегов]. – М., 1985. – С. 204 – 205.
20. Иванов Г.Г. Правовой режим морских портов / Г.Г. Иванов. – М.: Транспорт, 1988. – 125 с.
21. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: Сб. научн. тр. / [под ред. А.Л. Колодкина]. – М., 1985. – С. 3 - 17.
22. Колодкин А.Л. К разработке проекта конвенции о режиме морских судов в иностранных портах / А.Л. Колодкин // Морское право и практика. Информационный сборник. – Вып. 135. – М. – Л., 1965. – С. 3 - 18.
23. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
24. Кузнецов С.А. Организационно-правовые основы предупреждения незаконного проникновения и учета посторонних лиц на судах в портах Украины / С.А. Кузнецов // Информационное обеспечение противодействия организованной преступности: сб. науч. статей / под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – Библиотечка журнала «Юридический вестник». – Одесса, 2003. – С. 135 – 142.
25. Поляков К.И. Историко-правовой анализ развития международноправового режима торговых портов / К.И. Поляков // Ученые записки Орловского государственного университета. 2013. – №4 (54). – С. 33-36.
26. Черныш В.Ф. Правове регулювання діяльності морського порту / В.Ф. Черныш, Т.Р. Короткий. – Одеса: Латстар, 2001. – 96 с.

Питання заняття

1. Загальна характеристика двосторонніх угод про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.
2. Режим суден та їх екіпажів в морських портах.
3. Режим суден та їх екіпажів в річкових портах.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти**Завдання**

1. Охарактеризуйте режим судноплавства рікою Дунай.
2. Дослідіть (на вибір) режим судноплавства іншими європейськими (африканськими, латиноамериканськими та ін.) ріками.

Кейси**№1**

Український військовий корабель типу річка-море слідує з Чорного моря Дунаєм до Німеччини. Яким чином має бути оформлений такий шлях слідування?

№2

Судновласник буксирних суден під прапором Мальти планує займатися буксирними операціями в порту Чорноморськ. Чи отримає він дозвіл на це?

Тема

Юрисдикція в портах

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення дії юрисдикції держави («держави прапору», «держави порту») в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах; застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та кримінальних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література**нормативно-правові акти:**

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // ОВУ. – 2005. – № 29. – Ст. 1694.
4. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
5. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
6. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
7. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

8. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
9. Додин Е.В. Двусторонние соглашения Украины о торговом мореплаваннии: учебное пособие / Е.В. Додин, С.А. Кузнецов, Т.В. Аверочкина / [под общей ред. академика С.В. Кивалова]. – Львов, «Сполом», 2009. – 380 с.
10. Аверочкина Т.В. Режим экипажей судов в двусторонних соглашениях Украины о торговом мореплаваннии / Т.В. Аверочкина // Правове життя сучасної України: тези доповідей

Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу / Відп. ред. д-р юрид. наук. проф. Ю.М. Оборотов // Одеська національна юридична академія. – О.: Фенікс, 2009. – С. 283 - 285.

11. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: Сб. научн. тр. / [под ред. А.Л. Колодкина]. – М., 1985. – С. 3 - 17.

12. Клименко Б.М. Право прохода через иностранную территорию / Клименко Б.М. – М.: Междунар. отношения, 1967. – 136 с.

13. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.

14. Кузнецов С.А. Организационно-правовые основы предупреждения незаконного проникновения и учета посторонних лиц на судах в портах Украины / С.А. Кузнецов // Информационное обеспечение противодействия организованной преступности: сб. науч. статей / под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – Библиотечка журнала «Юридический вестник». – Одесса, 2003. – С. 135 – 142.

15. Современное международное морское право. Режим вод и дна мирового океана / Бараболя П.Д., Гуреев С.А., Иванашенко Л.А., Клименко Б.М., и др.; Отв. ред.: Лазарев М.И. – М.: Наука, 1974. – 307 с.

16. Черныш В.Ф. Правове регулювання діяльності морського порту / В.Ф. Черныш, Т.Р. Короткий. – Одеса: Латстар, 2001. – 96 с.

17. Gidel G. Le droit international public de la mer / G. Gidel. – Vol. 2. – Paris, 1932. – 393 p. – P. 35.

Питання заняття

1. Міжнародні та національні правові засади здійснення юрисдикції державою порту.
2. Локальні акти портів, якими визначено межі юрисдикції держави порту.
3. Особливості юрисдикції держави порту.
4. Адміністративна юрисдикція держави порту.
5. Кримінальна юрисдикція держави порту.
6. Цивільна юрисдикція держави порту.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Здійсніть дослідження дії юрисдикції порту в іноземних країнах.
2. Розгляньте судову практику у справах щодо здійснення юрисдикції держави порту.

Кейси

№1

Судно під прапором Малійзії арештовано у порту Чорноморськ на забезпечення цивільних вимог. Визначте механізм арешту суден в Україні.

№2

Судно з вантажем заморожених морепродуктів зайшло до порту Чорноморськ. Які адміністративні процедури необхідно здійснити для кларування вантажу та судна.

Тема
Юрисдикція в портах

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення дії юрисдикції держави («держави прапору», «держави порту») в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах; застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та кримінальних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література

нормативно-правові акти:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // ОВУ. – 2005. – № 29. – Ст. 1694.
4. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
5. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
6. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
7. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

8. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
9. Додин Е.В. Двусторонние соглашения Украины о торговом мореплаваннии: учебное пособие / Е.В. Додин, С.А. Кузнецов, Т.В. Аверочкина / [под общей ред. академика С.В. Кивалова]. – Львов, «Сполом», 2009. – 380 с.

10. Аверочкина Т.В. Режим экипажей судов в двусторонних соглашениях Украины о торговом мореплаваннии / Т.В. Аверочкина // Правове життя сучасної України: тези доповідей Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу / Відп. ред. д-р юрид. наук. проф. Ю.М. Оборотов // Одеська національна юридична академія. – О.: Фенікс, 2009. – С. 283 - 285.
11. Джунусова Д.Н. Международное морское право: учеб. пособ. / Д.Н. Джунусова. – Астрахань: Астраханский государственный университет, Издательский дом «Астраханский университет», 2012. – 328 с.
12. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: Сб. научн. тр. / [под ред. А.Л. Колодкина]. – М., 1985. – С. 3 - 17.
13. Клименко Б.М. Право прохода через иностранную территорию / Клименко Б.М. – М.: Междунар. отношения, 1967. – 136 с.
14. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
15. Кузнецов С.А. Организационно-правовые основы предупреждения незаконного проникновения и учета посторонних лиц на судах в портах Украины / С.А. Кузнецов // Информационное обеспечение противодействия организованной преступности: сб. науч. статей / под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – Библиотечка журнала «Юридический вестник». – Одесса, 2003. – С. 135 – 142.
16. Современное международное морское право. Режим вод и дна мирового океана / Бараболя П.Д., Гуреев С.А., Иванашенко Л.А., Клименко Б.М., и др.; Отв. ред.: Лазарев М.И. – М.: Наука, 1974. – 307 с.
17. Черныш В.Ф. Правове регулювання діяльності морського порту / В.Ф. Черныш, Т.Р. Короткий. – Одеса: Латстар, 2001. – 96 с.
18. Gidel G. Le droit international public de la mer / G. Gidel. – Vol. 2. – Paris, 1932. – 393 p. – P. 35.

Питання заняття

1. Міжнародні та національні правові засади здійснення юрисдикції держави прапору судна у водних (морських та річкових) просторах.
2. Локальні акти портів, якими визначено межі юрисдикції держави прапору.
3. Особливості юрисдикції держави прапору в іноземних портах.
4. Адміністративна юрисдикція держави прапору.
5. Кримінальна юрисдикція держави прапору.
6. Цивільна юрисдикція держави прапору.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Здійснити дослідження дії юрисдикції прапору іноземних держав в українських портах.
2. Розгляньте судову практику у справах щодо здійснення юрисдикції державою прапору.

Кейси

№1

На борту військового корабля під прапором Йорданії, який стоїть у порту Одеса скоєно злочин – вбито матроса. Чи має право Україна ропочати кримінальне провадження та здійснювати процесуальні дії на цьому кораблі?

№2

Моряк-громадянин України поступає на роботу на судно під прапором Панами, що стоїть в порту Чорноморськ. Які документи він має представити для отримання такої роботи (передбачені міжнародними угодами та, за можливості, національним законодавством Панами).

Тема

Державне регулювання діяльності, управління в портах

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення державного регулювання діяльності та управління в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх вирішення.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 2) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та господарських справ, що виникають з портової діяльності
- 3) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 4) виконувати приписи морського, зокрема портового, права та інших галузей матеріального і процесуального права, що є основою діяльності органів публічного управління портами
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література***нормативно-правові акти:***

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
4. Стратегічний план розвитку річкового транспорту на період до 2020 року, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 № 543. URL: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20річкового%20Додаток%20до%20наказу%20543.pdf>
5. Стратегічний план розвитку морського транспорту на період до 2020 року, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 № 542. URL: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20морського%20транспорту%20Додаток%20до%20наказу%20542.pdf>
6. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
7. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

8. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

9. Аверочкіна Т.В. Участь органів місцевого самоврядування в управлінні спеціальними (вільними) економічними зонами / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2005. – № 2. – С. 60-63.
10. Аверочкіна Т.В. Морський торговельний порт – орган господарського розвитку і управління спеціальної (вільної) економічної зони / Т.В. Аверочкіна // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць – Одеса: Юрид. л-ра, 2004. – Вип. 22. – С. 517 – 520.
11. Андреева А.Е. Объекты портового контроля безопасности международного мореплавания / А.Е. Андреева // Вестник Челябинского государственного университета. 2010. – № 9 (190). Право. Вып. 23. – С. 97–100.
12. Арустамов И.А. Совершенствование государственного управления морским портом / И.А. Арустамов, В.В. Троилин // Юридический вестник РГЭУ. – 2008. – № 4 (48). – С. 35-40.
13. Бадура И.А. Участие общественных организаций в управлении морскими портами / Бадура И.А., Троилин В.В. // Юридический вестник РГЭУ. – 2007. – № 3. – С. 16-22.
14. Валуєва Л. Удосконалення системи управління морськими портами у світлі прийнятого Закону України " Про морські порти України" / Людмила Валуєва // Актуальні проблеми європейської інтеграції. – 2012. – Вип. 10. – С. 70-76.
15. Валуєва Л. Становлення державної системи управління морськими портами: міжнародний досвід / Людмила Валуєва // Актуальні проблеми європейської інтеграції. – 2012. – Вип. 9. – С. 48-54.
16. Дем'янченко А.Г. Підходи до визначення структур власності та управління в морських портах / А.Г. Дем'янченко // Університетські наукові записки : часопис Хмельницького університету управління та права: Право. Економіка. Управління. – 2013. – Вип. 2. – С. 178-185.
17. Лебедев В.П. Еще раз об управлении портами и инвестициями в них / В.П. Лебедев // Транспорт. – 2008. – № 28. – С. 14-16.
18. Попелюк В.П. Сучасні тенденції розвитку управління морськими портами і транспортній інфраструктурі України / В. П. Попелюк // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 65. – С. 385-390.
19. Рядінська, В.О. Проблеми управління морськими портами в Україні / В.О. Рядінська // Право і суспільство. – 2011. – № 3. – С. 121-125.
20. Тасліцький Г. Законодавча невизначеність річкових портів / Герман Тасліцький // Юридична газета. Юр. газета : Юридичні питання: практика. – 2015. – 8 вересня (№ 35/36). – С. 18-19.
21. Токман Г.Н. Управление портами и инвестициями в их развитии: доклад на Третьей Международной конференции «Практика морского бизнеса: делимся опытом», Одесса, 31 мая-1 июня 2007 г. / Г.Н. Токман. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.murs.com.ua/ru/press/tokman.pdf>

Питання заняття

1. Основи державного регулювання діяльності в морському порту.
2. Функції та повноваження Міністерства інфраструктури України з управління морськими портами.
3. Функції та повноваження Департаменту морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України з управління морськими портами.
4. Адміністрація морських портів України: функції, структура.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Здійснить дослідження організації державного управління та регулювання діяльності морських портів в іноземних державах.
2. Проаналізуйте порядок прийняття Обов'язкових постанов та Зводів звичаїв морських портів. Визначте, чи всі ці локальні нормативні акти прийняті із додержанням проаналізованої процедури.

3. Визначте, яким чином мають бути прийняті/заверджені зводи звичаїв та обов'язкові портанови по річковим портам України.

Тема

Державне регулювання діяльності, управління в портах

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення державного регулювання діяльності та управління в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх вирішення.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 2) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та господарських справ, що виникають з портової діяльності
- 3) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 4) виконувати приписи морського, зокрема портового, права та інших галузей матеріального і процесуального права, що є основою діяльності органів публічного управління портами
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література

нормативно-правові акти:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
4. Стратегічний план розвитку річкового транспорту на період до 2020 року, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 № 543. URL: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20річкового%20Додаток%20до%20наказу%20543.pdf>
5. Стратегічний план розвитку морського транспорту на період до 2020 року, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 № 542. URL: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20морського%20транспорту%20Додаток%20до%20наказу%20542.pdf>
6. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
7. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

8. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
9. Аверочкіна Т.В. Участь органів місцевого самоврядування в управлінні спеціальними (вільними) економічними зонами / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2005. – № 2. – С. 60-63.

10. Аверочкіна Т.В. Морський торговельний порт – орган господарського розвитку і управління спеціальної (вільної) економічної зони / Т.В. Аверочкіна // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць – Одеса: Юрид. л-ра, 2004. – Вип. 22. – С. 517 – 520.
11. Андреева А.Е. Объекты портового контроля безопасности международного мореплавания / А.Е. Андреева // Вестник Челябинского государственного университета. 2010. – № 9 (190). Право. Вып. 23. – С. 97–100.
12. Арустамов И.А. Совершенствование государственного управления морским портом / И.А. Арустамов, В.В. Троилин // Юридический вестник РГЭУ. – 2008. – № 4 (48). – С. 35-40.
13. Бадура И.А. Участие общественных организаций в управлении морскими портами / Бадура И.А., Троилин В.В. // Юридический вестник РГЭУ. – 2007. – № 3. – С. 16-22.
14. Валуєва Л. Удосконалення системи управління морськими портами у світлі прийнятого Закону України " Про морські порти України" / Людмила Валуєва // Актуальні проблеми європейської інтеграції. – 2012. – Вип. 10. – С. 70-76.
15. Валуєва Л. Становлення державної системи управління морськими портами: міжнародний досвід / Людмила Валуєва // Актуальні проблеми європейської інтеграції. – 2012. – Вип. 9. – С. 48-54.
16. Дем'янченко А.Г. Підходи до визначення структур власності та управління в морських портах / А.Г. Дем'янченко // Університетські наукові записки : часопис Хмельницького університету управління та права: Право. Економіка. Управління. – 2013. – Вип. 2. – С. 178-185.
17. Лебедев В.П. Еще раз об управлении портами и инвестициями в них / В.П. Лебедев // Транспорт. – 2008. – № 28. – С. 14-16.
18. Попелюк В.П. Сучасні тенденції розвитку управління морськими портами і транспортній інфраструктурі України / В. П. Попелюк // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 65. – С. 385-390.
19. Рядінська, В.О. Проблеми управління морськими портами в Україні / В.О. Рядінська // Право і суспільство. – 2011. – № 3. – С. 121-125.
20. Тасліцький Г. Законодавча невизначеність річкових портів / Герман Тасліцький // Юридична газета. Юр. газета : Юридичні питання: практика. – 2015. – 8 вересня (№ 35/36). – С. 18-19.
21. Токман Г.Н. Управление портами и инвестициями в их развитии: доклад на Третьей Международной конференции «Практика морского бизнеса: делимся опытом», Одесса, 31 мая-1 июня 2007 г. / Г.Н. Токман. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.murs.com.ua/ru/press/tokman.pdf>

Питання заняття

1. Основи державного регулювання діяльності в річковому порту.
2. Функції та повноваження Міністерства інфраструктури України з управління річковими портами.
3. Функції та повноваження Департаменту морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України з управління річковими портами.
4. Адміністрація річкових портів України: функції, структура.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Здійснить дослідження організації державного управління та регулювання діяльності річкових портів в іноземних державах.
2. Проаналізуйте перспективи розвитку річкових перевезень в Україні.

Тема

Адміністративні процедури в портах. Трансшипмент.

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення адміністративних процедур в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
3. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
4. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // ОВУ. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
5. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
6. Про адміністративно-юрисдикційну діяльність органів охорони державного кордону України [Електронний ресурс] // Наказ Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України № 530 від 21 листопада 1999 року / Правова бібліотека «Інфодиск», 2005. – 1 електрон. Опт. Диск (CD-ROM) : кольор.; 12 см. – («Законодавство України» № 4, 2005).
7. Державні санітарні правила для морських суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 20.12.2000 р. № 57. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0057488-00>
8. Державні санітарні правила для річкових суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 р. № 48. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=261249
9. Інструкція про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів Державної прикордонної служби України, спеціальних засобів та заходів

фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України, затверджена наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України 21.10.2003 р. № 200 // ОВУ. – 2003. – № 43. – Ст. 2287.

10. Порядок оформлення приходу суден у морський порт, надання дозволу на вихід суден у море та оформлення виходу суден із морського порту, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 27.06.2013 р. № 430 // ОВУ. – 2013. – № 76. – Ст. 2857.

11. Порядок справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них, затверджений наказом Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 р. № 804 // ОВУ. – 2014. – № 10. – Ст. 349.

12. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // ОВУ. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.

13. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7

14. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

15. Аверочкіна Т.В. Адміністративно-юрисдикційна діяльність митних органів у прибережних водах України / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2011. – № 6. – С. 85-99.

16. Арустамов И.А. Совершенствование государственного управления морским портом / Арустамов И.А., Троилин В.В. // Юридический вестник РГЭУ. № 4 (48) - Ростов-на-Дону: Изд-во РГЭУ, 2008. – С. 35-40.

17. Боліщук М.А. ІСПС: застосування новітніх технологій для прискорення проходження митних процедур в морських портах / М. А. Боліщук, Г. Л. Карпенко // Митна справа. – 2014. – № 6. – С. 54-59.

18. Бразовская Я.Е. Упрощение процедуры очистки судов и грузов в морских портах и интересы реализации энергетической стратегии РФ / Я.Е. Бразовская, А.С. Скаридов // Международное публичное и частное право. – 2007. – № 1. – С. 23-32.

19. Власов А.Б. Некоторые вопросы контроля судна в морском порту / А.Б. Власов, С.А. Буев // Вестник АГТУ. Сер.: Морская техника и технология. – 2016. – № 3. – С. 107-112.

20. Дмитриев С.Н. Проблемы организации государственного контроля и надзора в морских портах / С.Н. Дмитриев // Транспортное право. – 2009. – № 4. – С. 10-16.

21. Иванов Г.Г. Таможенный режим судов в портах / Г.Г. Иванов // Митна справа. – 2011. – № 1. – С. 85-92.

22. Кузнецов С.А. Контроль за судами в портах как разновидность административного надзора / С.А. Кузнецов // Система контроля судов государством порта в Украине: Семинар-совещание (Киев, 3 сент. 2002 г.). – 2002. – С. 42-55.

23. Ницевич А. Контроль за морскими судами со стороны государства порта и государства флага: вчера, сегодня, завтра / А. Ницевич, В. Торский // Морское страхование. – 2011. – № 3. – С. 46-57.

24. Самойловская В.П. Порядок и особенности расчета таможенной стоимости в морских портах / В.П. Самойловская, С.В. Куприенко // Економіко-правові аспекти розвитку транспортних систем: Вип.1 : зб. наук. праць. – 2001. – С.192-198.

25. Скрынник А.М. Административный контроль и надзор за обеспечением транспортной (морской) безопасности в морских портах / А.М. Скрынник // Административное право и процесс. – 2012. – № 2. – С. 58-63.

26. Скутина А.В. Зарубежный опыт формирования административно-правового статуса органов, обеспечивающих контроль и надзор за деятельностью в морских портах, и возможность его использования в российских условиях / А.В. Скутина // Международное публичное и частное право. – 2011. – № 4. – С. 46-48.

Питання заняття

1. Міжнародні та національні правові засади здійснення контрольних адміністративних процедур в портах.
2. Митні контрольні процедури в портах України.
3. Прикордонні контрольні процедури в портах України.
4. Санітарні контрольні процедури в портах України.
5. Інші контрольні адміністративні процедури в портах України

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти**Завдання**

1. Проаналізуйте контрольні процедури у найбільших портах світу (для прикладу оберіть порти США, Європи, Австралії, Південної Америки).
2. Визначте відповідність об'єму контрольних процедур в портах України вимогам міжнародних угод у цій сфері.

Кейси**№ 1**

Здійсніть документальне оформлення порожнього судна, що призначеного для перевезення зерна, на прихід.

№ 2

Складіть проекти документів для оформлення судна-рефрижератора на відхід.

Тема

Адміністративні процедури в портах. Трансшипмент.

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення адміністративних процедур в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
3. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
4. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // ОВУ. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
5. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
6. Про адміністративно-юрисдикційну діяльність органів охорони державного кордону України [Електронний ресурс] // Наказ Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України № 530 від 21 листопада 1999 року / Правова бібліотека «Інфодиск», 2005. – 1 електрон. Опт. Диск (CD-ROM) : кольор.; 12 см. – («Законодавство України» № 4, 2005).
7. Державні санітарні правила для морських суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 20.12.2000 р. № 57. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0057488-00>
8. Державні санітарні правила для річкових суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 р. № 48. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=261249
9. Інструкція про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів Державної прикордонної служби України, спеціальних засобів та заходів

фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України, затверджена наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України 21.10.2003 р. № 200 // ОВУ. – 2003. – № 43. – Ст. 2287.

10. Порядок оформлення приходу суден у морський порт, надання дозволу на вихід суден у море та оформлення виходу суден із морського порту, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 27.06.2013 р. № 430 // ОВУ. – 2013. – № 76. – Ст. 2857.

11. Порядок справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них, затверджений наказом Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 р. № 804 // ОВУ. – 2014. – № 10. – Ст. 349.

12. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // ОВУ. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.

13. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7

14. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

15. Аверочкіна Т.В. Адміністративно-юрисдикційна діяльність митних органів у прибережних водах України / Т.В Аверочкіна // Митна справа. – 2011. - № 6. – С. 85-99.

16. Аверочкіна Т.В. Здійснення санітарної адміністративної юрисдикції України в морських портах / Т.В Аверочкіна // Правова система України в умовах державних реформаційних процесів сьогодення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 26-27 жовтня 2012 р. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2012. – С. 153-154.

17. Андреева А.Е. Объекты портового контроля безопасности международного мореплавания / А.Е. Андреева // Вестник Челябинского государственного университета. 2010. – № 9 (190). Право. Вып. 23. – С. 97–100.

18. Арустамов И.А. Совершенствование государственного управления морским портом / Арустамов И.А., Троилин В.В. // Юридический вестник РГЭУ. № 4 (48) - Ростов-на-Дону: Изд-во РГЭУ, 2008. – С. 35-40.

19. Боліщук М.А. ІСПС: застосування новітніх технологій для прискорення проходження митних процедур в морських портах / М. А. Боліщук, Г. Л. Карпенко // Митна справа. – 2014. – № 6. – С. 54-59.

20. Бразовская Я.Е. Упрощение процедуры очистки судов и грузов в морских портах и интересы реализации энергетической стратегии РФ / Я.Е. Бразовская, А.С. Скаридов // Международное публичное и частное право. – 2007. – № 1. – С. 23-32.

21. Власов А.Б. Некоторые вопросы контроля судна в морском порту / А.Б. Власов, С.А. Буев // Вестник АГТУ. Сер.: Морская техника и технология. – 2016. – № 3. – С. 107-112.

22. Иванов Г.Г. Таможенный режим судов в портах / Г.Г. Иванов // Митна справа. – 2011. – № 1. – С. 85-92.

23. Кузнецов С.А. Контроль за судами в портах как разновидность административного надзора / С.А. Кузнецов // Система контроля судов государством порта в Украине: Семинар-совещание (Киев, 3 сент. 2002 г.). – 2002. – С. 42-55.

24. Ницевич А. Контроль за морскими судами со стороны государства порта и государства флага: вчера, сегодня, завтра / А. Ницевич, В. Торский // Морское страхование. – 2011. – № 3. – С. 46-57.

25. Самойловская В.П. Порядок и особенности расчета таможенной стоимости в морских портах / В.П. Самойловская, С.В. Куприенко // Економіко-правові аспекти розвитку транспортних систем: Вип. 1: зб. наук. праць. – 2001. – С.192-198.

26. Скрынник А.М. Административный контроль и надзор за обеспечением транспортной (морской) безопасности в морских портах / А.М. Скрынник // Административное право и процесс. – 2012. – № 2. – С. 58-63.

27. Скутина А.В. Зарубежный опыт формирования административно-правового статуса органов, обеспечивающих контроль и надзор за деятельностью в морских портах, и возможность его использования в российских условиях / А.В. Скутина // Международное публичное и частное право. – 2011. – № 4. – С. 46-48.

Питання заняття

1. Міжнародні та національні правові засади здійснення сервісних адміністративних процедур в портах.
2. Митні сервісні процедури в портах України.
3. Прикордонні сервісні процедури в портах України.
4. Санітарні сервісні процедури в портах України.
5. Інші сервісні адміністративні процедури в портах України
6. Портові збори і тарифи.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Проаналізуйте сервісні процедури у найбільших портах світу (для прикладу оберіть порти США, Європи, Австралії, Південної Америки).
2. Визначте відповідність об'єму сервісних процедур в портах України вимогам міжнародних угод у цій сфері.

Кейси

№1

Складіть проекти документів для оформлення судна в режимі траншшипменту а) в морському порту; б) в річковому порту.

№ 2

Розділіться на групи по 5 осіб та складіть план і розпорядок роботи комісії, яка здійснює кларування судна.

Тема

Адміністративні процедури в портах. Трансшипмент.

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення трансшипменту в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
3. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення митного оформлення транзитних вантажів: Закон України від 01.06.2010 р. // ВВРУ. – 2010. – № 30. – Ст. 400.
5. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
6. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // ОВУ. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
7. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
8. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // ОВУ. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.
9. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
10. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

11. Васьков Ю. Трансшипмент играет важную роль в борьбе за транзит / Ю. Васьков. URL: <http://cfts.org.ua/opinions/40833>
12. Венгрук А. Трансшипмент ускоряет перевозки / А. Венгрук // Митна справа. – 2011. – № 5. – С. 56-61.
13. Вороной В.И. Перспективы оптимизации таможенного регулирования трансшипмента в портах Украины / В.И. Вороной // Митна справа. – 2009. – № 6. – С. 48-51.
14. Додін Є.В. Митне регулювання трансшипменту / Є.В. Додін // Митна справа. – 2010. – № 6. – С. 26-31.
15. Кириллова В.Ю. Трансшипмент как новый режим перевалки транзитных грузов в украинских портах / В.Ю. Кириллова. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer30/601.pdf>
16. Мачкур Н. Формування системи трансшипменту і перспективи розвитку / Н. Мачкур // Митна справа. – 2012. – № 1. – С. 105-111.
17. Мачкур Н. Формування системи трансшипменту і перспективи його розвитку / Н. Мачкур // Митна справа. – 2012. – №1(79). – С. 105-111.
18. Мачкур Н.О. Трансшипмент і перспективи його розвитку / Н.О. Мачкур // Верховенство права очима правників-початківців : матеріали Всеукр. студент. наук. конф., присвяч. 15-річчю Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." та 165-річчя Одес. школи права (Одеса, 26 квітня 2012 р.). 2012. – С. 852-854.
19. Михайлова В. Трансшипмент как зеркало транспортных проблем / В. Михайлова // Порты Украины. – 2010. – №8. – С. 36-39.
20. Овруцкая Т. Трансшипмент вверх по Днепру / Т. Овруцкая // Моряк Украины. – 2010. – 10 ноября. – № 45. – С. 3.
21. Опанчук Б.А. Трансшипмент как перспективное направление развития контейнерных перевозок / Б.А. Опанчук // Економічні інновації: Зб. наук. пр. — Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2010. — Вип. 41. — С. 168-173.
22. Подцерковний О.П. Законодавчі проблеми трансшипменту в контексті розвитку морських портів України / О.П. Подцерковний, Д.Ю. Сіюшов // Актуальні проблеми держави і права. – 2013. – Вип. 72. – С. 483-489.

Питання заняття

1. Поняття трансшипменту.
2. Правове забезпечення здійснення трансшипменту в Україні.
3. Перспективи розвитку трансшипменту в портах України

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Проаналізуйте практику впровадження трансшипменту в найбільших портах світу.
2. Визначте генезу впровадження трансшипменту в портах України.
3. Проаналізуйте, яким чином може розвинутиися трансшипмент на ріках України.
4. Визначте перспективи розбудови фідерного річкового трансшипменту в Україні.

Тема

Правове забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення буксирування в портах та на підходах к ним, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
4. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
5. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

6. Попов В. Правова природа та особливості договору буксирування / В. Попов // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 3. - С. 43-46.
7. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

Питання заняття

1. Генеза буксирування на морському та річковому транспорті.
2. Правове забезпечення буксирування.
3. Договір морського буксирування.
4. Договір річкового буксирування.
5. Портове та міжпортове буксирування.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти**Завдання**

1. Здійсніть дослідження закордонного досвіду правового забезпечення буксирних операцій (для прикладу оберіть найбільші морські та річкові порти світу).
2. Визначте перспективи оновлення діючого законодавства України про буксирування на водному транспорті.

Кейси**№1**

При лоцманському проведенні річкового судна під прапором Німеччини рікою Дунай біля міста Рені сталося його зіткнення з українським рятувальним плавзасобом, в результаті якого загинув рятувальник, що знаходився на зазначеному рятувальному плавзасобі. Здійсніть юридичний аналіз ситуації. Визначте межі відповідальності лоцмана, капітана судна під прапором Німеччини та рятувального плавзасобу.

№2

При здійсненні буксирування та лоцманського роведення 300-метрового круїзного лайнера в порту Одеса був пошкоджений Воронцівський маяк – символ Одеси. Здійсніть правовий аналіз ситуації. Визначте межі відповідальності всіх учасників події.

Тема

Правове забезпечення лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
4. Положення про державних річкових лоцманів, затверджене наказом Міністерства транспорту України від 14.01.2002 р. № 11 // ОВУ. – 2002. – № 6. – Ст. 253.
5. Положення про морських лоцманів, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 08.05.2013 р. № 292 // ОВУ. – 2013. – № 46. – Ст. 1639.
6. Перелік районів обов'язкового лоцманського проведення та категорій суден, що звільняються від обов'язкового лоцманського проведення, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 04.09.2013 р. № 662 // ОВУ. – 2013. – № 71. – Ст. 2622.
7. Тарифи на послуги із забезпечення лоцманського проведення суден, затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 03.12.2013 р. № 965 // ОВУ. – 2014. – № 1. – Ст. 17.
8. Правила льодового проведення суден, затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 12.03.2011 р. № 14 // ОВУ. – 2011. – № 27. – Ст. 1134.
9. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
10. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

11. Змерзлый Б.В. Проблемы введения Правил 1888 г. для Керчь-Еникальских лоцманов и принятие Положения о морских лоцманах 1890 г. / Б.В. Змерзлый // Митна справа. - 2014. - № 4(2). - С. 36-41.
12. Попов В. Правова природа та особливості договору буксирування / В. Попов // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 3. - С. 43-46.
13. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

Питання заняття

1. Генеза лоцманського проведення суден водними шляхами.
2. Правове забезпечення лоцманського проведення суден.
3. Філія «Дельта-лоцман» державного підприємства Адміністрація морських портів України.
4. Лоцманське проведення ріками України та на підходах до річкових портів.
5. Генеза льодового проведення суден водними шляхами.
6. Правове забезпечення льодового проведення суден.

Завдання та кейс для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти**Завдання**

1. Дослідіть проблеми відповідальності при лоцманському проведенні суден у випадку надзвичайних морських подій.
2. Визначте необхідність та шляхи оновлення законодавства України про лоцманське та льодове проведення суден.

Кейс

У зимових умовах (температура повітря -30 за Цельсієм, що трималася впродовж 2 тижнів) було закрито навігацію у портах Одеського регіона через намерзання льоду на портовому устаткуванні та замерзання акваторії портів на 2 км у бік моря. Визначте, чи застосовуються правила льодового проведення в такому випадку та коли стане можливим відкриття навігацію і відновити функціонування портів.

Тема

Господарська діяльність, земельні та майнові відносини в портах

Мета вивчення

Сформуванати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення господарської діяльності, земельних та майнових відносин в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Водний кодекс України, 1995 // ВВРУ. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
3. Господарський кодекс України, 2003 // ВВРУ. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
4. Цивільний кодекс України, 2003 // ВВРУ. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
5. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
6. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
7. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
8. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

9. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
10. Гусева Ю.Ю. Оцінювання майнових прав на об'єкти інфраструктури морських портів України / Ю.Ю. Гусева, О.Б. Снісаренко, М.С. Отмахова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. - 2012. - № 4. - С. 52-60.
11. Драпайло Ю.З. Господарські правовідносини у морських портах: монографія / Ю.З. Драпайло; НУ «ОЮА». – Одеса: Юрид. л-ра, 2014. – 195 с.

Питання заняття

1. Поняття та види господарської діяльності в портах.
2. Форми та засоби державного регулювання господарської діяльності в морських портах.

3. Суб'єкти господарських відносин в портах.
4. Матеріальні об'єкти господарських відносин в портах.

Завдання та кейс для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Дослідіть іноземний досвід господарських відносин у портах.
2. Визначте напрями реформування діючого законодавства України у сфері господарської діяльності в портах.

Кейс

У районі міст Рені та Кілія плануються роботи з розчищення дна річки Дунай. Заявки на проведення цих робіт надали юридичні особи Німеччини, Угорщини та України. Яким є правовий режим таких робіт? Які дозвільні документи необхідні для іноземних та вітчизняних суб'єктів для їх проведення?

Тема

Господарська діяльність, земельні та майнові відносини в портах

Мета вивчення

Сформувати та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення земельних та майнових відносин в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Водний кодекс України, 1995 // ВВРУ. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
3. Земельний кодекс України, 2001 // ВВРУ. – 2002. – № 3. – Ст. 27.
4. Господарський кодекс України, 2003 // ВВРУ. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
5. Цивільний кодекс України, 2003 // ВВРУ. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
6. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
7. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
8. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
9. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

10. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
11. Гусева Ю.Ю. Оцінювання майнових прав на об'єкти інфраструктури морських портів України / Ю.Ю. Гусева, О.Б. Снісаренко, М.С. Отмахова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. - 2012. - № 4. - С. 52-60.
12. ДПенчева Г.М. Проблеми правового регулювання майнових відносин у морських портах України / Г.М. Пенчева // Митна справа. – 2012. – № 3.- Частина 2. – С. 225-231.

Питання заняття

1. Земельні відносини у портах.

2. Майнові відносини у портах.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Здійснить дослідження правового забезпечення земельних відносин в іноземних портах.
2. Визначте правовий статус штучних територій портів та проаналізуйте організаційно-правовий механізм їх створення.
3. Визначте правовий режим приватних причалів в портах.

Кейси №1

Норвезька юридична особи планує орендувати причал порту Южний. Визначте пакет документів, що є необхідним для такої оренди.

№2

Китайська юридична особа планує здійснити намів штучних суходільних території у порту Одеса. Визначте перспективи та механізм правового супроводження такої діяльності. Хто набуде (якщо це можливо) прав власності на ці території?

Критерії оцінювання під час поточного контролю

У відповідності до визначених критеріїв поточний контроль здійснюється за визначеною силабусом (робочою навчальною програмою) системою.

Оцінювання				
Пункт оцінки	% підсумкової оцінки		Групове чи індивідуальне оцінювання	Посилання на РН навчальної дисципліни
	денна	заочна		
Лекції	0	0	індивідуальне оцінювання	1 – 8
Практичні заняття	30	10	індивідуальне оцінювання	1 – 8
Іспит	70	90	індивідуальне оцінювання	1 – 8
	100	100		

Шкала оцінювання			
Оцінка	Відсотки	Бали	Опис
A		90-100	відмінно
B		82-89	добре
C		75-81	добре
D		64-74	задовільно
E		60-63	задовільно
Fx		35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F		1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичні вказівки (рекомендації) для викладачів, які проводять практичні заняття

Проведення семінарських занять дозволяє вирішувати такі дидактичні цілі:

- оптимально поєднувати лекційні заняття із систематичною самостійною навчально-пізнавальною діяльністю студентів, їх теоретичну підготовку з практичною;
- розвивати уміння, навички розумової праці, творчого мислення, уміння використовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань;
- формувати у студентів інтерес до науково-дослідної роботи і залучення їх до наукових досліджень, які здійснює кафедра;
- забезпечувати системне повторення, поглиблення і закріплення знань студентів за певною темою;
- формувати уміння і навички здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності;
- здійснювати діагностику і контроль знань студентів з окремих розділів і тем програми, формувати уміння і навички виконання різних видів майбутньої професійної діяльності.

Практичні (семінарські) заняття проводяться в об'ємі, не меншому, ніж зазначений у цьому комплексі для таких занять.

При проведенні семінарських занять викладач заздалегідь формує порядок проведення семінарського заняття, у якому визначає порядок і послідовність заслуховування підготовлених відповідно до теми заняття доповідей, обговорення їх, опитування студентів, проведення захисту рефератів, у разі наявності таких та проведення дискусії з теми семінарського заняття.

При підготовці до перших семінарів викладачеві бажано обговорити зі студентами зміст китайського прислів'я: "Найкраща пам'ять гірша, ніж найгірше чорнило". Слід також продемонструвати першокурсникам види записів, використання яких допоможе їм приймати участь у обговоренні конкретних проблем:

- виписки, цитати - дослівні, точні записи конкретного тексту з посиланням на джерело інформації та його автора;
- план виступу - сукупність чітко сформульованих, послідовно викладених думок, які відбивають основний зміст прочитаного;
- тези - основні положення тексту без додаткових пояснень;
- конспект - короткий послідовний виклад інформації з першоджерела. Для оперативного використання студентам можна рекомендувати накопичувати інформацію на спеціальних картках - аркушах твердого паперу невеликого формату.

Оцінка доповідей, відповідей на запитання оцінюються за національною шкалою, про що ставиться відмітка у журналі академгрупи.

При проведенні занять, крім відповідей на питання (відповідно до рекомендованих планів), студентами розв'язуються ситуативні завдання (задачі).

Оцінювання вирішення ситуативних завдань проводиться також за національною шкалою, про що робиться відмітка в журналі академгрупи.

Додатки

Банк тестів для самоконтролю здобувачів вищої освіти за темами семінарських занять.

До теми 1 «Правовий статус портів»

1. Функціонування та розвиток морських портів здійснюються за принципами:

- а) об'єднання інтересів та діяльності держави в особі служби капітана морського порту, адміністрації морських портів України, інших державних підприємств, що забезпечують функціонування морського порту, та суб'єктів господарювання, що провадять свою діяльність у морському порту;

б) збереження та утворення, зокрема на основі об'єднання майна приватної, державної та комунальної форм власності, єдиних майнових комплексів, розташованих у межах території та акваторії морського порту;

в) забезпечення конкуренції серед суб'єктів господарювання, що виробляють однакову продукцію (товари, роботи, послуги) у морському порту;

г) цільового використання портів зборів;

д) збереження у державній власності стратегічних об'єктів портової інфраструктури морського порту.

2. У повідомленні про відкриття морського порту міститься:

а) дата прийняття рішення про відкриття морського порту;

б) підстави для відкриття морського порту;

в) дата відкриття морського порту;

г) види діяльності, які можуть бути проваджені портом.

3. Підставами для закриття морського порту є:

а) неможливість здійснення у морському порту обслуговування суден і пасажирів;

б) неможливість проведення в морському порту вантажних, транспортних, експедиційних робіт та інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності;

в) неможливість забезпечення належного рівня безпеки судноплавства, дотримання вимог міжнародних договорів України;

г) неможливість забезпечення охорони навколишнього природного середовища;

д) відсутність попиту на послуги, що надаються в морському порту;

е) військовий стан;

є) бажання органів управління портами України.

До Теми 2 «Правовий режим в портах»

1. Контроль за встановленим режимом перебування і переміщення в межах морського порту здійснюють

а) служба Морської охорони;

б) служба Берегової охорони;

в) служби морської безпеки;

г) загони охорони морського порту;

д) приватні охоронні агенції.

2. Підтримання режиму перебування в морському порту із залученням сторонніх охоронних послуг здійснюється на

а) договірних засадах

б) засадах добровільного залучення

в) підставі наказу капітана порту

г) підставі наказу Адміністрації морського порту.

До Теми 3 «Юрисдикція в портах»

1. Звід звичаїв морського порту застосовується:

а) у всіх випадках;

б) за наявності в договорі морського перевезення умов щодо застосування звичаїв морського порту;

в) за відсутності в договорі морського перевезення відповідних правил з питань, які регулюються звичаями морського порту;

г) за наявності в договорі морського перевезення умов, що суперечать звичаям морського порту.

2. Які річкові порти є відкритими для заходу іноземних невійськових суден?

- а) Запоріжжя,
- б) Дніпро,
- в) Київ,
- г) Кременчук
- д) Миколаїв,
- е) Нова Каховка
- є) Херсон
- ж) Черкаси.

До Теми 4. «Державне регулювання діяльності, управління в портах»

1. Державне регулювання діяльності в морському порту здійснюється з метою забезпечення:

- а) безпеки мореплавства, життя і здоров'я громадян;
- б) порядку в морському порту;
- в) безпечної експлуатації об'єктів портової інфраструктури у межах території та акваторії морського порту;
- г) комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності морських портів;
- д) отримання прибутків до бюджету держави;
- е) недопущення недобросовісної конкуренції.

2. Нагляд за мореплавством у морському порту здійснюється

- а) капітаном морського порту,
- б) начальником морського порту,
- в) лоцманами,
- г) службою регулювання руху суден.

До Теми 5 «Адміністративні процедури в портах. Траншипмент»

1. До портових зборів належать:

- а) корабельний,
- б) причальний,
- в) стандартний,
- г) якірний,
- д) каналний,
- е) маяковий,
- є) адміністративний,
- ж) санітарний,
- з) ветеринарний.

2. У морських портах (морських терміналах) утворюються зони

- а) прикордонного контролю,
- б) митного контролю,
- в) санітарного контролю,
- г) ветеринарного контролю.

До Теми 6 «Правове забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним»

1. Лоцманське проведення суден може бути

- а) обов'язковим
- б) необов'язковим
- в) договірним
- д) зобов'язальним

2. Присутність на борту лоцмана під час лоцманського проведення

- а) звільнює капітана від обов'язків з управління судном і відповідальності за безпеку плавання;
- б) не звільнює капітана від обов'язків з управління судном і відповідальності за безпеку плавання.

До Теми 7 «Господарська діяльність, земельні та майнові відносини в портах»

1. Виключно державними підприємствами, установами та організаціями надаються послуги з:

- а) регулювання руху суден;
- б) забезпечення проведення аварійно-рятувальних робіт;
- в) навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства;
- г) картографічного забезпечення мореплавства;
- д) забезпечення запобігання і ліквідації розливу забруднюючих речовин;
- е) послуги зв'язку.

2. Об'єктами приватизації в морських портах є:

а) єдині майнові комплекси державних підприємств та акції публічних акціонерних товариств, утворених у процесі реорганізації на базі цехів, виробництв, діляниць, інших підрозділів державних підприємств - морських портів, до складу яких входять усі види майна, призначеного для їх діяльності;

- б) окреме індивідуально визначене майно;
- в) причали;
- г) портові споруди;

д) акції (частки, паї), що належать державі у статутному капіталі господарських товариств, утворених на базі єдиних майнових комплексів, збудованих за рахунок державних та приватних інвестицій відповідно до інвестиційних договорів та договорів про спільну діяльність.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання № 1

(денна та заочна форми навчання)

Тема

Правовий статус портів

Мета самостійної роботи

Поглибити та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення правового статусу портів, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенция об открытом море, 1958 / Работа комиссии международного права. Изд. IV. – Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1988. – С. 183 - 193.
2. Конвенция о территориальном море и прилежащей зоне, 1958 / Работа комиссии международного права. Изд. IV. – Нью-Йорк: Организация Объединенных Наций, 1988. – С. 174 - 183.
3. Конвенция ООН по морскому праву 1982 года / Морське право. Джерела: У 3 ч. Ч. 1. Т. 1. Кн. 2 «III Конференція ООН з морського права» / [Додін Є.В. Кузнецов С.О. Аверочкіна Т.В., Нікіша Д.О.]. – О.: Фенікс, 2011. – С. 110 – 451.
4. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
5. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991 р. // ВВРУ. – 1992. – № 2. – Ст. 5.
6. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. // ВВРУ. – 1994. – № 51. – Ст. 446.
7. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
8. Про відкриття річкових портів України для заходу іноземних невійськових суден: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.1992 р. № 115. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/115-92-p>
9. Порядок відкриття та закриття морських портів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 495 // ОВУ. – 2013. – № 54. – Ст. 1970.
10. Перелік морських портів України, відкритих для заходження іноземних суден, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 466-р // ОВУ. – 2013. – № 50. – Ст. 1803.
11. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.

12. Інструкція щодо процедур приймання та скидання водяного баласту на акваторії річкових внутрішніх водних шляхів України, затверджена наказом Мінінфраструктури від 13.06.2007 № 491 // ОВУ. – 2007. – № 48. – Ст. 2000.

13. Про закриття морських портів: наказ Мінінфраструктури від 16.06.2014 р. № 255 // ОВУ. – 2014. – № 54. – Ст. 1461.

14. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7

15. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

16. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

17. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.

18. Актуальные вопросы правового регулирования отношений в морском порту: монография / под общ. ред.: Тормосина Г.Г. - Новороссийск: МГА им. адм. Ф.Ф. Ушакова, 2011. – 160 с.

19. Валуєва Л.В. Адміністративний статус морських портів / Л.В. Валуєва // Актуальні проблеми політики: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 46. – С. 309-319.

20. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: сб. науч. тр. – М.: Транспорт, 1985. – С. 3 – 17.

21. Морской энциклопедический справочник. В 2 т. / под ред. Н.Н. Исанина. – Л.: Судостроение, 1987. – 1040 с.

22. Иванов Г.Г. Правовой режим морских портов / Иванов Г.Г. – М.: «Транспорт», 1971. – 80 с.

27. Федотова А.С. Понятие «территория порта» по законодательству Украины / А.С. Федотова // Социум и власть. – 2013. – № 1 (39). – С. 76-80.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Охарактеризуйте діяльність Ліги Націй з розробки та прийняття міжнародних угод у сфері правового режиму портів.

2. Охарактеризуйте діяльність ООН з розробки та прийняття міжнародних угод у сфері правового режиму портів.

3. Здійсніть огляд судової практики (міжнародної та національної) у справах, що виникають із приводу роботи портів.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Здійсніть огляд програмних документів у сфері розвитку портів та водної транспортної сфери, що були прийняті в період незалежності України.

2. Здійсніть правову експертизу проектного українського законодавства у сфері роботи портів. Сформулюйте власну точку зору на їхні норми та запропонуйте власні шляхи розбудови портової (морської, річкової) інфраструктури України.

Тема

Правовий режим в портах

Мета самостійної роботи

Поглибити та закріпити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення правового режиму в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах
- 2) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 3) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література***нормативно-правові акти:***

1. Convention on the International Regime of Maritime Ports, signed at Geneva, December, 1923 // League of Nations Treaty Series. – 1926 – 1927. – № 1379.
2. Конвенция МОРТ 108. Конвенция 1958 года об удостоверениях личности моряков // Конвенции и рекомендации, принятые Международной Конференцией Труда. 1957 – 1990. Том II. – Женева, 1991. – С. 1193 – 1197.
3. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
4. Двосторонні угоди про торговельне судноплавство.
5. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.
6. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
7. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
8. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // ОВУ. – 2005. – № 29. – Ст. 1694.
9. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
10. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
11. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
12. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

13. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
14. Аверочкіна Т.В. Режим морського порту, судоходних путей и транзита в документах Лиги Націй / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2008. – № 4. – С. 47-48.
15. Аверочкіна Т.В. К вопросу о правовом режиме судна в морском порту / Т.В. Аверочкіна // Материали докладов XVI Международной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых «Ломоносов» / Отв. ред. И.А. Алешковский, П.Н. Костылев, А.И. Андреев. – М.: МАКС Пресс, 2009. – С. 5-7.
16. Аверочкіна Т.В. Режим екіпажів судів в двусторонніх угодах України о торговому мореплаванні / Т.В. Аверочкіна // Правове життя сучасної України: тези доповідей Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу / Відп. ред. д-р юрид. наук. проф. Ю.М. Оборотов // Одеська національна юридична академія. – О.: Фенікс, 2009. – С. 283 - 285.
17. Дмитриев С.Н. Проблема нормативно-правового регулювання сфери забезпечення транспортної безпеки морських портів / С.Н. Дмитриев // Общество и право. – 2013. – № 4 (46). – С. 200-204.
18. Иванов Г.Г. Соглашения о торговом судоходстве // Словарь международного морского права / [отв. ред. Ю.Г. Барсегов]. – М., 1985. – С. 220.
19. Иванов Г.Г. Режим наибольшего благоприятствования (режим наиболее благоприятствуемой нации) / Г.Г. Иванов // Словарь международного морского права / [отв. ред. Ю.Г. Барсегов]. – М., 1985. – С. 204 – 205.
20. Иванов Г.Г. Правовой режим морских портов / Г.Г. Иванов. – М.: Транспорт, 1988. – 125 с.
21. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: Сб. научн. тр. / [под ред. А.Л. Колодкина]. – М., 1985. – С. 3 - 17.
22. Колодкин А.Л. К разработке проекта конвенции о режиме морских судов в иностранных портах / А.Л. Колодкин // Морское право и практика. Информационный сборник. – Вып. 135. – М. – Л., 1965. – С. 3 - 18.
23. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
24. Кузнецов С.А. Организационно-правовые основы предупреждения незаконного проникновения и учета посторонних лиц на судах в портах Украины / С.А. Кузнецов // Информационное обеспечение противодействия организованной преступности: сб. науч. статей / под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – Библиотечка журнала «Юридический вестник». – Одесса, 2003. – С. 135 - 142
25. Черныш В.Ф. Правове регулювання діяльності морського порту / В.Ф. Черныш, Т.Р. Короткий. – Одеса: Латстар, 2001. – 96 с.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Порівняйте окремі угоди про торговельне мореплавання та виявіть закономірності їх побудови, а також змісту норм. Визначте, які гібридні види режимів можуть бути передбачені цими угодами.
2. Складіть приблизний текст повідомлення про прибуття іноземного військового корабля до порту України (морського або річкового).

Завдання поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Дослідіть двосторонні угоди про торговельне мореплавання України та визначте суднам під яким прапором в портах України надається режим 1) національний; 2) найбільшого сприяння; 3) найбільш сприятливої нації.

Тема**Юрисдикція в портах****Мета самостійної роботи**

Сформувати та поглибити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення дії юрисдикції держави («держави прапору», «держави порту») в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх подолання.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) аналізувати і синтезувати досягнення науки морського, зокрема портового, права, представлені у іншомовних джерелах; застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та кримінальних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література***нормативно-правові акти:***

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. // ОВУ. – 2005. – № 29. – Ст. 1694.
4. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
5. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
6. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
7. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230

спеціальна література:

8. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкина; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
9. Додин Е.В. Двусторонние соглашения Украины о торговом мореплавании: учебное пособие / Е.В. Додин, С.А. Кузнецов, Т.В. Аверочкина / [под общей ред. академика С.В. Кивалова]. – Львов, «Сполом», 2009. – 380 с.

10. Аверочкина Т.В. Режим экипажей судов в двусторонних соглашениях Украины о торговом мореплаваннии / Т.В. Аверочкина // Правове життя сучасної України: тези доповідей Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу / Відп. ред. д-р юрид. наук. проф. Ю.М. Оборотов // Одеська національна юридична академія. – О.: Фенікс, 2009. – С. 283 - 285.
11. Джунусова Д.Н. Международное морское право: учеб. пособ. / Д.Н. Джунусова. – Астрахань: Астраханский государственный университет, Издательский дом «Астраханский университет», 2012. – 328 с.
12. Киселев В.А. Некоторые вопросы регулирования допуска иностранных судов в порты / В.А. Киселев // Морское право и международное судоходство: Сб. научн. тр. / [под ред. А.Л. Колодкина]. – М., 1985. – С. 3 - 17.
13. Клименко Б.М. Право прохода через иностранную территорию / Клименко Б.М. – М.: Междунар. отношения, 1967. – 136 с.
14. Колодкин А.Л. Мировой океан. Международно-правовой режим. Основные проблемы / А.Л. Колодкин, Ю.В. Боброва, В.Н. Гуцуляк. – М.: Статут, 2007. – 637 с.
15. Кузнецов С.А. Организационно-правовые основы предупреждения незаконного проникновения и учета посторонних лиц на судах в портах Украины / С.А. Кузнецов // Информационное обеспечение противодействия организованной преступности: сб. науч. статей / под ред. М.Ф. Орзиха, В.Н. Дремина. – Библиотечка журнала «Юридический вестник». – Одесса, 2003. – С. 135 – 142.
16. Черныш В.Ф. Правове регулювання діяльності морського порту / В.Ф. Черныш, Т.Р. Короткий. – Одеса: Латстар, 2001. – 96 с.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Дослідіть поняття «вільна практика» у національному українському законодавстві, в іноземному законодавстві та міжнародних угодах, а також у спеціальній літературі. Складіть власне визначення цього поняття. Обґрунтуйте власну точку зору.
2. Визначте можливість застосування спеціальних сил та засобів прибережної держави до подавлення заколоту на борту іноземного військового судна, що перебуває біля причалу порту прибережної держави.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Санітарна юрисдикція держави порту: генеза, визначення, правові засади, механізм здійснення.
2. Генеза Port state control.

Тема

Державне регулювання діяльності, управління в портах

Мета самостійної роботи

Поглибити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення державного регулювання діяльності та управління в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також шляхи їх вирішення.

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 2) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних, цивільних та господарських справ, що виникають з портової діяльності
- 3) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 4) виконувати приписи морського, зокрема портового, права та інших галузей матеріального і процесуального права, що є основою діяльності органів публічного управління портами
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів

Література

нормативно-правові акти:

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
4. Стратегічний план розвитку річкового транспорту на період до 2020 року, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 № 543. URL: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20річкового%20Додаток%20до%20наказу%20543.pdf>
5. Стратегічний план розвитку морського транспорту на період до 2020 року, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України 18 грудня 2015 № 542. URL: <http://mtu.gov.ua/files/Стратегія%20морського%20транспорту%20Додаток%20до%20наказу%20542.pdf>
6. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
7. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

8. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

9. Аверочкіна Т.В. Участь органів місцевого самоврядування в управлінні спеціальними (вільними) економічними зонами / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2005. – № 2. – С. 60-63.
10. Аверочкіна Т.В. Морський торговельний порт – орган господарського розвитку і управління спеціальної (вільної) економічної зони / Т.В. Аверочкіна // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць – Одеса: Юрид. л-ра, 2004. – Вип. 22. – С. 517 – 520.
11. Андреева А.Е. Объекты портового контроля безопасности международного мореплавания / А.Е. Андреева // Вестник Челябинского государственного университета. 2010. – № 9 (190). Право. Вып. 23. – С. 97–100.
12. Арустамов И.А. Совершенствование государственного управления морским портом / И.А. Арустамов, В.В. Троилин // Юридический вестник РГЭУ. – 2008. – № 4 (48). – С. 35-40.
13. Бадура И.А. Участие общественных организаций в управлении морскими портами / Бадура И.А., Троилин В.В. // Юридический вестник РГЭУ. – 2007. – № 3. – С. 16-22.
14. Валуєва Л. Удосконалення системи управління морськими портами у світлі прийнятого Закону України " Про морські порти України" / Людмила Валуєва // Актуальні проблеми європейської інтеграції. – 2012. – Вип. 10. – С. 70-76.
15. Валуєва Л. Становлення державної системи управління морськими портами: міжнародний досвід / Людмила Валуєва // Актуальні проблеми європейської інтеграції. – 2012. – Вип. 9. – С. 48-54.
16. Дем'янченко А.Г. Підходи до визначення структур власності та управління в морських портах / А.Г. Дем'янченко // Університетські наукові записки : часопис Хмельницького університету управління та права: Право. Економіка. Управління. – 2013. – Вип. 2. – С. 178-185.
17. Лебедев В.П. Еще раз об управлении портами и инвестициями в них / В.П. Лебедев // Транспорт. – 2008. – № 28. – С. 14-16.
18. Попелюк В.П. Сучасні тенденції розвитку управління морськими портами і транспортній інфраструктурі України / В. П. Попелюк // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 65. – С. 385-390.
19. Рядінська, В.О. Проблеми управління морськими портами в Україні / В.О. Рядінська // Право і суспільство. – 2011. – № 3. – С. 121-125.
20. Тасліцький Г. Законодавча невизначеність річкових портів / Герман Тасліцький // Юридична газета. Юр. газета : Юридичні питання: практика. – 2015. – 8 вересня (№ 35/36). – С. 18-19.
21. Токман Г.Н. Управление портами и инвестициями в их развитии: доклад на Третьей Международной конференции «Практика морского бизнеса: делимся опытом», Одесса, 31 мая-1 июня 2007 г. / Г.Н. Токман. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.murs.com.ua/ru/press/tokman.pdf>

Зміст завдання самостійної роботи

1. Дослідіть історію становлення системи державного регулювання діяльності морських та річкових портів України. Складіть періодизацію.
2. Визначте, яким чином слід удосконалити сучасну систему державного регулювання діяльності морських та річкових портів України

Кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

№1

Наказом Міністерства інфраструктури України затверджено та опубліковано на офіційному сайті типові обов'язкові постанови та зводи звичаїв по морським та річковим портам України. Визначте правомірність затвердження таких документів.

№2

На території Ренійського морського порту діє вільна економічна зона. Дослідіть генезу її створення та органи управління. Який вплив на діяльність цієї вез вчинив Закон України «Про морські порти України»?

Тема

Адміністративні процедури в портах. Трансшипмент.

Мета самостійної роботи

Поглибити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення адміністративних процедур в портах та трансшипменту, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
3. Про транзит вантажів: Закон України від 20 жовтня 1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – 13 лютого.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення митного оформлення транзитних вантажів: Закон України від 01.06.2010 р. // ВВРУ. – 2010. – № 30. – Ст. 400.
5. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
6. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // ОВУ. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
7. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
8. Про адміністративно-юрисдикційну діяльність органів охорони державного кордону України [Електронний ресурс] // Наказ Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України № 530 від 21 листопада 1999 року / Правова бібліотека «Інфодиск», 2005. – 1 електрон. Опт. Диск (CD-ROM) : кольор.; 12 см. – («Законодавство України» № 4, 2005).

9. Державні санітарні правила для морських суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 20.12.2000 р. № 57. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0057488-00>

10. Державні санітарні правила для річкових суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 р. № 48. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=261249

11. Інструкція про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів Державної прикордонної служби України, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України, затверджена наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України 21.10.2003 р. № 200 // ОВУ. – 2003. – № 43. – Ст. 2287.

12. Порядок оформлення приходу суден у морський порт, надання дозволу на вихід суден у море та оформлення виходу суден із морського порту, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 27.06.2013 р. № 430 // ОВУ. – 2013. – № 76. – Ст. 2857.

13. Порядок справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них, затверджений наказом Міністерства доходів і зборів України від 16.12.2013 р. № 804 // ОВУ. – 2014. – № 10. – Ст. 349.

14. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // ОВУ. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.

15. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7

16. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

17. Аверочкіна Т.В. Адміністративно-юрисдикційна діяльність митних органів у прибережних водах України / Т.В. Аверочкіна // Митна справа. – 2011. – № 6. – С. 85-99.

18. Аверочкіна Т.В. Здійснення санітарної адміністративної юрисдикції України в морських портах / Т.В. Аверочкіна // Правова система України в умовах державних реформаційних процесів сьогодення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 26-27 жовтня 2012 р. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2012. – С. 153-154.

19. Андреева А.Е. Объекты портового контроля безопасности международного мореплавания / А.Е. Андреева // Вестник Челябинского государственного университета. 2010. – № 9 (190). Право. Вып. 23. – С. 97–100.

20. Арустамов И.А. Совершенствование государственного управления морским портом / Арустамов И.А., Троилин В.В. // Юридический вестник РГЭУ. № 4 (48) - Ростов-на-Дону: Изд-во РГЭУ, 2008. – С. 35-40.

21. Боліщук М.А. ІСПС: застосування новітніх технологій для прискорення проходження митних процедур в морських портах / М. А. Боліщук, Г. Л. Карпенко // Митна справа. – 2014. – № 6. – С. 54-59.

22. Бразовская Я.Е. Упрощение процедуры очистки судов и грузов в морских портах и интересы реализации энергетической стратегии РФ / Я.Е. Бразовская, А.С. Скаридов // Международное публичное и частное право. – 2007. – № 1. – С. 23-32.

23. Власов А.Б. Некоторые вопросы контроля судна в морском порту / А.Б. Власов, С.А. Буев // Вестник АГТУ. Сер.: Морская техника и технология. – 2016. – № 3. – С. 107-112.

24. Васьков Ю. Траншипмент играет важную роль в борьбе за транзит / Ю. Васьков. URL: <http://cfts.org.ua/opinions/40833>

25. Венгрук А. Траншипмент ускоряет перевозки / А. Венгрук // Митна справа. – 2011. – № 5. – С. 56-61.

26. Вороной В.И. Перспективы оптимизации таможенного регулирования траншипмента в портах Украины / В.И. Вороной // Митна справа. – 2009. – № 6. – С. 48-51.

27. Дмитриев С.Н. Проблемы организации государственного контроля и надзора в морских портах / С.Н. Дмитриев // Транспортное право. – 2009. – № 4. – С. 10-16.
28. Додін Є.В. Митне регулювання траншшипменту / Є.В. Додін // Митна справа. – 2010. – № 6. – С. 26-31.
29. Иванов Г.Г. Таможенный режим судов в портах / Г.Г. Иванов // Митна справа. – 2011. – № 1. – С. 85-92.
30. Кириллова В.Ю. Траншшипмент как новый режим перевалки транзитных грузов в украинских портах / В.Ю. Кириллова. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer30/601.pdf>
31. Кузнецов С.А. Контроль за судами в портах как разновидность административного надзора / С.А. Кузнецов // Система контроля судов государством порта в Украине: Семинар-совещание (Киев, 3 сент. 2002 г.). – 2002. – С. 42-55.
32. Мачкур Н. Формування системи траншшипменту і перспективи розвитку / Н. Мачкур // Митна справа. – 2012. – № 1. – С. 105-111.
33. Мачкур Н.О. Траншшипмент і перспективи його розвитку / Н.О. Мачкур // Верховенство права очима правників-початківців : матеріали Всеукр. студент. наук. конф., присвяч. 15-річчю Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." та 165-річчя Одес. школи права (Одеса, 26 квітня 2012 р.). 2012. – С. 852-854.
34. Михайлова В. Траншшипмент как зеркало транспортных проблем / В. Михайлова // Порты Украины. – 2010. – №8. – С. 36-39.
35. Ницевич А. Контроль за морскими судами со стороны государства порта и государства флага: вчера, сегодня, завтра / А. Ницевич, В. Торский // Морское страхование. – 2011. – № 3. – С. 46-57.
36. Овруцкая Т. Траншшипмент вверх по Днепру / Т. Овруцкая // Моряк Украины. – 2010. – 10 ноября. – № 45. – С. 3.
37. Опанчук Б.А. Траншшипмент как перспективное направление развития контейнерных перевозок / Б.А. Опанчук // Економічні інновації: Зб. наук. пр. — Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2010. — Вип. 41. — С. 168-173.
38. Подцерковний О.П. Законодавчі проблеми траншшипменту в контексті розвитку морських портів України / О.П. Подцерковний, Д.Ю. Сіюшов // Актуальні проблеми держави і права. – 2013. – Вип. 72. – С. 483-489.
39. Самойловская В.П. Порядок и особенности расчета таможенной стоимости в морских портах / В.П. Самойловская, С.В. Куприенко // Економіко-правові аспекти розвитку транспортних систем: Вип.1 : зб. наук. праць. – 2001. – С.192-198.
40. Скрынник А.М. Административный контроль и надзор за обеспечением транспортной (морской) безопасности в морских портах / А.М. Скрынник // Административное право и процесс. – 2012. – № 2. – С. 58-63.
41. Скутина А.В. Зарубежный опыт формирования административно-правового статуса органов, обеспечивающих контроль и надзор за деятельностью в морских портах, и возможность его использования в российских условиях / А.В. Скутина // Международное публичное и частное право. – 2011. – № 4. – С. 46-48.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Port state control: поняття, визначення, правові засади здійснення.
2. Здійснить порівняльний аналіз контрольних та сервісних процедур щодо суден під іноземним прапором та під українським прапором в портах України. Визначте відмінні та схожі процедури.
3. Дослідіть концепції встановлення та цільового використання портових зборів в країнах світу. Визначте позитивні та негативні риси кожної, а також можливість впровадження таких концепцій в портах України.
4. Проаналізуйте процес впровадження траншшипменту в одному з великих портів світу.

Завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

1. Проаналізуйте норми Митного кодексу України, якими визначено митні формальності на морському транспорті.
2. Проаналізуйте норми Митного кодексу України, якими визначено митні формальності на річковому транспорті

Тема

Правове забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним

Мета самостійної роботи

Поглибити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література**нормативно-правові акти:**

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
3. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
4. Положення про державних річкових лоцманів, затверджене наказом Міністерства транспорту України від 14.01.2002 р. № 11 // ОВУ. – 2002. – № 6. – Ст. 253.
5. Положення про морських лоцманів, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 08.05.2013 р. № 292 // ОВУ. – 2013. – № 46. – Ст. 1639.
6. Перелік районів обов'язкового лоцманського проведення та категорій суден, що звільняються від обов'язкового лоцманського проведення, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 04.09.2013 р. № 662 // ОВУ. – 2013. – № 71. – Ст. 2622.
7. Тарифи на послуги із забезпечення лоцманського проведення суден, затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 03.12.2013 р. № 965 // ОВУ. – 2014. – № 1. – Ст. 17.
8. Правила льодового проведення суден, затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 12.03.2011 р. № 14 // ОВУ. – 2011. – № 27. – Ст. 1134.
9. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
10. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

спеціальна література:

11. Змерзлый Б.В. Проблемы введения Правил 1888 г. для Керчь-Еникальских лоцманов и принятие Положения о морских лоцманах 1890 г. / Б.В. Змерзлый // Митна справа. - 2014. - № 4(2). - С. 36-41.
12. Попов В. Правова природа та особливості договору буксирування / В. Попов // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 3. - С. 43-46.
13. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Служба регулювання руху суден: поняття, визначення, організаційно-правове забезпечення діяльності.
2. Генеза правового забезпечення буксирування водними шляхами.
3. Генеза правового забезпечення льодового проведення.
4. Генеза правового забезпечення лоцманського проведення. Найдавніші правила для лоцманів.

Задачі для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти**№1**

Розрахуйте суму лоцманського збору за проведення пасажирського судна довжиною 300 м, вантажопідйомністю 82 тис. реєстрових тон до причалу порту Одеса.

№2

Накресліть схему зони дії ПРПС «Маріуполь».

Тема

Господарська діяльність, земельні та майнові відносини в портах

Мета самостійної роботи

Поглибити систему знань про сучасні тенденції розвитку правового забезпечення господарської діяльності, земельних та майнових відносин в портах, визначити основні проблеми правозастосовної практики в цій сфері, а також можливі шляхи їх вирішення

Результати навчання

Після виконання завдання для самостійної роботи здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) застосувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з морського, зокрема портового, права для розв'язання практичних задач
- 2) розробляти проекти нормативно-правових актів з питань діяльності портів, обґрунтовувати доцільність їхнього запровадження
- 3) роз'яснювати матеріально-правові та процесуальні особливості розгляду судами окремих категорій адміністративних справ, що виникають з портової діяльності
- 4) здійснювати правову експертизу проектів нормативно-правових актів, управлінських рішень у сфері роботи портів на предмет відповідності законодавству України
- 5) використовувати в правозастосовній діяльності нормативно-правові акти, що регулюють морські та інші відносини, що виникають з приводу роботи портів.

Література***нормативно-правові акти:***

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
2. Водний кодекс України, 1995 // ВВРУ. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
3. Земельний кодекс України, 2001 // ВВРУ. – 2002. – № 3. – Ст. 27.
4. Господарський кодекс України, 2003 // ВВРУ. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
5. Цивільний кодекс України, 2003 // ВВРУ. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
6. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
7. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.

спеціальна література:

8. Кузнецов С.О. Морське право: підруч. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна; НУ «ОЮА». – Одеса: Фенікс, 2011. – 382 с.
9. Гусєва Ю.Ю. Оцінювання майнових прав на об'єкти інфраструктури морських портів України / Ю.Ю. Гусєва, О.Б. Снісаренко, М.С. Отмахова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. - 2012. - № 4. - С. 52-60.
10. Драпайло Ю.З. Господарські правовідносини у морських портах: монографія / Ю.З. Драпайло; НУ «ОЮА». – Одеса: Юрид. л-ра, 2014. – 195 с.
11. Пенчева Г.М. Проблеми правового регулювання майнових відносин у морських портах України / Г.М. Пенчева // Митна справа. – 2012. – № 3.- Частина 2. – С. 225-231.
12. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
13. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

Зміст завдання самостійної роботи

1. Стивідорна діяльність як вид господарської діяльності в портах: поняття, визначення, правове забезпечення.
2. Агентування та морське посередництво як вид господарської діяльності в портах: поняття, визначення, правове забезпечення.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання

1. Визначте правовий статус морського терміналу в морському порту.
2. Проаналізуйте правила надання послуг у морських та річкових портах України.
3. Організаційно-правовий механізм портового експедирування та логістики.

Кейси

№1

Юридична особа з Франції орендувала причал порту Чорноморськ для розвантаження суден-зерновозів, але заявлену діяльність здійснювала лише 6 місяців, після чого вже 3 місяці її не здійснює, а також не здійснює розчистку дна біля причалу, що утруднює роботу всього порту та необхідність проведення якої була передбачена. Визначте, які санкції може бути застосовано до такої юридичної особи та визначте можливість їх застосування.

№2

Фізична особа П. бажає здійснювати агентування морських суден. Які документи необхідно отримати для цього?

Критерії оцінювання самостійної роботи

У відповідності до визначених критеріїв самостійна робота оцінюється за визначеною силабусом (робочою навчальною програмою) системою.

З метою контролю виконання завдань самостійної роботи студенти складають рефеати або ведуть окремий зошит для виконання самостійної роботи, який представляють наприкінці практичних занять на перевірку викладачеві.

Оцінювання				
Пункт оцінки	% підсумкової оцінки		Групове чи індивідуальне оцінювання	Посилання на РН модуля
	денна	заочна		
Лекції	0	0	індивідуальне оцінювання	1 – 8
Практичні заняття	30	10	індивідуальне оцінювання	1 – 8
Іспит	70	90	індивідуальне оцінювання	1 – 8
	100	100		

Шкала оцінювання			
Оцінка	Відсотки	Бали	Опис
A		90-100	відмінно
B		82-89	добре

C		75-81	добре
D		64-74	задовільно
E		60-63	задовільно
F _x		35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F		1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Додатки

Банк тестів за темами самостійної роботи

До теми 1 «Правовий статус портів»

1. Морський порт це

- а) державне підприємство
- б) державна установа
- в) територія та акваторія

2. Рейд це

- а) стоянка суден
- б) постове обладнання
- в) частина акваторії морського порту

3. Кластер це

- а) об'єднання підприємницьких структур
- б) група локалізованих взаємозалежних компаній
- в) юридична особа
- г) фізична особа

До теми 2 «Правовий режим в портах»

1. Контроль за встановленим режимом перебування і переміщення в межах морського порту здійснюють

- а) служби морської безпеки,
- б) загони охорони морського порту
- в) орган охорони державного кордону
- г) позавідомча охорона
- д) загони Національної гвардії

2. Стратегічні об'єкти портової інфраструктури

- а) гідротехнічні споруди,
- б) допоміжні механізми
- в) об'єкти портової інфраструктури загального користування,
- г) буксирувальні суда
- д) засоби навігаційного обладнання та інші об'єкти навігаційно-гідрографічного забезпечення морських шляхів,
- е) системи управління рухом суден

До теми 3 «Юрисдикція в портах»

1. У випадку здійснення членом екіпажу судна однієї Договірної Сторони правопорушення на борту судна під час його перебування в територіальному морі держави

іншої Договірної Сторони, відповідні органи влади останньої не переслідуватимуть зазначеного члена екіпажу, крім наступних випадків:

- а) правопорушення кваліфікується за законодавством цієї держави як тяжке;
- б) наслідки правопорушення поширюються на територію держави, в якій перебуває судно;
- в) порушується громадський порядок і безпека в цій державі;
- г) правопорушення скоєне проти осіб, які не є членами екіпажу цього судна;
- д) правопорушення скоєне проти члена екіпажу судна, що є громадянином держави перебування або іноземним громадянином, що постійно проживає на території цієї держави;
- е) правопорушення пов'язане з транспортуванням зброї, наркотичних засобів чи психотропних речовин.

2. Види діяльності, що резервуються державами для своїх організацій і підприємств

- а) національний каботаж
- б) морське рибальство
- в) буксирні операції
- г) лоцманські послуги
- д) льодове проведення.

До Тем 4 «Державне регулювання діяльності, управління в портах»

1. До Реєстру морських портів України вносяться такі відомості:

- а) реєстраційний номер морського порту;
- б) назва морського порту та його місцезнаходження;
- в) найменування та місцезнаходження адміністрації морського порту;
- г) дата та підстава відкриття морського порту;

2. Адміністрація морських портів України це

- а) державне підприємство
- б) державна установа
- в) відкрите акціонерне товариство
- г) публічне товариство

3. Основними повноваженнями центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському і річковому транспорті, є:

- а) реалізація державної політики у сфері безпеки на морському транспорті;
- б) здійснення державного нагляду (контролю) за безпекою на морському транспорті та в морських портах;
- в) внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері безпеки на морському транспорті;
- г) надання адміністративних послуг у сфері морського транспорту, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України;
- д) здійснення інших визначених законами повноважень.

4. Нагляд за мореплавством у морському порту здійснюється

- а) капітаном морського порту
- б) капітанами суден
- в) органами внутрішніх справ

5. Фінансування діяльності адміністрації морських портів України здійснюється за рахунок

- а) портових зборів,
- б) плати за надання послуг
- в) орендної плати

- г) авторської винагороди
- д) благодійних внесків.

До Теми 5 «Адміністративні процедури в портах. Траншипмент»

1. Органи доходів і зборів здійснюють митний контроль на морському та річковому транспорті в

- а) зонах митного контролю
- б) на територіях морських та річкових портів,
- в) акваторіях портів, відкритих для міжнародних перевезень
- г) найбільш правильна та повна відповідь: _____

2. Головними завданнями санітарного контролю в морських портах є

- а) профілактика інфекційних та масових неінфекційних захворювань населення України,
- б) запобігання шкідливого впливу на людину факторів середовища проживання,
- в) гігієнічне виховання
- г) освіта населення
- д) отримання прибутку від цього виду контролю

До Теми 6 «Правове забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним»

1. При виконанні своїх обов'язків з лоцманського проведення суден лоцман має право:

- а) безкоштовно використовувати окреме приміщення в період перебування на борту судна, а також харчуватись на рівні з особами командного складу судна;
- б) за окрему плату використовувати судову радіостанцію при вирішенні питань, які пов'язані з виконанням службових функцій;
- в) прохати капітана судна використовувати технічні засоби електрорадіонавігаційного обладнання судна, коли це пов'язано з умовами плавання;
- г) відмовитися від лоцманського проведення у присутності третьої особи, коли капітан судна здійснює плавання всупереч рекомендаціям лоцмана, і зажадати здійснити про це запис у судовому (вахтовому) журналі і лоцманській квитанції.

2. Лоцман, який прибув на судно, зобов'язаний пред'явити капітану судна

- а) посвідчення морського лоцмана
- б) вручити лоцманську квитанцію
- в) вручити рахунок за лоцманське проведення

До Теми 7 «Господарська діяльність, земельні та майнові відносини в портах»

1. Морський термінал це

- а) підприємство
- б) товариство
- в) майновий комплекс
- г) установа

2. Стивідорна компанія це

- а) судноплавна компанія
- б) агентська компанія
- в) суб'єкт господарювання

3. Виключно державними підприємствами, установами та організаціями надаються послуги з:

- а) регулювання руху суден;
- б) забезпечення проведення аварійно-рятувальних робіт;

- в) навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства;
  - г) картографічного забезпечення мореплавства;
  - д) забезпечення запобігання і ліквідації розливу забруднюючих речовин.
4. У морському порту справляються такі портові збори:
- а) корабельний,
  - б) причальний,
  - в) якірний,
  - г) каналний,
  - д) маяковий,
  - е) адміністративний,
  - є) санітарний,
  - ж) управлінський.
  - з) сервісний

ПИТАННЯ, ЗАВДАННЯ ТА КЕЙСИ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ

(денна та заочна форма навчання)

Питання

1. Розвиток портової інфраструктури України та світу
2. Програмні документи в портовій сфері: загальна характеристика
3. Поняття порту
4. Класифікація портів
5. Звід звичаїв морського порту
6. Обов'язкові постанови по порту
7. Генеза правового регулювання роботи морських портів України
8. Генеза правового регулювання роботи річкових портів України
9. Порядок відкриття портів в Україні
10. Порядок закриття портів в Україні
11. Реєстр морських портів України
12. Принципи організації функціонування та розвитку морських портів
13. Правовий статус акваторії (вод) портів
14. Правовий статус та режим внутрішніх вод України
15. Межі морського порту
16. Річкові порти України: особливості правового статусу.
17. Визначення поняття «режим порту»
18. Нормативно-правове забезпечення режиму морського порту
19. Нормативно-правове забезпечення режиму річкового порту
20. Підтримання режиму порту.
21. Правовий режим заходження іноземних військових кораблів до портів України
22. Правовий режим заходження іноземних торговельних суден до портів України
23. Двосторонні угоди про торговельне мореплавство як основа режиму в морських портах
24. Двосторонні угоди про торговельне мореплавство: загальна характеристика
25. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах: загальна характеристика
26. Загальні підходи до визначення режиму суден в портах
27. Режим екіпажів суден в портах України
28. Національний режим в портах України
29. Режим найбільшого сприяння в портах України
30. Режим найбільш сприятливої нації в портах України
31. Гібридні форми режимів щодо суден в портах України
32. Юрисдикція держави порту.
33. Нормативно-правове забезпечення дії юрисдикції держави щодо суден під іноземним прапором в портах
34. Юрисдикція держави прапору судна в портах
35. Основи державного регулювання діяльності в морському порту
36. Основи державного регулювання діяльності в річковому порту
37. Функції та повноваження Міністерства інфраструктури України з управління портами
38. Планування розвитку морських портів
39. Основи державного регулювання діяльності в морському порту
40. Функції та повноваження Департаменту морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України з управління портами
41. Функції Адміністрації морських портів України
42. Структура Адміністрації морських портів України

43. Адміністрування діяльності річкових портів України.
44. Контрольні адміністративні процедури в портах.
45. Сервісні адміністративні процедури в портах.
46. Портові збори і тарифи.
47. Митні формальності в портах України
48. Режим у пункті пропуску через державний кордон України та митний контроль в морському порту
49. Митний контроль в портах України
50. Прикордонний контроль в портах України
51. Санітарний контроль в портах України
52. Ветеринарний контроль в портах України
53. Поняття траншипменту.
54. Правове забезпечення здійснення траншипменту в Україні.
55. Перспективи розвитку траншипменту в портах України
56. Розвиток річкового та фідерного траншипменту
57. Договір морського буксирування.
58. Портове буксирування.
59. Міжпортове буксирування
60. Генеза правового забезпечення лоцманського проведення
61. Сучасне правове забезпечення лоцманського проведення суден.
62. Льодове проведення суден.
63. Служба розподілу руху суден в портах.
64. Господарська діяльність в портах
65. Послуги, що надаються у морських портах
66. Обов'язки суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність у морському порту
67. Земельні відносини у портах.
68. Майнові відносини у портах.
69. Агентування в портах України
70. Особливості провадження господарської діяльності у морському порту
71. Логістичні та експедиторські послуги в портах України
72. Правовий статус та режим штучних земельних ділянок в портах.
73. Правовий режим майна в морському порту
74. Правовий режим земель морського порту
75. Особливості приватизації об'єктів портової інфраструктури

Завдання та кейси

Завдання

1. Генеза портів часів Київської Русі.
2. Розвиток портів Стародавнього світу (Греції, Риму, Єгипту та ін.).
3. Управління портами Стародавнього світу.
4. Охарактеризуйте розвиток портів, заснованих греками на узбережжі Чорного моря.
5. Визначте правовий статус військових або інших закритих за своїм правовим режимом портів.
6. Охарактеризуйте режим судноплавства рікою Дунай.
7. Дослідіть (на вибір) режим судноплавства іншими європейськими (африканськими, латиноамериканськими та ін.) ріками.
8. Проаналізуйте порядок прийняття Обов'язкових постанов та Зводів звичаїв морських портів. Визначте, чи всі ці локальні нормативні акти прийняті із дотриманням проаналізованої процедури.
9. Визначте, яким чином мають бути прийняті/заверджені зводи звичаїв та обов'язкові портанови по річковим портам України.

10. Проаналізуйте контрольні процедури у найбільших портах світу (для прикладу оберіть порти США, Європи, Австралії, Південної Америки).

11. Визначте відповідність об'єму контрольних процедур в портах України вимогам міжнародних угод у цій сфері.

12. Визначте перспективи оновлення діючого законодавства України про буксирування на водному транспорті.

Кейси

№1

У Одеській області планується будівництво нового морського порту. Визначте необхідність його створення та перспективи його подальшого розвитку, а також необхідний пакет правових документів для початку роботи такого порту.

№2

Судно під прапором Мальти зайшло до порту Одеса. Який режим отримає це судно та яким буде об'єм формальностей для нього?

№3

Український військовий корабель типу річка-море слідує з Чорного моря Дунаєм до Німеччини. Яким чином має бути оформлений такий шлях слідування?

№4

Судновласник буксирних суден під прапором Єгипту планує займатися буксирними операціями в порту Чорноморськ. Чи отримає він дозвіл на це?

№5

Судно під прапором Малізії арештовано у порту Чорноморськ на забезпечення цивільних вимог. Визначте механізм арешту суден в Україні.

№6

Судно з вантажем заморожених морепродуктів зайшло до порту Одеса. Які адміністративні процедури необхідно здійснити для кларування вантажу та судна.

№7

При лоцманському проведенні річкового судна під прапором Німеччини рікою Дунай біля міста Рені сталося його зіткнення з українським рятувальним плавзасобом, в результаті якого загинув рятувальник, що знаходився на зазначеному рятувальному плавзасобі. Здійсніть юридичний аналіз ситуації. Визначте межі відповідальності лоцмана, капітана судна під прапором Німеччини та рятувального плавзасобу.

№8

При здійсненні буксирування та лоцманського роведення 300-метрового круїзного лайнера в порту Одеса був пошкоджений Воронцівський маяк – символ Одеси. Здійсніть правовий аналіз ситуації. Визначте межі відповідальності всіх учасників події.

№9

Наказом Міністерства інфраструктури України затверджено та опубліковано на офіційному сайті типові обов'язкові постанови та зводи звичаїв по морським та річковим портам України. Визначте правомірність затвердження таких документів.

№10

На території Ренійського морського порту діє вільна економічна зона. Дослідіть генезу її створення та органи управління. Який вплив на діяльність цієї зони вчинив Закон України «Про морські порти України»?

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

У відповідності до визначених критеріїв підсумковий контроль здійснюється за визначеною ілабусом (робочою навчальною програмою) системою.

Оцінювання				
Пункт оцінки	% підсумкової оцінки		Групове чи індивідуальне оцінювання	Посилання на РН модуля
	денна	заочна		
Лекції	0	0	індивідуальне оцінювання	1 – 8
Практичні заняття	30	10	індивідуальне оцінювання	1 – 8
Іспит	70	90	індивідуальне оцінювання	1 – 8
	100	100		

Шкала оцінювання			
Оцінка	Відсотки	Бали	Опис
A		90-100	відмінно
B		82-89	добре
C		75-81	добре
D		64-74	задовільно
E		60-63	задовільно
Fx		35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F		1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перелік нормативної довідкової літератури, використання якої дозволяється під час підсумкового контролю

1. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
3. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
4. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
5. Двосторонні угоди про торговельне мореплавство.
6. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.
7. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7

8. Проект Закону про внутрішній водний транспорт.
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

URL:

**ПИТАННЯ, ЗАДАЧІ, ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ТА КЕЙСИ ДЛЯ КОМПЛЕКСНОЇ
КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ***(денна та заочна форми навчання)*

Варіант 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ***Дата проведення «__» _____ 20__ р.**Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__**ПІБ студента _____*

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Судно під панамським прапором здійснило забруднення морського середовища у акваторії морського порту Южний та на великій швидкості почало відхід з порту. Чи має право Україна та які державні органи розпочати переслідування по гарячих слідах цього судна. Назвіть умови переслідування по нарядних слідах.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Порт – це

- а) визначені межами територія та акваторія, обладнані для обслуговування суден і пасажирів, проведення вантажних, транспортних та експедиційних робіт, а також інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності;
- б) державне транспортне підприємство, призначене для обслуговування суден, пасажирів і вантажів на відведених порту території та акваторії, а також перевезення вантажів і пасажирів на суднах, що належать порту;
- в) підприємства, призначені для обслуговування суден, пасажирів і вантажів на відведених порту території та акваторії, а також перевезення вантажів і пасажирів на суднах, що належать порту (чинним законодавством розподіл портів на великі, середні, малі тощо не передбачений);
- г) власна, найбільш повна та вірна відповідь _____

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Правовий статус портів визначено

- а) міжнародними угодами
- б) національним законодавством
- в) регіональними угодами
- г) прецедентами.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Гене́за правового забезпечення правового режиму суден та їх екіпажів в портах

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Охарактеризуйте порядок оформлення судна-контейнеровоза з вантажем контейнерів-рефрижераторів з морепродуктами на прихід та відхід з порту Чорноморськ.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Якими нормативно-правовими актами врегульований захід суден під іноземними прапорами до портів України:

- а) міжнародними угодами
- б) Законами України
- в) Зводами звичаїв портів
- г) Обов'язковими постановами по портам
- д) постановами Кабінету Міністрів України
- е) найбільш правильна та повна відповідь: _____

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Правовий режим в портах може бути

- а) національним
- б) найбільшого сприяння
- в) найбільш сприятливої нації
- г) взаємної недискримінації
- д) найбільш правильна та повна відповідь: _____

4. Вирішити теоретичне завдання:

Порядок заходження до морських портів України іноземних військових кораблів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Визначте об'єм адміністративних формальностей щодо судна під прапором Мальти у портах України

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Якщо в період стоянки в порту судно порушило санітарні правила прибережної держави, то воно може бути затримане в його прилеглий зоні?

- а) так, якщо це «санітарна зона» і затримка здійснюється військовим судном.
- б) так, якщо це «санітарна зона» і затримка здійснюється судном санітарної служби та має відмітні знаки.
- в) так, якщо затримка здійснюється військовим судном.
- г) так, якщо це «санітарна зона», якщо затримка здійснюється судном, що перебуває на урядовій службі та має відмітні знаки.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Якщо на судні вчинено злочин, то кримінальне переслідування здійснюватиме:

- а) держава порту
- б) держава прапору
- в) найбільш правильна та повна відповідь: _____

4. Вирішити теоретичне завдання:

Порядок заходження до морських портів України торговельних суден під іноземними прапорами.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

З порту Одеса планує вийти суховантаж під українським прапором. Продемонструйте модель оформлення такого судна при вихід з порту Одеса.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

До системи організаційного забезпечення адміністрування морської діяльності в Україні належать:

- а) капітани морських портів
- б) Міністерство інфраструктури України
- в) лоцманська служба
- г) адміністрація морських портів
- д) морські навчальні заклади.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Які органи здійснюють адміністрування морської діяльності в Україні

- а) начальники морських портів
- б) капітани морських портів
- в) Мінінфраструктури України
- д) Адміністрація морських портів
- г) Державний реєстратор флоту

4. Вирішити теоретичне завдання:

Поняття трансшипменту.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Складіть проекти документів для оформлення судна-рефрижератора на відхід.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Звід звичаїв морського порту – це

- а) необов'язкові, звичаєві правила
- б) обов'язкові до виконання зводи локальних норм
- в) правила надання послуг у морському порту, обслуговування суден і пасажирів, що склалися і тривалий час застосовуються на практиці у цьому морському порту.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Траншипмент – це...

- а) умова коносаменту
- б) особливий режим перевалки вантажів
- в) митний режим
- д) процедура оформлення вантажів

4. Вирішити теоретичне завдання:

Порівняйте договори морського агентування та морського посередництва

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Складіть договір страхування корпусу судна.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Умови застосування трансшипменту визначено

- а) МК України
- б) КТМ України
- в) ЦК України
- г) правилами портів
- д) умовами договору
- е) спеціальним Законом України.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Лоцман – це

- а) особа, яка має посвідчення морського лоцмана відповідної кваліфікаційної категорії, є спеціалістом із судноплавства у визначеному районі лоцманського проведення і надає рекомендації капітану судна під час управління судном;
- б) провідник суден, добре обізнаний із навігаційними умовами певної ділянки моря, річки, судноплавного каналу тощо;
- в) найбільш правильна та повна відповідь: _____

4. Вирішити теоретичне завдання:

Митні формальності на морському та річковому транспорті.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Визначте правові засади діяльності клубів взаємного страхування в різних країнах світу (з представництвом всіх континентів). Запропонуйте зміни у вітчизняному організаційно-правовому механізмі діяльності товариств взаємного страхування.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Буксирування – це

- а) переміщення одним транспортним засобом іншого транспортного засобу, яке не належить до експлуатації транспортних составів на жорсткому чи гнучкому зчепленні або способом часткового навантаження на платформу чи на спеціальне опорне пристосування;
- б) переміщення морських об'єктів за допомогою тяглових засобів;
- в) найбільш правильна та повна відповідь: _____

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Траншипмент є умовою

- а) залучення додаткових вантажопотоків до портів
- б) збільшення імпорту товарів
- в) збільшення експорту товарів
- г) збільшення транзиту товарів

4. Вирішити теоретичне завдання:

Державне управління портами України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Дослідіть двосторонні угоди про торговельне мореплавство України та визначте, судам під яким прапором в портах України надається режим 1) національний; 2) найбільшого сприяння; 3) найбільш сприятливої нації.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Портовий оператор – це

а) суб'єкт господарювання, який відповідно до вимог чинного законодавства проводить на території і в акваторії порту або ПЗ навантажувально-розвантажувальні роботи, забезпечує зберігання вантажу, обслуговування суден та пасажирів, здійснює операції з вантажами, а також провадить інші пов'язані з цим види діяльності;

б) суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію морського терміналу, проводить вантажно-розвантажувальні роботи, обслуговування та зберігання товарів, обслуговування суден і пасажирів, а також інші пов'язані з цим види господарської діяльності;

в) найбільш правильна та повна відповідь: _____

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Господарська діяльність у морському порту провадиться відповідно до

а) законодавства,

б) обов'язкових постанов по порту

в) зводу звичаїв морського порту

4. Вирішити теоретичне завдання:

Визначте порядок зайняття буксируванням в портах України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

У районі міст Рені та Кілія плануються роботи з розчищення дна річки Дунай. Заявки на проведення цих робіт надали юридичні особи Німеччини, Угорщини та України. Яким є правовий режим таких робіт? Які дозвільні документи необхідні для іноземних та вітчизняних суб'єктів для їх проведення?

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Земельні ділянки в межах території морських портів можуть перебувати у

- а) державній власності,
- б) комунальній власності,
- в) приватній власності.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Штучно створені земельні ділянки перебувають у

- а) державній власності
- б) не можуть надаватися у користування,
- в) можуть надаватися у довгострокову оренду,
- г) комунальній власності.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Обов'язкові постанови по портам.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Складіть документи, які є доказом наявності та змісту договору морського перевезення вантажу.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Територія морського порту може складатися із

- а) земель морського транспорту,
- б) земель промисловості
- в) земель водного фонду
- г) земель оборони
- д) земель територіальних громад.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Функціонування та розвиток морських портів здійснюються за принципами:

- а) об'єднання інтересів та діяльності держави в особі служби капітана морського порту, адміністрації морських портів України, інших державних підприємств, що забезпечують функціонування морського порту, та суб'єктів господарювання, що провадять свою діяльність у морському порту;
- б) збереження та утворення, зокрема на основі об'єднання майна приватної, державної та комунальної форм власності, єдиних майнових комплексів, розташованих у межах території та акваторії морського порту;
- в) забезпечення конкуренції серед суб'єктів господарювання, що виробляють однакову продукцію (товари, роботи, послуги) у морському порту;
- г) цільового використання портових зборів;
- д) збереження у державній власності стратегічних об'єктів портової інфраструктури морського порту.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Майнові відносини в морських портах.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Здійсніть порівняльний аналіз контрольних та сервісних процедур щодо суден під іноземним прапором та під українським прапором в портах України. Визначте відмінні та схожі процедури.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У повідомленні про відкриття морського порту міститься:

- а) дата прийняття рішення про відкриття морського порту;
- б) підстави для відкриття морського порту;
- в) дата відкриття морського порту;
- г) види діяльності, які можуть бути проваджені портом.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Підставами для закриття морського порту є:

- а) неможливість здійснення у морському порту обслуговування суден і пасажирів;
- б) неможливість проведення в морському порту вантажних, транспортних, експедиційних робіт та інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності;
- в) неможливість забезпечення належного рівня безпеки судноплавства, дотримання вимог міжнародних договорів України;
- г) неможливість забезпечення охорони навколишнього природного середовища;
- д) відсутність попиту на послуги, що надаються в морському порту;
- е) військовий стан;
- є) бажання органів управління портами України.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Визначте порядок льодового проведення в портах та на підходах до них

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

У зимових умовах (температура повітря -30 за Цельсієм, що трималася впродовж 2 тижнів) було закрито навігацію у портах Одеського регіону через намерзання льоду на портовому устаткуванні та замерзання акваторії портів на 2 км у бік моря. Визначте, чи застосовуються правила льодового проведення в такому випадку та коли стане можливим відкриття навігацію і відновити функціонування портів.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Контроль за встановленим режимом перебування і переміщення в межах морського порту здійснюють

- а) служба Морської охорони;
- б) служба Берегової охорони;
- в) служби морської безпеки;
- г) загони охорони морського порту;
- д) приватні охоронні агенції.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Підтримання режиму перебування в морському порту із залученням сторонніх охоронних послуг здійснюється на

- а) договірних засадах
- б) засадах добровільного залучення
- в) підставі наказу капітана порту
- г) підставі наказу Адміністрації морського порту.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Правове забезпечення буксирування, лоцманського та льодового проведення в портах та на підходах к ним

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

При здійсненні буксирування та лоцманського проведення 300-метрового круїзного лайнера в порту Одеса був пошкоджений Воронцівський маяк – символ Одеси. Здійсніть правовий аналіз ситуації. Визначте межі відповідальності всіх учасників події.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Звід звичаїв морського порту застосовується:

- а) у всіх випадках;
- б) за наявності в договорі морського перевезення умов щодо застосування звичаїв морського порту;
- в) за відсутності в договорі морського перевезення відповідних правил з питань, які регулюються звичаями морського порту;
- г) за наявності в договорі морського перевезення умов, що суперечать звичаям морського порту.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Які річкові порти є відкритими для заходу іноземних невійськових суден?

- а) Запоріжжя,
- б) Дніпро,
- в) Київ,
- г) Кременчук
- д) Миколаїв,
- е) Нова Каховка
- є) Херсон
- ж) Черкаси.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Зводи звичаїв портів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

При лоцманському проведенні річкового судна під прапором Німеччини рікою Дунай біля міста Рені сталося його зіткнення з українським рятувальним плавзасобом, в результаті якого загинув рятувальник, що знаходився на зазначеному рятувальному плавзасобі. Здійсніть юридичний аналіз ситуації. Визначте межі відповідальності лоцмана, капітана судна під прапором Німеччини та рятувального плавзасобу.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Державне регулювання діяльності в морському порту здійснюється з метою забезпечення:

- а) безпеки мореплавства, життя і здоров'я громадян;
- б) порядку в морському порту;
- в) безпечної експлуатації об'єктів портової інфраструктури у межах території та акваторії морського порту;
- г) комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності морських портів;
- д) отримання прибутків до бюджету держави;
- е) недопущення недобросовісної конкуренції.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Нагляд за мореплавством у морському порту здійснюється

- а) капітаном морського порту,
- б) начальником морського порту,
- в) лоцманами,
- г) службою регулювання руху суден.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Визначте правовий режим судноплавства рікою Дунай та заходження до дунайських портів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Складіть план і розпорядок роботи комісії, яка здійснює кларування судна.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

До портових зборів належать:

- а) корабельний,
- б) причальний,
- в) стандартний,
- г) якірний,
- д) канальний,
- е) маяковий,
- є) адміністративний,
- ж) санітарний,
- з) ветеринарний.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У морських портах (морських терміналах) утворюються зони

- а) прикордонного контролю,
- б) митного контролю,
- в) санітарного контролю,
- г) ветеринарного контролю.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Визначте правовий статус військових або інших закритих за своїм правовим режимом портів.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Складіть проекти документів для оформлення судна в режимі трансшипменту а) в морському порту; б) в річковому порту.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Лоцманське проведення суден може бути

- а) обов'язковим
- б) необов'язковим
- в) договірним
- д) зобов'язальним

2. Присутність на борту лоцмана під час лоцманського проведення

- а) звільнює капітана від обов'язків з управління судном і відповідальності за безпеку плавання;
- б) не звільнює капітана від обов'язків з управління судном і відповідальності за безпеку плавання.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Виключно державними підприємствами, установами та організаціями надаються послуги з:

- а) регулювання руху суден;
- б) забезпечення проведення аварійно-рятувальних робіт;
- в) навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства;
- г) картографічного забезпечення мореплавства;
- д) забезпечення запобігання і ліквідації розливу забруднюючих речовин;
- е) послуги зв'язку.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Річкові порти України: особливості правового статусу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Складіть проекти документів для оформлення судна-рефрижератора на відхід.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Об'єктами приватизації в морських портах є:

- а) єдині майнові комплекси державних підприємств та акції публічних акціонерних товариств, утворених у процесі реорганізації на базі цехів, виробництв, дільниць, інших підрозділів державних підприємств - морських портів, до складу яких входять усі види майна, призначеного для їх діяльності;
- б) окреме індивідуально визначене майно;
- в) причали;
- г) портові споруди;
- д) акції (частки, паї), що належать державі у статутному капіталі господарських товариств, утворених на базі єдиних майнових комплексів, збудованих за рахунок державних та приватних інвестицій відповідно до інвестиційних договорів та договорів про спільну діяльність.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Рейд це:

- а) стоянка суден
- б) постове обладнання
- в) частина акваторії морського порту

4. Вирішити теоретичне завдання:

Дослідіть генезу річкових портів в Україні.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «___» _____ 20__ р.

Група___ Потік___ Курс___ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

У Одеській області планується будівництво нового морського порту. Визначте необхідність його створення та перспективи його подальшого розвитку, а також необхідний пакет правових документів для початку роботи такого порту.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Кластер це

- а) об'єднання підприємницьких структур
- б) група локалізованих взаємозалежних компаній
- в) юридична особа
- г) фізична особа

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Контроль за встановленим режимом перебування і переміщення в межах морського порту здійснюють

- а) служби морської безпеки,
- б) загони охорони морського порту
- в) орган охорони державного кордону
- г) позавідомча охорона
- д) загони Національної гвардії

4. Вирішити теоретичне завдання:

Охарактеризуйте історію прийняття та загальний зміст Конвенції і Статуту про міжнародний режим морських портів 1923 року.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

У Одеській області планується будівництво нового річкового порту. Визначте необхідність його створення та перспективи його подальшого розвитку, а також необхідний пакет правових документів для початку роботи такого порту.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Стратегічні об'єкти портової інфраструктури

- а) гідротехнічні споруди,
- б) допоміжні механізми
- в) об'єкти портової інфраструктури загального користування,
- г) буксирувальні суда
- д) засоби навігаційного обладнання та інші об'єкти навігаційно-гідрографічного забезпечення морських шляхів,
- е) системи управління рухом суден

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У випадку здійснення членом екіпажу судна однієї Договірної Сторони правопорушення на борту судна під час його перебування в територіальному морі держави іншої Договірної Сторони, відповідні органи влади останньої не переслідують зазначеного члена екіпажу, крім наступних випадків:

- а) правопорушення кваліфікується за законодавством цієї держави як тяжке;
- б) наслідки правопорушення поширюються на територію держави, в якій перебуває судно;
- в) порушується громадський порядок і безпека в цій державі;
- г) правопорушення скоєне проти осіб, які не є членами екіпажу цього судна;
- д) правопорушення скоєне проти члена екіпажу судна, що є громадянином держави перебування або іноземним громадянином, що постійно проживає на території цієї держави;
- е) правопорушення пов'язане з транспортуванням зброї, наркотичних засобів чи психотропних речовин.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Визначте історію розроблення міжнародної угоди про правовий режим морських портів у другій половині ХХ ст.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Здійснить документальне оформлення порожнього судна, що призначеного для перевезення зерна, на прихід.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Види діяльності, що резервуються державами для своїх організацій і підприємств

- а) національний каботаж
- б) морське рибальство
- в) буксирні операції
- г) лоцманські послуги
- д) льодове проведення.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

До Реєстру морських портів України вносяться такі відомості:

- а) реєстраційний номер морського порту;
- б) назва морського порту та його місцезнаходження;
- в) найменування та місцезнаходження адміністрації морського порту;
- г) дата та підстава відкриття морського порту;

4. Вирішити теоретичне завдання:

Здійснить дослідження системи органів, на які покладено підтримання режиму в морських портах України.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Складіть проекти документів для оформлення візиту урядового судна з прем'єр-міністром Філіппін до порту Чорноморськ.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Адміністрація морських портів України це

- а) державне підприємство
- б) державна установа
- в) відкрите акціонерне товариство
- г) публічне товариство

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Основними повноваженнями центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпеки на морському і річковому транспорті, є:

- а) реалізація державної політики у сфері безпеки на морському транспорті;
- б) здійснення державного нагляду (контролю) за безпекою на морському транспорті та в морських портах;
- в) внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері безпеки на морському транспорті;
- г) надання адміністративних послуг у сфері морського транспорту, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України;
- д) здійснення інших визначених законами повноважень.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Визначте, яким чином підтримується режим в іноземних портах.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Судно під прапором Єгипту зайшло до порту Одеса. Який режим отримає це судно та яким буде об'єм формальностей для нього?

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Нагляд за мореплавством у морському порту здійснюється

- а) капітаном морського порту
- б) капітанами суден
- в) органами внутрішніх справ

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Фінансування діяльності адміністрації морських портів України здійснюється за рахунок

- а) портових зборів,
- б) плати за надання послуг
- в) орендної плати
- г) авторської винагороди
- д) благодійних внесків.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Яким чином погоджується заходження іноземних військових кораблів до портів іноземних держав.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Група студентів під керівництвом куратора планує візит до морських та річкових портів України. Які документи необхідно отримати для доступу до цих об'єктів?

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Органи доходів і зборів здійснюють митний контроль на морському та річковому транспорті в

- а) зонах митного контролю
- б) на територіях морських та річкових портів,
- в) акваторіях портів, відкритих для міжнародних перевезень
- г) найбільш правильна та повна відповідь: _____

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Головними завданнями санітарного контролю в морських портах є

- а) профілактика інфекційних та масових неінфекційних захворювань населення України,
- б) запобігання шкідливого впливу на людину факторів середовища проживання,
- в) гігієнічне виховання
- г) освіта населення
- д) отримання прибутку від цього виду контролю

4. Вирішити теоретичне завдання:

Двосторонні угоди про торговельне мореплавство як основа режиму в морських портах

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Український військовий корабель типу річка-море слідує з Чорного моря Дунаєм до Німеччини. Яким чином має бути оформлений такий шлях слідування?

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

При виконанні своїх обов'язків з лоцманського проведення суден лоцман має право:

- а) безкоштовно використовувати окреме приміщення в період перебування на борту судна, а також харчуватись на рівні з особами командного складу судна;
- б) за окрему плату використовувати судову радіостанцію при вирішенні питань, які пов'язані з виконанням службових функцій;
- в) прохати капітана судна використовувати технічні засоби електрорадіонавігаційного обладнання судна, коли це пов'язано з умовами плавання;
- г) відмовитися від лоцманського проведення у присутності третьої особи, коли капітан судна здійснює плавання всупереч рекомендаціям лоцмана, і зажадати здійснити про це запис у судовому (вахтовому) журналі і лоцманській квитанції.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Лоцман, який прибув на судно, зобов'язаний пред'явити капітану судна

- а) посвідчення морського лоцмана
- б) вручити лоцманську квитанцію
- в) вручити рахунок за лоцманське проведення

4. Вирішити теоретичне завдання:

Охарактеризуйте режим судноплавства рікою Дунай.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Судновласник буксирних суден під прапором Мальти планує займатися буксирними операціями в порту Чорноморськ. Чи отримає він дозвіл на це?

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Морський термінал це

- а) підприємство
- б) товариство
- в) майновий комплекс
- г) установа

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Стивідорна компанія це

- а) судноплавна компанія
- б) агентська компанія
- в) суб'єкт господарювання

4. Вирішити теоретичне завдання:

Адміністративна юрисдикція держави порту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т_____

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Судно під прапором Малізії арештовано у порту Чорноморськ на забезпечення цивільних вимог. Визначте механізм арешту суден в Україні.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Виключно державними підприємствами, установами та організаціями надаються послуги з:

- а) регулювання руху суден;
- б) забезпечення проведення аварійно-рятувальних робіт;
- в) навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства;
- г) картографічного забезпечення мореплавства;
- д) забезпечення запобігання і ліквідації розливу забруднюючих речовин.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У морському порту справляються такі портові збори:

- а) корабельний,
- б) причальний,
- в) якірний,
- г) канальний,
- д) маяковий,
- е) адміністративний,
- є) санітарний,
- ж) управлінський.
- з) сервісний

4. Вирішити теоретичне завдання:

Локальні акти портів, якими визначено межі юрисдикції держави порту.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Судно з вантажем заморожених морепродуктів зайшло до порту Чорноморськ. Які адміністративні процедури необхідно здійснити для кларування вантажу та судна.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

ISO-Контейнер це

- а) стандартизована тара багаторазового використання
- б) пристрій для перевезення вантажів
- в) пристрій для торгівлі.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Одиниці виміру об'єму контейнерів:

- а) кубічні метри
- б) кубічні сантиметри
- в) TEU
- г) FEU

4. Вирішити теоретичне завдання:

Здійсніть огляд програмних документів у сфері розвитку портів та водної транспортної сфери, що були прийняті в період незалежності України.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

На борту військового корабля під прапором Йорданії, який стоїть у порту Одеса скоєно злочин – вбито матроса. Чи має право Україна розпочати кримінальне провадження та здійснювати процесуальні дії на цьому кораблі?

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Якими нормативно-правовими актами врегульований захід суден під іноземними прапорами до портів України:

- а) міжнародними угодами
- б) Законами України
- в) Зводами звичаїв портів
- г) Обов'язковими постановами по портам
- д) постановами Кабінету Міністрів України
- є) найбільш правильна та повна відповідь: _____

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Траншипмент є умовою

- а) залучення додаткових вантажопотоків до портів
- б) збільшення імпорту товарів
- в) збільшення експорту товарів
- г) збільшення транзиту товарів

4. Вирішити теоретичне завдання:

Проаналізуйте перспективи розвитку річкових перевезень в Україні.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Моряк-громадянин України поступає на роботу на судно під прапором Панами, що стоїть в порту Чорноморськ. Які документи він має представити для отримання такої роботи (передбачені міжнародними угодами та, за можливості, національним законодавством Панами).

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Державне регулювання діяльності в морському порту здійснюється з метою забезпечення:

- а) безпеки мореплавства, життя і здоров'я громадян;
- б) порядку в морському порту;
- в) безпечної експлуатації об'єктів портової інфраструктури у межах території та акваторії морського порту;
- г) комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності морських портів;
- д) отримання прибутків до бюджету держави;
- е) недопущення недобросовісної конкуренції.

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

У морських портах (морських терміналах) утворюються зони

- а) прикордонного контролю,
- б) митного контролю,
- в) санітарного контролю,
- г) ветеринарного контролю.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Здійсніть дослідження дії юрисдикції прапору іноземних держав в українських портах.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра морського та митного права
КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІН ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Дата проведення «__» _____ 20__ р.

Група__ Потік__ Курс__ Фак-т__

ПІБ студента _____

Дисципліна: ПОРТОВЕ ПРАВО

1. Розв'язати практичне завдання:

Проаналізуйте порядок прийняття Обов'язкових постанов та Зводів звичаїв морських портів України. Визначте, чи всі ці локальні нормативні акти прийняті із додержанням проаналізованої процедури.

2. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Головними завданнями санітарного контролю в морських портах є

- а) профілактика інфекційних та масових неінфекційних захворювань населення України,
- б) запобігання шкідливого впливу на людину факторів середовища проживання,
- в) гігієнічне виховання
- г) освіта населення
- д) отримання прибутку від цього виду контролю

3. Визначити правильну відповідь у тестовому завданні:

Фідерний траншипмент це

- а) перевантаження вантажу з великих контейнеровозів на малі суда
- б) перевантаження вантажу з великих контейнеровозів на річкові суда
- в) перевантаження вантажу з великих контейнеровозів на інші суда
- г) перевантаження вантажу з великих контейнеровозів на суда під іноземними прапорами.

4. Вирішити теоретичне завдання:

Розгляньте судову практику у справах щодо здійснення юрисдикції державою прапору.

Перелік нормативної довідкової літератури, використання якої дозволяється при виконанні комплексної контрольної роботи

1. Конвенція про полегшення міжнародного морського судноплавства 1965 р. // ОВУ. – 2006. – № 8. – Ст. 492.
2. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. // ВВРУ. – 1995. – № 47. – Ст. 349.
3. Про державний кордон України: Закон України від 4.11.1991 р. // ВВРУ. – 1992. – № 2. – Ст. 5.
4. Про морські порти України: Закон України від 17.05.2012 р. // ВВРУ. – 2013. – № 7. – Ст. 65.
5. Двосторонні угоди про торговельне мореплавство.
6. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.
7. Правила плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, на рейдах та в портах України іноземних військових кораблів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1996 р. № 529. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
8. Перелік морських портів України, відкритих для заходження іноземних суден, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 466-р // ОВУ. – 2013. – № 50. – Ст. 1803.
9. Типова технологічна схема здійснення митного контролю водних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними, у пунктах пропуску через державний кордон, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 451 // ОВУ. – 2012. – № 40. – Ст. 1546.
10. Стратегія розвитку морських портів України на період до 2038 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р // ОВУ. – 2013. – № 61. – Ст. 2194.
11. Про адміністративно-юрисдикційну діяльність органів охорони державного кордону України [Електронний ресурс] // Наказ Голови Державного комітету у справах охорони державного кордону України № 530 від 21 листопада 1999 року / Правова бібліотека «Інфодиск», 2005. – 1 електрон. Опт. Диск (CD-ROM) : кольор.; 12 см. – («Законодавство України» № 4, 2005).
12. Державні санітарні правила для морських суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 20.12.2000 р. № 57. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0057488-00>
13. Державні санітарні правила для річкових суден України, затверджені постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 р. № 48. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=261249
14. Порядок виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 р. № 308 // ОВУ. – 2015. – № 39. – Ст. 1175.
15. Положення про державних річкових лоцманів, затверджене наказом Міністерства транспорту України від 14.01.2002 р. № 11 // ОВУ. – 2002. – № 6. – Ст. 253.
16. Положення про морських лоцманів, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 08.05.2013 р. № 292 // ОВУ. – 2013. – № 46. – Ст. 1639.
17. Перелік районів обов'язкового лоцманського проведення та категорій суден, що звільняються від обов'язкового лоцманського проведення, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 04.09.2013 р. № 662 // ОВУ. – 2013. – № 71. – Ст. 2622.
18. Правила льодового проведення суден, затверджені наказом Міністерства інфраструктури України від 12.03.2011 р. № 14 // ОВУ. – 2011. – № 27. – Ст. 1134.
19. Проект Закону про судноплавство на внутрішніх водних шляхах України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4319&skl=7
20. Проект Закону про внутрішній водний транспорт. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56230.

Критерії оцінювання виконання комплексної контрольної роботи

У відповідності до визначених критеріїв виконання завдання контрольної роботи оцінюють за визначеною силабусом (робочою навчальною програмою) системою.

Оцінювання				
Пункт оцінки	% підсумкової оцінки		Групове чи індивідуальне оцінювання	Посилання на РН модуля
	денна	заочна		
Лекції	0	0	індивідуальне оцінювання	1 – 8
Практичні заняття	30	10	індивідуальне оцінювання	1 – 8
Іспит	70	90	індивідуальне оцінювання	1 – 8
	100	100		

Шкала оцінювання			
Оцінка	Відсотки	Бали	Опис
A		90-100	відмінно
B		82-89	добре
C		75-81	добре
D		64-74	задовільно
E		60-63	задовільно
F _x		35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F		1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань розроблені на основі Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах (Наказ Міністерства освіти України № 161 від 2 червня 1993 року). При перевірці знань оцінка виставляється за кожну відповідь.

Перевірка знань здійснюється, як правило, у письмовій формі. Кожен зі студентів отримує білет, який вміщує одне практичне завдання (завдання № 1), два тестові завдання (завдання № 2 та 3), одне теоретичне питання (завдання № 4). Всі складові частини білета відносяться до різних розділів робочої програми дисципліни. На зворотній сторінці міститься місце для відповіді студента та оцінки.

Оцінка знань кожного питання здійснюється за стобальною та чотирьохбальною системою. Загальна оцінка виводиться як середня по всіх пунктах завдання. Оцінка за стобальною шкалою складається з оцінки за практичне завдання (максимальна оцінка — 40 балів), оцінки за тестові завдання (максимально 15 балів за кожне), оцінка за вирішення теоретичного завдання (максимальна оцінка 30).

Перерахунок за чотирьохбальною системою здійснюється за такою схемою:

«відмінно» — кількість балів за стобальною системою 90 – 100,

«добре» — кількість балів за стобальною системою 75 – 89,

«задовільно» — кількість балів за стобальною системою 60 – 74,

«незадовільно» — кількість балів за стобальною системою менше 60.

«Відмінно» — виставляється студенту, якщо його відповідь (рішення) на завдання свідчать про глибокі, всебічні знання навчально-програмного матеріалу, основної й додаткової літератури, рекомендованої програмами по дисципліні, який повно відповів на всі запитання, а також показав здібності самостійно і творчо аналізувати та неоднозначне вирішувати правові проблеми, давати правильну правову оцінку соціальним явищам та ситуаціям.

«Добре» виставляється студенту, який при виконанні завдання продемонстрував засвоєння навчально-програмного матеріалу, основної літератури, успішно відповів на запитання. Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які показали достатні знання, здібність самостійного мислення та виконання завдань.

«Задовільно» — виставляється студенту, який, відповідаючи на завдання, виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі який вимагає подальшого поглиблення знань для успішної роботи за фахом. Як правило, оцінка «задовільно» виставляється тим студентам, які допустили помилки (неточності) при відповіді на запитання або мають потенційні можливості (резерви) для їх засвоєння (вирішення) під керівництвом викладача.

«Незадовільно» — виставляється студенту, який при відповіді на питання не показав достатніх знань навчально-програмного матеріалу, допустив серйозні помилки при виконанні завдання. Як правило оцінка «незадовільно» виставляється студентам, які не можуть виконати контрольну роботу і не мають знань і навичок для самостійного розв'язання практичних і теоретичних завдань.

Додатки

Рецензія на комплексну контрольну роботу

Рецензія

на комплексну контрольну роботу за дисципліною

«Портове право»

розроблену к.ю.н., доц. Аверочкиною Т.В.

При складанні рецензії необхідно показати:

- позитивні моменти розробленої ККР;
- відповідність варіантів завдань програмним вимогам;
- професійне спрямування та реалізацію принципу комплексності у розроблених варіантах завдань;
- рівнозначність варіантів завдань за їх складністю та можливістю застосування комп'ютерної техніки при їх вирішенні;
- обґрунтованість критеріїв оцінювання виконання завдань;
- недоліки та шляхи покращення формулювання завдань;
- можливість їх використання для оцінювання рівня готовності студентів до вивчення спеціальних дисциплін.

Рецензент:

науковий ступінь,

посада,

навчальний заклад

Ініціали, прізвище

**ПИТАННЯ ДЛЯ ПІСЛЯТЕСТАЦІЙНОГО МОНІТОРИНГУ НАБУТИХ ЗНАНЬ І
ВМІНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
(денна та заочна форми навчання)

Питання

1. Порт: визначення поняття, класифікація.
2. Порядок відкриття та закриття портів в Україні.
3. Правовий статус акваторії (вод) портів
4. Річкові порти України: особливості правового статусу.
5. Режим порту: визначення, нормативно-правове забезпечення.
6. Підтримання режиму порту.
7. Двосторонні угоди про торговельне мореплавство як основа режиму в морських портах
8. Двосторонні угоди про судноплавство на внутрішніх водних шляхах.
9. Режим суден та їх екіпажів в портах
10. Юрисдикція держави порту.
11. Юрисдикція держави прапору судна в портах
12. Основи державного регулювання діяльності в морському порту
13. Функції та повноваження Міністерства інфраструктури України з управління портами.
14. Функції та повноваження Департаменту морського та річкового транспорту Міністерства інфраструктури України з управління портами.
15. Адміністрація морських портів України: функції, структура.
16. Адміністрування діяльності річкових портів України.
17. Контрольні адміністративні процедури в портах.
18. Сервісні адміністративні процедури в портах.
19. Поняття траншипменту.
20. Правове забезпечення здійснення траншипменту в Україні.
21. Перспективи розвитку траншипменту в портах України
22. Договір морського буксирування.
23. Портове та міжпортове буксирування.
24. Правове забезпечення лоцманського проведення суден.
25. Льодове проведення суден.
26. Господарська діяльність в портах
27. Земельні відносини у портах.
28. Майнові відносини у портах.

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Навчальний контент. Лекції.....	5
Плани практичних занять.....	43
Методичні вказівки (рекомендації) для викладачів, які проводять практичні заняття.....	80
Завдання для самостійної роботи.....	84
Питання, завдання та кейси для підсумкового контролю знань і вмінь студентів.....	105
Питання, задачі, тестові завдання та кейси для комплексної контрольної роботи.....	110
Питання для післятестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни.....	143